

A

DUNÁNTÜLI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET ÉNEKESKÖNYVEI.

Második rész:

ENEKTÖRTÉNET.

I. Az 1805-ös és 1811-es énekeskönyvek anyaga.

KISS JÁNOS

Sopron-Tapolca

1951-1952.

Tartalomjegyzék:

1. /42./	Az 1805-ös énekeskönyv beosztása	1.
2. /43./	Az 1805-ös énekeskönyv énekei	2.
3. /44./	- " - és az "Új Zengedező Hennyel Kar" közös anyaga	45.
4. /45./	Az 1805-ös énekeskönyv összefoglaló értékelése	58.
5. /46./	A nagy-győri énekeskönyv énekei	60.
6. /47./	A nagy-győri énekeskönyv összefoglaló értékelése	96.
7. /48./	A kerületi és nagy-győri énekeskönyv új anyagának jellemzése	97.

Mellékletek.

1. /26./	Énekeskönyvrövidítések	/könyvjelzőn/
2. /27./	Az illegális Néher-toldalék	I.
II.	A brassai illegális toldalékok /1858.1932./	I.
III.	A Zaldner-kiadások "Harmadik toldalék"-a	II.
3. /28./	Az "Új Zengedező Hennyel Kar" kismaradt énekei	IV.
4. /29./	Összehasonlító táblázat a Rát-ÚZ énekeiről	XII.
5. /30./	Kimutatás a Rát dallamjelzéseiről	XIII.
6. /31./	Kimutatás a nagy-győri énekeskönyv dallamáról	XVIII.
7. /32./	A kerületi és nagy-győri énekeskönyv kapcsolata	XXI.

Forrásfelismerés az első részben

Jegyzet:

Az ÚZ több helyen eltéveszti a szimozást, az azonos ének, vagy lapozási énekeket a-b jelzéssel különböztettem meg.

A Rát énekei közül 1839-ben többet kicseréltek, azeket is a, ill. b helyükre illesztettem b jelzéssel sorolom fel.

A Rát énekeinek párhuzamos szövegeit külön jelzés nélkül, az azonos eredetű, de más fordítású szövegeket páros jelzéssel különböztetem meg.

1805-ös

I. /42./ Az énekeskönyv beosztása.

- A' Könyvnek Foglalatja:
Közönséges Isteni szolgálatot kezdő és közbe való énekes Fohéskodások.
A' mi Urunk Jé'usnak Kristusnak Testbe Jöveteléről.
Karácsonyi énekek.
Új Szentendői énekek.
Urunk Jé'usnak Szenvedéséről és Haláláról.
Husvételi énekek.
Urunk Jé'usnak ~~szentekről~~ ^{Mennybe-Menetteléről}
Pünkösdi énekek.
A' Hitnek igazatjairól való énekek.
I. Az Istenről és az ő Tulajdonságairól.
II. Az Istennek Munkáiról. A Teremtésről.
Az Istennek Gondviseléséről.
Az embernek Természetéről és Esztéről.
A' Váltságról és Meg-váltóról.
A' Keresztény Anyaszentegyházról.
Az Isten' Igéjéről.
Prédikáció után való énekek.
A' szent Keresztségről.
A' Hitről és Meg-igazulásról.
Konfitezzialis énekek.
Az Úr Vatsorájáról.
Az igaz Keresztény életéről közönségesen.
Az Istenre néző kötelességeinkről.
Közönséges Dicséreték.
Magunk eránt való kötelességeinkről.
Belébarátunk eránt való kötelességeinkről.
Különös Tárgyi énekek.
Ez életnek Változásairól.
Közönséges Jótéteményekről.
Közönséges Nyomorúságokban.
Közönséges Nyomorúságok el-fordításáért.
Reggeli énekek.
Étel után való énekek.
Estvéli énekek.
Születés napjára.
Név' napjára
Nevendék ifjak énekjei
Vének' énekjei.
Az igaz Kereszténynek ez életbéli boldogságáról.
Halotti énekek.
Temetéskori énekek.
A' Fel-támadásról.
Az utolsó Itéletről.
Az örök Életről.
Az örök Kárhozatról.

Ez a beosztás az egyházi esztendő énekei után
elér az "Új Zengedező Mennyei Kar" beosztásáig. Összehason-
lításként közlöm ennek a beosztását is.

Az egyházi esztendő ünnepei után következnek:
Vasárnapi és közönséges innapi himnuszok; invocatiók; pré-
dikáció után mondandó énekek; Szent Boldog Asszony nap-
ján; Szent Mihály' napjára; Márton' napjára; a' Teremtés-
ről; az Istennek és a' Jé'usnak kegyességéről; az Isten

Igójáról; a' keresztéséről; az Ur vatsorjáról; a' természet romlottságáról /1/; a' szines Kereszténységéről; az igaz penitentiáról; az hitről és meg-igazulásról; az igaz keresztényi életéről; házasságról; bírákról; az Istennek 's Jásusnak szeretetéről; felebarátunknak szeretetéről; maga/meg-tagadásról; Isten 's Kristus után való ohajtásról; reménységről; böltseségről; tisztaságról; imádságról; lelki vigyázásról; lelki hartzról; a keresztnek titkáról; anya-szentegyház háborúságában; közönséges nyomorúságban; hadakozásban; dög-halálban; szárazságban; közönséges hálá-adó ádtséreték; reggeli énekek; étel után; estvéli énekek; halotti énekek; itélet' napjáról; az örök kárhozatról; az örök életéről; töldélék.

Ízzel a régi beosztással már az énekeskönyv előkészítő munkálatai során szakítottak, amint azt a danintáli egyházkerületi levéltárban meglévő kézirat-kötecs bizonyítja. Ezek szerint a tervek szerint az énekeskönyv négy része: Időhez alkalmaztatott énekek /Reggeli, Azztali, Estvéli, Uj-esztendői, születése és neve napján, Ifjak, Vének énekei, az esztendőnek négy részére/.

A' hitnek igazatjairól való énekek. /az énekeskönyv beosztása szerint, csak a váltság és anyaszentegyház énekei közé van beillesztve az egyházi esztendő énekanyaga és a végére a halotti és eszhatológikus anyag/

A' keresztény erköltsz tudományról. /Az igaz keresztény életéről, az Istenre, magunkra, felebarátainkra néző kötelelességeinkről.

Különös állapotokra való énekek. /Különbö/különbözőféle rendekért, az életnek változásiról, közönséges nyomorúságokról, a Természetnek javairól és változásairól/.

hogya összehasonlítva a fenti beosztásokat, láthatjuk a régi beosztást racionális beosztással cserélték fel. Lányeges az új tervezetben és a végleges beosztásban a morális jelleg: kötelelességeink rendszerezése. Nem véletlen a sorrend sem: Isten után a magunk iránti kötelelességek /ott is először magunk megismerése és szeretete/ következnek s csak azután a felebaráti kötelelességek. Érdekés, hogy a racionális tervezetben még megemlítették Isten gondviselésével kapcsolatban az angyalokat, de már az énekeskönyvből ez kimaradt.

2. /43./ Az 1805-ös énekeskönyv énekei.

Közönséges Isteni Szolgálatot kezdő esközbevaló énekes Pohászokodások.

1. Uram Isten, Szentelj-meg. Tartalmilag nem kifogásolható, de az UZ /énekeskönyv-rövidítéseket l. mellékletben/ l. adjutoriuma jobb:

Uram Isten siess! Minket	Uram Isten, Szentelj-meg, és
meg-segíteni Illy nagy	halgasse-meg minket, Kik néked
szükségünkben: Kristus Jé-	szolgálni A' mi Urunk Jé'sus
susért, Mi Urunkért, és	nevében most össze-gyűltünk!
Meg-váltunkért.	

Látszik a két szöveg különbségéből, hogy a racionalizmus embere nem érezte az elesettségek és bűnnak azt a nyomorúságát, mint az előző századok élő hitű emberei: nincs meg az új szövegben a segélykiáltás, és a megváltás enlítése is kimaradt.

2. Hálákat adjunk az Istennek. /UZ 2./

3. Könyörülj rajtunk Úr Isten. /UZ 3./ ~~UZ 3.~~ két rövidke fohászkoedést változtatás nélkül vették át.

A' mi Urunk Jé'sus Kristusnak Testbe Jöveteléről.

4. Aldott a' menny és föld Ura. /UZ 4. Canticum Zachariae, BC/. A 12 versszakból 5 kimaradt, a többi is átdolgozták. Az átdolgozás mindjárt az 1. versben kezdődik: UZ: Aldott Izraelnek Ura! Mert: 1805: Aldott a' menny és föld az a' kegyelmes Atya, Ki min- Ure; Mert mint könyörülő Atya deneket meg-áldá, és szent Fi- Romlásunkat meg-szanta, Ke- jával meg-válta. gyelmét meg-ajánlotta.

Az eredeti 5. versét /az brahámnak adott ígért/ 2. versnek veszik a csak ezután következik az eredeti 2. vers /a Dávidnak adott ígért/. A 3. vers meggyengítve került át 4.-nek /a kárhozott említése kimarad/. A 6-7. vers ugyancsak a "kifinomottabb izlésű" felvilágosodott embernek megfelelő átdolgozással került be az új szövegbe 5-6. versként:

Hogy a'nagy kegyetlenségtől
Meg-szabadulván a' büntől,
Kárhozattól és kétségtől, fo-
kolbéli ellenségtől.

Hogy ne a' bűnök szol-
gallyunk, Hanem ~~6~~ ⁶ ~~előtte~~
járjunk Tiszta és jámbor
életben, 's oly bizonyos rem-
ményekben.

Néki szentségben szolgáljunk
Mert Kristus a' mi váltságunk,
O minékünk igazságunk, Kit hit-
tel hozzánk kaptsolunk.

Hogy Kristus lévén váltsá-
gunk 's tökéletes igazsá-
gunk, Mi-is, ha ~~6~~ ⁶ ~~beane~~ hi-
szünk, Véle mind örökké élünk.

A 12. vers doxológiáját is finomabb tőve hozzák előre 7. versnek. A 4. és 8-ll. vers kimarad. Az átdolgozás erősen racionális. A kimaradt részekben a megváltás és kegyelem hangsúlyozása, a régi szöveg erőteljes, kemény kifejezései ~~váltak át~~ /pokol, kárhozott, kétség, pokolbéli ellenség/. Ezeket vagy egészen kihagyták, vagy mással helyettesítették. Pl. a törvény étkének említésénél kihagyják a kárhozottot s ezzel a különben erőteljes kifejezés egészen vérszegényé válik, mert útát nyit a minden szabályt és törvényt tehernek tekintő szabadosságnak. Nagyon jellemző az új 5. vers: ⁶ ~~6~~ ^{előtte} járjunk tiszta és jámbor életben." Az előző szövegben szó sincs az embernek eféle önmegigazítási képességéről, ott a kárhozottól és pokolbéli ellenségtől való szabadulásról hallunk.

5. Istentől választott népek. /UZ 6./ ^{pt. 102. 110} ~~A régi szöveg~~ 1-8. és 9. verse aránylag csekély átdolgozással került át az új énekeskönyvbe. A stílárius jellegű kisebb ~~s~~ változtatásoktól eltekintve három gyengítést említek meg. A 3. versben "Ki a' Pokolnak kínjától, Meg-mentene ellenségtől" helyett "Ki, a' mit mi el-vasztottunk, Me-⁶ ~~6~~ ^{hozná} 's lenne vezérünk". A 4. versben "lelki kezekkel tartották" helyett "kételkedés nélkül hitték". A 7. /régi 9./ versben sokallották a "fel-magasztaljuk óránként" kifejezést s megelégedtek a "dicsérjük 's áldjuk naponként" sorral. A 7-8. 10-11. vers kimaradt.

6. Örök Ige, ki el-jöttél /UZ 7. BC. ^{illforda} Verbum supernum prodiens, ambroszianus iskola; régi kezdősor: Mennyei Ige jelenél/. Az 1. vers átdolgozása alapos, de tartalmilag nem változtatja meg a régit. A további versekben már több rontás van. Régi 3./új 2./ versben "Utálhassuk bűneinket" helyett "Tiszteljük születésedet". A büntudat elsőkélye-

sedése mutatkozik ebből a változtatásból is. Figyelemre ^{méltó} változtatás történt a 4.-ből 3.-ká előlépett versben:
 Erősítsd bennünk hitünket U.s.
 Nyerhessük idvességünket: Hogy a' mi idvességünket
 Te légy minékünk épület, Mint kívánod, úgy keressük,
 Ut, igazság, örök élet Is általa meg-nyerhessük.
 Súlypont-át helyezés: nem úgy nyerjük, hanem mi keressük az idvességet. És Jézus szavai /Jn.14,6./ is kimaradnak az új szövegből. A régi 5-6. versből alakították az új 4.-et. A bűneink említését azonban itt is kihagyták. A záróvers /7./ doxológiája megmaradt /5./

7. Halljuk-meg figyelmetesen /UZ 99. BC/Régi kezdősor:Hallgassuk figyelmetesen/. A 2. versből kimaradt az örök tűz. A 6-7. vers kimaradt. a többiben néhány stílári változtatás van csak. k

8. Örök életnek kut-feje. /UZ 8. BC. ~~Semmi~~
~~életről~~. Régi kezdősor: Mindeneknek Teremtője/. Az átdolgozás annyira erős, hogy a régi 9 verses himnuszra csak két hasonlat felhasználása és 6 sor emlékeztet. Tec-
 logiailag nem emelhető súlyosabb kifogás az új szöveg ellé-
 len, a régi azonban tartalmasabb.

9. A' Kereszténységben Igaz vallás a' hitben.
 /UZ 11. Ave hierarchia coelestia et pia, huszita közvetl-
 téssel: Menschenkind merk eben/. A régi szöveg 4-5. ver-
 sét /a karácsonyi történetet/ az adventi énekből kihagy-
 tak, egyébként csak kisebb alakítások vannak az új szöveg-
 ben. Rdt 11.

10. Adott az Egek Ura /UZ 12-Gy 132-öt 109. Gott
 sei Dank durch alle Welt. Held Henrik/. Kimaradt a 3.6.7.
 vers. a többiben is alakítottak, s elhagyták ismét a bűnös-
 ség említését /1./, a Sátán rettentését /régil 7./, és a
 protevangéliumot: "Ford meg a' kígyó' fejét" helyett "Lá-
 tod lelkünk szükségét" /régil 8. új 5./. A 3. verssel az
 ószövetségi ígéretet hagyták ki.

11. Adott legyen a' nagy Isten /UZ 13. III. Rdt
 580-Gy 135-öt 162. Lob sei dem allmächtigen Gott-Conditor
 mine sicherum. Weisse Mihály ékve/. A4vers kimaradása indo-
 kolt, mert a következő ugyancsak a szeplőtelen fogantatás-
 ról szól, a 11. versé azonban nem /okol kinyéből ki-vészen/.
 A 3. versben kegyelem helyett bölcseséget említ. A régi 5.
 vers utolsó sora nagyon döcögős /In' ár'ttünk mennyit szen-
 ved'tt 's tett/, kicserélése indokolt volt. A helyére illesz-
 tett új sor azonban a réginek ← komoly mondanivalóját más
 irányba tereli és elenyengíti /közöttünk vesz eredetét/.

12. Embereknek serege /UZ 17. III. Rdt 579-Gy 133-
 Ot 112. Mit Ernst ihr Menschenkinder. Thilo Baint/ Már az
 UZ-ben az eredeti 4.vers helyett annak 1704-től kezdve meg-
 található hannoveri átdolgozása szerepel. Az új szövegben
 csak néhány stílári változtatás van.

13. Istennek szent fia /UZ 19. Gottes Sohn ist kom-
 men. Roh János ékve. Tatay István/. A 4. versben van lényego-
 sabb eltérés, a többiben csak stílári és szótagszám-elté-
 rések. A 4.vers:
 Mert azoknak osztán A' Sakra- Testével, vérével, és az ő
 mentomban, Szent testét és vé- szent lelkével, titati és
 rét, Mutatja szerelmét, Hogy vezérli, Már itt magának
 éljenek véle, Lelki idvességre. elpetsétli Az örök életre,
 A'ditsó idvességre.

14. Őh mi Urunk Jé'sus, Ki értünk születél. Eredete ismeretlen. Tartalmilag jó ének. *BC 107*

15. Miért akarnál kinn állni /UZ 23-as Dt 114. Warum willst du draussen stehen. Gerhardt 131/. Az UZ pontos fordításából az új szövegbe néhány verssort átvesznek. A többi független a régi szövegtől, de az eredetitől is. Tartalmilag azonban ez sem rossz.

16. Őh miként fogadjalak /UZ 26-Gy 154-Dt 111. Wie soll ich dich empfangen. Gerhardt 131/. A 6. versben /sántikáló rim /nyáj-jaj/ kedvéért alakították, de ezzel erősen eltértek az eredetitől. A 7. verset feleslegesen dolgozták át. Az utolsó versben az üdvösség életbevágó kérdése Isten részéről udvariassági aktussá válik: "Hívett meg-tisztelni Őrök boldogsággal". A többi versben csak alig változtattak. *BC 110*

17. Az Egyházi új esztendő. Eredete ismeretlen. Tartalmilag nem kifogásolható, formailag nagyon nyögve ének. *BC 113*

18. Jé'sus, örömmel fogadlak. /Liebster Jesu, sei willkommen. Grosser Samuel/. Mint az előző. *BC 115*

19. Szívemet hozzád emelem. /UZ 27. Tatay István/ A régi 14 versből 3-at tartottak meg, de változtatás nélkül csak a régi 11-12-t /új 6-7./. Az átdolgozás gyengítette az éneket. *BC 116*

Az UZ az egyházi esztendő ünnepeinél elkülönítve hozza a latin eredetű himnuszokat és a magyar, ill. német eredetű énekeket. Az új énekeskönyv nem tesz ilyen különbséget. Az UZ adventi anyagából kimaradtak a következők:

5. Jövel Vátoje népeknek-Nun komm, der Heiden Heiland-Veni redemptor gentium. Luther-Ambrosius. *BC 105*

9. Tsillagoknak alkotója-Creator alme siderum. BC

10. Új világosság jelenék-Novum sidus emicuit. BC.

14. Ama' kedves idő el-járt.

15. Az Atya Ur Isten Edamot... D

16. Az Ur Istennek tsuda hatalma

18. Immer Ádám, hogy el-esék. Bökh István. WLO

20. Isten megmutató nagy hatalmasságot.

21. Küldő az Ur Isten-Mittit ad vireinem-Als der güte Gott. Abaelardus-Wesse. Dt 106.

22. Mi Atyánk, Atya Isten. Aztórai Mihály.

24. Most j3 népnek Meg-vátoje- Veni redemptor gentium /lásd az 5. számot is/.

29. Nosza lelki Polgarok-Auf, auf ihr Reichs erossen. Rist János. Dt 110.

20. Vigan énekeljünk. Bf

Kerátsnyí énekek. *BC*

20. Az Atyának országából /UZ 29./ két verset kihagytak /így lett 4/, a többit többé-kevésbé alakították. Lényeges tartalmi változtatás nincs.

21. J3 keresztények, vigadjunk /UZ 31. Freu dich du werste Christenheit. Szerző ismeretlen/. A 2. vers gyengítése: "Bününkért meg-feszítették" helyett "E'jelt maga az Ur aóta". *BC*

22. Adjunk hálskat az Őrnak /Gott sei Dank in aller Welt. Held Henrik/. Tartalmilag elfordítható, jó ének. *L. 10. ének*

23. Ditsórd Istent, kereszténység /UZ 35-Dt 134. Lobt Gott, ihr Christen alle gleich. Hermann Miklós/. A régi 1. verset némi átalakítással átvették, a 2-8. helyett

írt 2-6. vers azonban független az eredetitől is. Némi indítást adhatott csak Hermann éneke az új szöveghez.

24. In lelken, hogy ne tapsolnék /UZ 37-Dt 136. és Rdt 20.b.-gy 144. Fröhlich soll mein Herze springen. Gerhardt 141/. Elrontott szöveg. Súlyosabb kifogások: Az új 6. /régi 9./ versben Jézusról: "O-is látott sok inséket; Hát meg-szán". Jézus segítsége több ilyen hangulatnál! Az új 9. /régi 12./ versben: "szent igéd", "E téged'holtig meg-tartsalak" helyett "Vallásod, Tanácsod holtig meg-tarthassam". A régi 13-14. vers a bűntől való megtisztítárról szól, ez kimaradt egészen. Ezek a s kisebb változtatások is, megloasztják az éneket az újjongó öröm okától, a bűnbocsánat és megtisztulás örömének hangsúlyozásától.

25. Hálát adjunk mindnyájan. /UZ 39./ Egy sor értelmének pontosabb kifejezésével vették át. KLMY

26. Az Angyal illy jó hírt hirdet //UZ 40/Dt 130. Zvestujem'vám radost. Weissé Mihály/ Régi kezdősor: Hirdetek tinéktek/. Valamennyi versét átdolgozták. Nem rósz az új sem, a régi azonban többet mond.

27. Jé'sus Kristus ditsértessél /UZ 45-Dt 133. Gelobet seist du Jesu Christ-Grates nunc omnes reddamus Luther-Nötker Balbulus/. Luther szövegéből már az UZ kiadóján az 5. verset. A régi szöveg a "kyrie eleison"-t lefordítja "Irgalmazz nekünk". Az új szöveg e helyett "Idassék az Uri!" refrént használ. A 4. versben van súlyosabb természetű változtatás:

Az örök világ támadott 's né- Ez mennyből jött világo-
künk örömet hozott, Fénlik éjnek ság, A'kivel nagy boldog-
közepette 's minket fiaivá teve ság /radtt r'ánk, 's el-
Irgalmazz nekünk. ménk homálya Elasztó nap-
fényé vála. Idassék az Uri!

28.a. Jör mi ditsérjük, áldjuk /UZ 42. SzG/
Zét-heron jelentéktelen változtatás van csak az új szövegben. Még az egyes versszakok alapjául szolgáló igehelyeket is pontosan közlik. Ez az ének a szerkesztőbizottság valamelyik tagjának nagyon a szívéhez nőhetett, hogy teljes egészében felvették a 16 versszakos éneket, noha a nacionalizmusnak nem felelhetett meg. Nyilvánvalóan épp ezért eszerélték ki 1839-ben:

28.b. Hívek, zengjünk ditséretet /Gy 144. Lasst uns unsern Gott lobsinen. Neander Kristóf. Eredete: Gerhardt. lásd a 24. éneket!/. A gyári énekeskönyvből való átvétel.

29. Így jösze' Jé'sus a' mennyből /UZ 47. Kommst du nun Jesu vom Himmel. Nachtenhöfer Gáspár/. A régi 3. vers kimarad /Most azért az ördög, pokol 's halál fenekedek 's engemet a'bünért kárhozattal fenyegetnek; Erős Isten Segélyj e'szükségemben, Oltásd-el lángját tüzednek./ Az új 3. vers független az eredetitől, a többit is fiamodították. Az ének utolsó két sora is új: "Tei ki azért jöttél 's azért születél, Hogy nálád leljem helyemet". Ilyen szövegezésben ez nem is igaz: Jézus az egész emberiséget jött!

30. Keresztények! Örvendjetek! /UZ 48. Wir Christen-leut haben jetzund Freud. Püzer Gáspár./ Az 1. versből kimarad a kárhozat említése, a 2. /Mária/ egészen. A következő vers átdolgozása ismét jellemző:

Bűn keserűet, Kristus szerzett Bűn szomorít! Mi bátorít!
Örömet, mikor világra született. Az Isten fia jön, 's maga
Velünk Isten szükségünkben, Ki- orvosít; Vérében meg- vesz,
tsoda az, a'ki minket ítélhet. Rívókké tesz, Mer- tart: hát
minket vallyon már mi busít?
A 3. /régi 4./ versből is kiküszöbölték a "bűn terbe" ki-
fejezést, helyette csak "esetünk"-ről van szó.

31. Kristus, Atya Istennek /UZ 49. Herr Christ,
der einig Gottes Sohn-Cerde natus ex pectore. Kreuzigerné-
Kecseritz Erzeébet-Trudentius/. Erősen átdolgozták, de
csak a 2. versszakban van romlás: "Az halált érttünk ron-
ta, Mennyországot meg-nyitá, Életünk' meg-hozá" helyett
"Minket jóna oktatótt, ér'ttünk farsá'd'tt 's vért ontott,
's így minket meg-váltott". Ha ez is a megváltásról
az új szöveg, mégis sokkal erőtlenebb, mint a régi. Tar-
mányatosan az eredetihez semmi köze sincs a változtatás-
nak.

32. Kristus Urunknak Áldott Születésén. /UZ 51- K.S. 111,
Dt 135. Pécseli Király Imre/. A 3. vers kimaradt, a többin
itt-ott alakították.

33. Lehetünk már nyugod'tt szívvel /UZ 52. Seid
zufrieden, lieben Brüder. Richter Keresztély. Régi kezdő-
sor: Légy jó szívvel, Atyámfia/Az éneket átdolgozták és
egy új 2. verssel megtoldották. Az átdolgozás néhol igen
erős, a régi szövegre alig lehet ráismerni. Különbösebb
fordítás azonban nincs benne.

34. Mennyből jöven az angyalok /UZ 54-Dt 131 K.S.
110. és UZ 56-Dt 132. Vom Himmel hoch da komm ich her
és Vom Himmel kam der Engel Schaar. Luther Márton./ Az
első Luther-éneket már az UZ keverve közli: 3.-ból 5.,
4-5-ből 3-4. lesz, a 6-7- verset felcseréli, a 8.-ból
12., a 9-11.-ből 8-10., a 13.-ból 11., 14-15.-ből 13-14.
lesz; a 12. pedig kimarad. Az új énekeskönyvbe ez a kevert
sorrendű ének még jobban megkeverve és átdolgozva került.
Az ének 1-2.sorát a másik karácsonyi énekből vették köl-
csön. A régi 3. vers kimarad, helyére a régi 4. kerül,
4-6. versnek kölcsönveszik a másik ének 3-5. versét, 7-
9. versnek ismét az első énekből veszik a 11-13.-at, 10-
11. annyi verset átdolgozva, néha a felismerhetetlenségig.

35. Oh Te Felséges ditsőséa Királya /UZ 58. Are-
dete ismeretlen/. Kimaradt a 6.7.10.vers. Erdekesebb vál-
toztatás a 2. versben: "Hogy e'világra jövel bűnösökért"
helyett "Hogy magad jöttél elpártolt népedért". Mince te-
hát bűnről szó, csak elpártolásról!

36. Örülj hívek seregével /UZ 59. Freuet euch,
ihr Christen alle! Keimann Keresztély/ Régi kezdősor: Örül.../
Az 1. sor az új szövegben pontosabb, mint az UZ-ben, mert
az eredeti imperativusát megtartja. Néhány helyen stili-
záltak csak a szöveget.

37./ Hívek, jer buggó lélekkel /Gy 142-Dt 140.
Lasst uns mit ehrfurchtsvollem Dank. Kraft Izaak. Kis Já-
nos/. Szabad átdolgozás. A 3-4. vers egészen új. A magyar
szöveg jobb az eredetinel, mert van benne szó a váltsá-
gról és a bűnük eltörüléséről.

38. Ez a' Nagy Őrnek szent napja /Dies ist der
Tag, den Gott gemacht. Gellert Keresztély/ Zigan János/.
A fordítás szabad és racionalizáló. Az eredeti 5. és 11.

vers /az 1. meghsmétlése/ kimaradt. A fordítás és racionalizálás példájára álljon itt a 3. vers:
Wenn ich dies Wunder fassen will, E'titkot midőn vis'gálok,
So steht mein Geist vor Ehrfurcht Nály tisztelettel taudélem;
still, Er betet an und er ermisst, Azt látja benne az elme,
Dass Gottes Lieb unendlich ist. Mely nagy az Isten szerelme.

39. Dicsőség legyen az Istennek a' magasságban. /Gy 143. Ehre sei Gott in der Höhe. Wiesner Boston. Zsigán János/.
A fordítás szabad. Réltreérthető; Tisztek szerint, az emberek egymást nem szerették /3. vers/

40. Kelj-fel, fényeskedjél világ /UZ 80-Dt 169. Werde licht, du Stadt der Heiden. Rist János. Régi kezdősor: Kelj-fel pogányok Városa./ A régi szövegtől az eltérés oly nagy, ^{hgy} kétségtelenül az UZ szövegétől független új fordításról van szó. A keletkezési kora azonban meg is látszik rajta: "A' homálynak el kell tűnni, E'fényes nap fel-kelvén, 'S tudatlanságnak meg-szünni. A' böltsesség érkezővén, Kik ennek fényénél járnak, Mielton boldogulást várnak." Karácsonyi ének és a böltseséget dicséri!

41. Nagy hálát adjunk az Atya Istennek /UZ 83/ A kezdősor kivételével alaposan átdolgozták. A 8.10-11. vers kimaradt, helyükre egy új került. Az új szöveg sokkal nyugább a récinél.

42. Oh menny sok ember tudatlan. /Gy 147-Dt 171. Tatay Pál/. A napkeleti bölcsék története dőcögős formában. Az énekeskönyv nem közli a vizkeresztli énekeket külön, hanem a karácsonyiak közé besorolva. Az éneket Rist János csak átdolgozta a győri énekeskönyv számára, a szerző /vagy fordító?/ Tatay Pál. Tartalmilag megfelelő ének.

43. Midőn nagy örömet küldött. /Kaum sandte Gott mit seinem Sohn. Szerző ismeretlen. Zsigán János/. Ugyancsak a napkeleti bölcsék történetét dolgozza fel az előző-nél valamivel jobb formában. Tartalmilag ez is megfelelő.

44. Jé'sus! hűséges Tanítónk /Gy 148-Dt 170. Lernt den teuren Lehrer schätzen. Szerző ismeretlen. Zsigán János/ A 4. vers kivételével elfogadható: "Segél! Uram, ... a meg-szenteltetésünket itt annyira vihezzük..." A meg-szenteltetésünket mi viesszük előre?

45. Hadd-el Száven e' világot /Gy 149. Wohlauf mein Herz, verlass die Welt. Laurenti után Schlegel János. Zsigán János/. Némi moralizálási hajlandóságot fedezhetünk fel ebben az énekben, különben megjárja.

Az UZ kimaradt karácsonyi himnuszai és énekei:

30. Jer dicsérvjük Keresztények. V /BC változat/
32. Jövel népnek meg-váltója /Nun komm de Heiden Heiland-Veni redemptor gentium. Luther-Ambrosius. Lásd az 5. és 24. éneket is!./
33. Töllyes e' széles világban /Christum wir sollen loben schon-A solis ortus cardine. Luther/BC változat
34. A' Mennyből haljatok nagy örömet.
36. Ez nap nekünk átséretes nap. /Dies est laetitiae-vel rokon/ V
37. Jer dicsérvjük e' mai napon /Batizi Andris/ V
43. Jer mindnyájan örüljünk. V
44. Jer mindnyájan örvendezzünk. D 1592.
46. Jésus születél idvességünkre. UZ
50. Kristus Jésus születék /323/

53. Ne vigadjatok, Kik hitek vegytok.
55. Mostan örvendezzünk keresztények./Sculté-
ti Márton. XVII.sz./
57. Mikor é'száles Világ /SZG/
60. Parantsolá az Augustus Tetszár.
61. Szent Isaiás így ír Kriatusnak szent
születéséről. /SZG/
62. Tellyes szívvel örvendjünk.
63. Ur Isten veletek /SZG/
64. Ur Istennek szent Pija /BO/
65. Unnak nagy nevezete Emanuel /Resonet
in laudibus/

Új Esztendői énekek.

46. El-múlt már az 6 esztendő /UZ 66-Dt 159. Das
alte Jahr vergangen ist. Steuerlein János érve./ Az UZ
fordítása a 2. versben az Atya ~~király~~ Pija helyett magá-
hoz az Atyához fordul, különben egészen pontos. Az új
2-4. vers stilizált. Az 5-6.-at felcserélték és át dolgoz-
ták. Az át dolgozás más irányba vitte az éneket, mint az
eredeti, de nem rossz ez sem.
47. Ez esztendőt meg-áldjad /UZ 67-Dt 160.30/.
Ezt a rövid kis éneket is át dolgozták feleslegesen. A
régi szöveg többek közt ezt mondja: "Téged áldnak", az
új szövegben már csak ez van: "Kérlek te redd néznek".
A vers vége egészen más tartalmilag is, mint a régi.
48. Jár, az Úr kegyességét /UZ 68-Dt 164. Helpt
mir Gottes Güte preisen. Eber Pál/ A régi szöveg 1-6 ver-
sét alakítgatásokkal közlik, a régi 7. vers 1. sorának
gondolatához új verset írnak, a vers többi részét pedig
s.-ként közlik. Az új 7. versben jellemző: "áld-meg
értékünket".
49. Jé'sus élő Isten Pija /UZ 69-Dt 168/. A 6.
13.15.16. vers kimaradt. Az új 11-15. vers több-keves-
sebb át dolgozás eredménye, a 13. sorában új. Ennek a
rangsorolása mutat a keletkezésének korára: "Illuminet
tard-meg épségben, Lelkünket szent Kegeességben, Tes-
tünket friss egészségben, Életünket pedig békeességben."
Különben jó ének
50. Jár mennjünk imádsággal /UZ 70-Dt 161. Nun
lassat uns gehn und treten. Gerhardt Pál/. Kimaradt az
5.9. vers, a többi többé-kevésbé megváltoztatták, kü-
lönösebb rontás nélkül.
51. Mennyei Király születék. /UZ 72-Dt 157.
V 1654./ A régi szöveg 2-8. versét /karácsonyi történet/
készenléte kihagyják. A többi stilizálják, a 10-11-et
összevontan közlik /új 3./ Lényeges tartalmi változás
nincs.
52. Nékiünk születék mennyei Király /UZ 73. Re-
tus est nobis rex gloriae/. Az 5. vers kimarad, a 4. és
2. stilizálva, a többi változatlanul került át az új
énekek könyvébe.
53. Ön Atya Istennek nagy Szerelme /UZ 74./ Az
5. vers helyett egész más szöveg van, a többi többé-ke-
vésbé át dolgozták, lényeges tartalmi változtatás nélkül.
54. Úr Jé'sus légy segítségül /UZ 75. Hilf Herr
Jesu, lass gelingen. Rist János/. Az eredeti 16 versből

már az UZ csak 5-öt közöl, igaz, hogy az eredetiben hosszabbakat. Az új szöveg a régitől csak a 2-3. versben tér el lényegesen: /a bünről szól az előzőekben/ Ezt-is adjad kedvedből, Hogy Ezt-is add jó kedvedből, azt gyűlöljem szívből, Uram! Hogy a bánt tiszta szív-ki vagy én életem Hadd fe- ből Igyekszem meg-gyűlölni, és erőddel el-kerülni. szítsom bűnös testem'. ni, és erőddel el-kerülni. 3. versben: Erősíts én inségemben, Ne ejtsen halál- tőriben" helyett "Erősíts én inségemben, Hogy maradjak hűségemben"

55. Jé'sus! ki így nevezte té. Formailag ugyan- se, tartalmilag elfogadható, ismeretlen eredetű új ének.

Az UZ újévi anyagából kimaradt:

71. Meg-teljesíté az Atya Isten /Tuba Mihály.Dr/

Az UZ vízkereszti anyagából kimaradt:

76. Gonosz kegyetlen Heródes /Kostis Heródes impie. Coelius Sedulius után. HG/El világra

77. Dávidnak ő városában.

78. Gyermekek születék Bethlehemben /Puer natus in Bethlehem/

79. u.a. más refránnal.

81. Mi dicséerjük e' máj szent Wapon

82. Mikor Kristus Bethlehemben /Szentgrahi Máté V 1654/

84. Oh mint rettenet a' rossz világ /Ach wie erschrockt die böse Welt/

Mária tisztulássának innepére:

85. El-mégyek örömmel 's vigan /Mit Fried und Freud fahr ich dahin. Luther Márton. Simeon éneke. A későbbi UZ kiadásokban: Elmégyek békével.../

86. Jé'sus Kristus Isten Fia-Herr Jesu Christ Gottes Sohn. Schneher/

Ürünk Jé'susnak Szenvedéséről és Haláláról.

56. Idvezítették dicséertessél /UZ 101-Dt175./Az új szöveg náhol stilizált csak.

57. Hiszünk mind egy Istenben /UZ 100. Sz3. Nem a Luther-feldolgozás! /A 3-7. versből egyet készítették /a böjti éneknek besorolt hitvallás-parafraízisből éppen a szenvedéstörténet részletezését hagyták ki!/. Az utolsó vers új és rossz. Az előző sor Kristus érdeme jutalmáról szól, ehhez kapcsolódik az új 7. vers: Abban hogy részt vehessünk, és boldogok lehessünk, Joh- bítuk életünket, Tartuk-meg végig hitünket."

58. Helgass-meg minket Úr Isten /UZ 98./ A 4. verse kimarad, a többit stilizálják.

59. Nevét a' nagy Úr Istennek /UZ 90. ~~101~~ / A 4. b. és 5. a. versszak kimaradt, az utolsó helyett újat írtak, a többit itt-ott stilizálták. A tartalmi mondanivaló a változtatások nem csorbítottak.

60. Oh mi kegyelmes Kristusunk /UZ 122. 80./ Ezzel az énekkel nagyon elbántak. A 2-3. 8-9. verset át dolgozták, a 4-7. 10-11. -et pedig kihagyták. Ezzel a nagymérvű átdolgozással természetesen a régi értelmes szöveget meggyengítették. Különbözőbb racionálisítása pontos szöveg így sincs benne.

61. A' próféták meg-mondották /UZ 94. 116./ Ezzel a pheten han prophezeit. Weisse Windly érve./ Kimaradt a

8. vers, az utolsó vers egészen új, a többi is változtattak. Néhol gyengítik ezzel a régi szöveget.

62. Az halált én Jé'susom! /UZ 96-Dt 136. Jesu, der du selbsten wohl. Bapzien Mihály/. Az ének komoly mondanivalóját /ördög, pokol, halál, kárhozat említésével/ megtartották. Itt-ott stilizálták.

63. Ditsérd lelkem Istenedet /UZ 98./ A 7.4.5. 13-14. verset kihagyják, a 9.-et átdeklarázzák, záróversnek új doxológiát illesztettek be. Abban az énekben már nem marad meg a halál és pokol említése /2. vers/. Az 53-as alapján írt verseket megszakítják és a befejeződött prófécianak csak egy részét közlik. Az ének ezért új szövegében tartalmilag szerényebb a réginél.

64. Ha bűneim sebbetnek /UZ 99-Dt 150. Wenn meine Sünd mich kränken. Gesenius Justus/. A 3. versből kimarad a pokol kínja. Az 5.-et átdeklarázzák.

65. Jé'sus! e' világ bűnéért /UZ 102-Dt 187. Jesu, der du wolltest büssen. A 8. vers kimaradt. A többi itt-ott stilizálták, de a Sátán, bűn, halál, kárhozat említése változatlanul megvan az új szövegben is.

Terés imarké

66. Jé'sus sebeidnek mélye /UZ 103-Dt 184. Jesu deine tiefen Wunden. Heermann János/. A pontos UZ-szövegen több helyen változtathatnak. Az eredetiből semmi közük nincs ezeknek a változtatásoknak, de nem is rosszak.

67. Jé'sus szenvedésedről /UZ 104-Dt 160-Dt 181. Jesu, deine Passion. Birken Zsigmond./ Az új szöveg részben új fordítás a tartalmi mondanivaló megtartásával.

68. Kristus, ártatlan bárány /UZ 107-Dt 174. Oh Lamm Gottes unachuldig-Agnus Dei. Decius Miklós/. Az UZ szövege szabad fordítás, Beleszövi: "Bűneinket viselvé, pokoltól meg-menté" Ezt az új szövegben Matkovich így változtatja meg: "Bűneinket viselvé Minket meg-váltottál."

69. Midőn Jé'sus a' keresztfán /UZ 108.b. Da Jesus an dem Kreuze stand. Höschenstein János. Matkovich Pál/ Matkovich az éneket tetemesen kibővíti. A régi 2. versből kettő lesz s az ének végére még három versszak kerül /11-13./ Néhol azonos az új szöveg a régivel, másutt teljesen új. Krisztus hét szavának feldolgozása költészeti szempontból Matkovichnak sem sikerült valami fényesen. A záróversekben az előzőkben elmondottak következményeit vonja le az egyéni életre. Ezek a versek, valamint a korábbi kiegészítések is tartalmilag jók. A három záróvers külsőleg is gördülékenyebb, mint a régi szövegből átírt versek. A kor felfogásához képest nagyon jól megragadja Matkovich a lényegét. Tekintve Matkovich nagy szerepét az énekeskönyv munkálatai körül, érdeme ez a három verset ideiktatni /a szöveg az előzőkhöz kapcsolódik/:

Hogy a' te nagy példád szerint én-is éltemben napoként Minden én ellenségimnek Olly szívessén meg-erődjek, Hogy Javokra-is kész legyek;

Miv gondot az anyimekre, Mint én hozzám köttetekre Hal-tig igazán viseljek; Békességes-tűrs legyek; s tsendes szívvel szenvedjek;

Végét pedig életemnek Ugy érhessem, hogy lelkemnek Veled Atyáddal holtomban Helye légyen Országomban.

70. Óh Fő, tellyes sebekkel /UZ 112-Gy 163-Dt 177.
O Haupt voll Blut und Wunden-Salva caput orientatum. Ger-
hardt Pál-Clairveauxi Bernát/Miskey dán/. A régi szöveg
szabad fordítás, az új ~~szöveg~~ a régitől is és az eredeti-
től is többé-kevésbé független. Az átdolgozások azonban
nem rosszak. Az új szöveg valamivel gyengébb mégis az ere-
detinél és réginél.

71. Óh Jé'sus Kristus! Mi idévezitőnk. /UZ 113./,
Mindkét versszakból kihagyták a bűn, halál és örök emíté-
sét. Melyekre a 8. versben a félreérthető "ellenesérink"
szó került.

72. Szerelmes Jé'sus! noha nem vétettél. /UZ 118-
Gy 168-Dt 182. Herzliebster Jesu, was hast du verbrochen.
Augustinus után Heermann János. Régi szöveg: "...vallyon 's
mit vétettél/ A régi szöveg 6. és 9. versét kihagyták, a
10. és 12.-et egészen átdolgozták, a két utolsó helyett
egy újat írtak a kisebb stilizálásokon kívül. Az eredeti-
től az új szöveg sok helyen eltér és gyengébb.

73. Új szomoró napot. /UZ 125-Dt 198./ Egészen
átdolgozták. A réginék többször nyers, de magrész erejű
kifejezéseit igyekeznek enyhíteni. Néhol más szöveget kö-
zölnek. Az régi erőteljesebb szöveg. Az új itt-ott görbü-
lőkényebb, bár még az is elég nehéz verselésű. A tartalom
nem rossz az újban sem.

74. Az a szomorúságnak napja /UZ 126./ A 4-5.
vers kimaradt, a többi átdolgozták. Az átdolgozás tar-
talmi gyengítést eredményezett.

75. Óh siralom, Szív-Fájdalom! /UZ 128-Dt 205.
O Traurigkeit! O Herzleid. Rist János/ A 4. és 5. vers
kimaradt, a többi majdnem változatlan. A 3. versben egy
szót cserélnek ki, de ezzel rontanak: "Middn bunnel lel-
kedet ipan el-veztetted" helyett "Szinte el-veztetted".

76. Világ! im' itt életed /UZ 131. O Welt, sieh
hier dein Leben. Gerhardt Pál/. Kimaradt a 3. 9-12.14.
vers, a 6-7.-ből egy lett, 8-9.-nek két új versszak került.
A többi versekben is van több-kevésbé változtatás. Tar-
talmilag nem sokat szegényült az ének.

77. Keresztfán én szeretetem /UZ 92-Dt 185. Der
am Kreuz ist meine Liebe. Creding János. Régi szöveg: A'
keresztfán szeretetem./ Alapossan elrontott és megváltoz-
tatott szöveg. A középső versekben a kezdő- és záró sorok
kivételével más szöveget közölnek. Az 1. vers megváltoz-
tatása jellemző példa ismét:

Der am Kreuz ist meine Liebe, Meine Lieb ist Jesus Christ!
Weg ihr argen Seelendiebe, Säten, Welt und Fleischeslist!
Eure Lieb ist nicht von Gott, eure Lieb ist gar der Tod.
Der am Kreuz ist meine Liebe, weil ich mich im Glauben übe.

Új: A' Kereszt-fán szeretetem, Szeretetem Jé'susom: Té-
vozz lelki ellenségem, Te-is világ! mert tudom Szereteted
meg-nem áll, minte Istentől. 's kézz halál: A' Kereszt-fán
szeretetem, kit hit által eljegyeztem.

Új: Keresztfán én szeretetem A' Jé'sus, e' világnál
én ötöt jobban szeretem, Mert e' világ meg nem áll, mintse
nem soká használ, Meg-foszt attól az halál. Kereszt-fán
én szeretetem, kit hit által el-jegyeztem.

78. Ha lélekben meg-gondolom. /Gy 159-Dt 183.
Denkt mein Geist an jene Stunden. Zsigán János. Széy szerint
az ének Garve Bernátó/. A nagypénteki történethez fűz elmél-
kedéseket. Nem rossz ének.

79. Imádkok mély tisztelettel /Ich danke dir
für deinen Tod. Scheffler János után Bruhn Dávid. Szűcs
István/. Általános bűjti jellegű, nem rossz ének.

80. Emberek közt ki leg-jobb valál /Gy 155-Dt
189. Da bester aller Menschenkinder. Sturm Kristóf. Szűcs
István./Krisztus szenvedéséből és halálából a felebaráti
szeretet következményét vonja csak le és az üdvösség csak
Jézus dicsősé-jelzőjeként fordul elő az ének utolsó sorá-
ban. Formailag is dűcsős vers.

81. Uram! adj erőt, hogy szenvedésedet /Herr,
stärke mich, dein Leiden zu bedenken. Cellert Keresztély/
Általános bűjti tartalmú ének.

82. Aldott Őr Jé'zus! ér'ttem-is meg-héltél.
/Für dich, o Jesu, bist du auch gestorben. Zsigán János/
Általános bűjti tartalmú ének.

83. El-végeztetett! ezt kiáltja /Es ist voll-
bracht, so ruft am Kreuze. Laurenti Lőrinc után Diterich
János. Zsigán János./ Kűlsőleg nagyon ryense, tartalmilag
megfelelő ének.

84. El-nyugodtál, A'ki voltál /Gy 162. Zur
Grabesruh entschliefest du. Bist János és Psenek Salamon
után Schlegel János. ~~lásd 75. ének~~ /A halál-
félelemtől való szabadulás éneke.

Az ŐZ kimaradt bűjti anyaga:

87. 93. A'ki Urunk Jé'zus Kristus.
94. 95. Atyának böltsége. Patria sapientia
97. Bűnsz ember, jól meg-gondold /sündiger
Mensch, schau wer du bist. Weiss Mihály éneke/
105. Isten' fia Jé'zus Kristus mi váltásunkra
106. Ki ér'ttünk szenvedtél.
108. a. Mennynek, földnek végzetetlen Ura.
109. No földnek minden népei. *94. 198*
110. Oh ártatlanság' Báránya. /XVII. század/
111. Oh én Atyám, tekints reám.
114. Oh magasságo Istennek szent fia /ist
dieser nicht des Höchsten Sohn-Valve Jesu,
summe bonus. Bist János-Clairvauxi Bernát/
115. Oh mennyei Atya Istennek fia.
116. Oh nagy nyavalya, fájdalom /O Elend,
Jammer, angst und Not. Scheffler János/
117. Gyónitások vigasztalják /Dünf Brunnlein
sind *hört innen*

119. Urunk Jé'zus, szelídségnek igaz Báránya.

Az ŐZ nagyheti anyagából kimaradt:

120. Keresztények vigadozzunk. /XVII. század/
121. Hoztam el-jöttek az idők. *Das letzte mal* *BC*
123. Dicséretet mondjunk Ur Istennek. *váltott*
124. Ecce homo! Im'az ember.
127. Irtsalmazz nekünk Ur Isten!
129. Szeléd Bárány! ki bűn terhet viseltél
/O Lamm, das meine Schuldenlast getragen. Frey-
linghausen János/. *115. 127*
130. Sirjon az Eg, sirjon a föld. /Dt 199./

Husvétli énekek.

85. A világunk fényessége /UZ 132. 80. Lux mundi beatissimum/. A 3. vers kimaradt, a többi alaposan átdolgozták. Erdős összehasonlítani az UZ szövegét a kerületi levéltár kézirataival és a végleges szöveggel /2.v./

UZ: Megvetlen halált meg-győzted, Öröög' hatalmat el-vetted, Pokol' torkát bé-rekésztéd, Bűnünket rólnak el-vetted."

Kézirat: "Megvetlen halált meg-győzted 's rothadást meg-előzted, Öröög' hatalmat el-vetted 's váltásunkat meg-szerzetted." Magában a kéziratban átjavították az első két sort: "Ki a' halált ugr meg-győzted, hogy k-talainkra nem lehet". A végleges szöveg szűkebb ez lett.

A 3. /régi 4./ vers utolsó sora "Mert jól látod mely sok bűnünk", a kéziratban "Hogy ne legyen veszedelődük" a kézirat javítása és a végleges szöveg: "Hogy bűnünkben el ne vesszünk"

86. Fénylik e' nap fényességgel. /UZ 133. 80/ A 3-4. vers kimaradt, a többiben hosszasan változtattak. A 2. vers régi szövege: "Mert Király Kristus' ereje k-lálnak mérget meg-győzte; Pokol' torkát bé-rekésztéd, Min- ket nagy kintól meg-menté"

A kézirat szövege: "Nagy hatalmának ereje, Tetta, hogy a kigyó feje általa már meg tőröte 's értalainkra nem tehete."

A kézirat javítása és a végleges szöveg: "Urunk Jenu- nak ereje által a' kigyónak feje a' szerint már meg tá- retett, amiat meg jóvendöltetett".

88. Keresztényekhez ^{Sorosa} /UZ 135./ Ki- marad a 4. vers, a 2-3.-ból pedig egy lesz. Több változ- tás van ebben sz énekekben is, amelyekkel a régi erős kifejezéseket enyhítik.

87. Keresztények! most örüljünk /UZ 134./ A 3-4.vers kimaradt, a többi nagyjából változatlanul vet- ték át a bűn, pokol, kárhozat és öröög enlítésével együtt.

89. Il Kristus hát mit bänködom /UZ 137-Dt 212. Lebt Christus, was bin ich betruht. Geermann János/. Az UZ 12 verset közül, noha a jelzett kezdősorral csak 5 vers az eredeti, amiből pedig ezeket a versszakokat ön- álló énekként kiemelték, az 19 versszakos. Ez az ének szenvedte meg eddig legjobban az átdolgozást. Az UZ, a kézirat és végleges szöveg versel néha majdnem egészen függetlenek egymástól. Itt A versközépi állólujákat le- fordítják: Ditsőség legyen Isteának, a versszakok végén az első és utolsó vers kivételével szintén. /A kézirat még valamennyit megtartja/. A régi 3. vers kimaradt, a 10. csekély változtatással 5. és nagyobb átdolgozással 10. versként szerepel /tehát kétszer!/, a 4-5.-ből 3-4, a 10-ből 5., a 7.és 12.-ből 6., a 6.-ból 7. versszak lett. A megváltoztatott szöveg sem rossz. Feltűnik azonban, hogy az új szöveg verselése néhol jobban dűög, mint a régitől

90. Ez Husvét innepében /UZ 138-Dt 211. 80/. Az új szövegben vannak változtatások. A világmindenség öröömét kifejező sorok helyére a mi öröömünk és Jézus di- enősége kerül.

91. Kristus odatek halálra. /UZ 141-Dt 207. Christ lag in Todesbanden. Luther Martin//Victimae pas-

chalis, Burgundi Nipo után. / ~~szkx~~ Az ÚZ néhány helyen értelem szerint fordít, egyébként majdnem szó szerint. Az új szövegből a 4. kimaradt, az új 5. és 7. vers egészen új, a 4. és 6. erősen átdolgozott, az 1-3. azonban csak stilizált. A kéziratban oly sok javítás van ennél az énekénél, hogy szinte kizárhatatlan. Ezért a végsőnek ezent szöveget külön legha írva tűzték hozzá. A régi szöveg 5. verse az ÚZ-ben szó szerinti fordítás, azonban a használt kép olyan annyira különös, hogy a kicsorélése indokolt volt:

Hic ist das rechte Osterlamm. Ez azaz Husvétli bárány,
Davon Gott hat Gaboten, Das ist Mellyet parantsolt Isten,
an des Kreuzes Stamm in heisser Ki mer-sült kereszt. Ölti-
Lieb abraten... rín szeretetnek tűzében.

Új szöveg: Ez azaz Husvétli bárány, Melly minékünk
adatott, és a' keresztnek Öltárán értünk mer-áldoztatott.

Az új 5-7. vers a régi 7. egy kifejezést ragadja ki:
"A' kegyelem' beszédével Nem értjük kovászuakat", de ebből
is csak a kovászt tartja meg, a kegyelmet már nem. A régi
kovász, kovásztalan kenyér, és megtisztulás gondolatkörében
moresz. Nem rossz, csak az egy kovász szót kivéve, semmi
közök a régi és eredeti szöveghez.

92. Kristus fel-támadott, Mellyből mer-bizonyodott.
/UZ 144. Christus surrexit, mala nostra texit. D 1662. Régi
kezdő: Kristus fel-támadá, Mi bűnünket elmosá, és kivet.../
A régi szövegre csak néhány nyomból lehet következtetni. Az
eredeti refrént egészen elhagyták a 2. verssel együtt. Ennek
következtében minden versszakot 2 sorral meg kellett duzzasztani,
hogy a dallamra énekelhető legyen /bár, hogy ez hogy
szerezhető, mikor a szótagszámra nem ügyeltek?/. Abíró-
ról és közbenjáróról szóló 5-6. verset összeolvasztották és
egy általános tartalmú vers került be 4.-nek.

93. Kristus fel-támadá, nekünk örömet ade /UZ 147.
Batizi András/ Az 1-2.4. vers kisebb eltérésektől eltekintve
azonos, a többi azonban alaposan átdolgozták. Néhál meg tar-
tották az eredeti gondolatot, másutt a konkrét mondanivalót
általánosabbal cserélték fel. Az új szöveg sem rossz, a régi
azonban ez esetben is értelemesebb. A kéziratban ennél az
énekénél is jócskán vannak javítgatások. Érdekes a 3. vers
sorss. A kézirat szövegét kihúzták és széljegyzetnek oda-
írták: "ez a vers a graduál szerint". A végső szöveg
azonban mégsem ez lett, hanem egy harmadik.

ÚZ: Kristus'kinje érdemünk, Kézirat: Hogy szenvedtél éret-
Szent halála váltságunk, tünk, és mer-böltél helyettünk,
Vére értatlanságunk, és fel- Azzal lettél váltságunk, és a'
költte vigasztunk: /refrén/ mi boldogságunk.

Új szöveg: Ott el-vesze szentságunk, és értatlan
életünk, Isteni böltséségünk, és minden igazságunk.

94. Kristus! győzedelmes lettél /UZ 149-Dt R21o.
Heut triumphiret Cottes Sohn. Gesius Bertalan dallameskönyvvel./
Régi kezdő: Ma Kristus győzedelmes lött/. A versközépi
alludájukat kihagyják, ezért a verset duzzasztaniok kel-
lett. A versduzzasztások egész ügyesen beleilleszkednek az
eredeti gondolatmenethe. A 6. vers /háladás/ helyett újat
illesztettek be /könyörgés és dicsőret/, egyébként stiláris
eltérésekkel ugyan, de meglehetősen pontosan közelik az éne-
ket.

95. Őn fel-támadt győz vitéz! /UZ 151.0 aufer-
steadner Sieges-fürst. Böhmer Justus/. A 7.10-13.14. vers
kimaradt, a 8-9.-ből egy lett. Az átdolgozásnál meglehetősen

tapintattal járta el a meghagyott versekkel. Az eredeti mondánival nem racionálizálták. A kihagyott rész a fel-
támadás, allegorizált alkalmazása volt.

96. Oh Istenem! sülyös könyom /UZ 152-Dt 215.
Ach Gott, dich drückt ein schwerer Stein. Laurenti Lőrinc/
A 3. verset átdolgozzák /marad a bűn, halál és pokol/,
a 6.-at kicserélik /nem rossz a pótlék sem/. Nyilvánvalóan
csak stilizálják a régi szöveget.

97. Oh Jé'sus mi Ildvezitünk /UZ 153. xx Jesus
Christus, unser Heiland. Luther Márton/ Az ének Luther éne-
kének kibővítése. a régi 2. verset egészen átdolgozták,
az utolsó vers elé egy új 6. verset szúrtak be, a többi
verset sem hagyták érintetlenül. Nem sok köze van a régi
szöveghez. A régi itt is értelemesebb, jobb.

98. Gyvendetes hírt az Isten angyala /UZ 155./
A 4. verset kihagyták, bár a kézirat még közli, de ezután
már ott is kihúzták. A régi 7-8. /új 6-7./ verset átdol-
gozták, a többiben csak lényegtelen változtatások vannak.
Az átdolgozás az ének tartalmi mondánivalóját ne változ-
tatta meg.

99. Jé'sus én bizodalnam /UZ 570-Dt 213. Jesu
meine Zuversicht. Lujza Henrietta/. Az UZ még a halotti
énekek közt közli ezt a szép éneket. Az új szöveg a régi
felhasználásával készült új /fordítás?/. Néhány helyen
jobb, árdülékenyebb és tartalmilag is elfogadhatóbb a
régi fordításnál. A 10. vers új szövege azonban moralizá-
ló. Az után 11. versnek hálaadást illesztettek be.

Az énekeskönyv-kézirat itt megszakad és csak az
"Eldozói Hymnuszok"-nál folytatódik.

100. Jé'sus fel-támadott. Ismeretlen eredetű
ének. A kezdősorok Spener később közölt /104./ énekéből
valók. - az ének nagyon erősen hangsúlyozza az ítéletet.
Ehhez kapcsolódva a Krisztusban hívők boldog életéről
szól. Azon a ponton azután a megengedettnél tovább megy,
mert egészen automatikusként tekint az üdvösség elnyeré-
sét. A hitetlenek életét egész sötét színekkel rajzolja,
a "hív követők"-ét pedig csupa örömmel, baj és nehézség
nélküli életnek. A megváltás és bűnbocsánat csak egészen
átlátható, szinte stilizált szerepet kap az énekben.

101. Gondold-meg lelken örömmel /Dt 218. Er-
innere dich mein Geist erfreut. Cellert Keresztély. Ziga-
n János. /Az ének a hívési örömjongásnak szép meg-
nyilvánulása. Van ugyan benne néhány, a korára jellemző
vonás. A bűnbocsánat és kegyelem enlítése nélküli feltét-
len bizonyosság: "Ha majd el-jössz ítéletre Jé'sus! en-
nem új életre Siromból el"-szállítasz, és jobbold felől
állítasz." /9./ A másik kifogásolható hely: "Illy nagy
boldogságra emel Engem a 'Kereszténység fel" /11./ Nem
a kereszténység üdvözt, /az előző versben u.i. az üdvös-
ségről szól/, hanem Isten kegyelme.

102. Kivek! vigyünk tiszteletet /Dt 221. Bringt
Ehre und Ruhm dem Heiland der /Ditrich János. Zigan
János/. A 8 soros énekből 7 soros lett. Tartalmas, jó
ének. A verselése ugyan néhol nem éri el az előzőnek
könnyedségét, de még így is az átlagnál jobb.

103. Oh Dram! énként életed' /Freiwillig hast
du dargebracht. Cellert Keresztély. Zigan János. / Gyario

szelésű, tankölteményyszerű, az utolsó versben megint az ismert önbizalmat hangsúlyozó ének.

104. Az Úr fel-támadott /Dt 214. Nun ist auferstanden. vagy a változata: aus dem Tode. Spener Fülöp. Zsigán János/. Az 1911-es próbafüzet szerint Zsigán szabadon fordította. Nyilván a szabad fordítás eredménye, hogy az önbizonyos nemisbizodalom az üdvözülésben ide is belekerült.

105. A' halál meg-gy zójának /Gy 170-Dt 220. Ihm den Todesüberwinder. Stura Keresztély. Zis János/. Mi nyos és ezért rossz az ilyen számbaállítás: "A' bűn rabja méltán félhet bár attól, ki él dicsőségben; Mi az ő teste tagjai, A' fel-támad'tt Jé'sus tarsai örüljünk..." A 3. versben Jézus tudományáról szól, majd így folytatja: "De vallásunk, Dár mit lássunk, Lesz örök vigasztalásunk". A megváltás és kegyelem elmarad ebből az énekből is.

106. Jé'sus él, 's ólek én-is. /Gy 179-Dt 216. Jesus lebt! Mit ihm auch ich. Gellert Keresztély/. Az eredeti 3. vers kimaradt, a többit néhol szabadon, másutt meg lehetős pontosan fordították. Bibliikus ének, bár a sorrend jobb is lehetne, az 1-2. versben szól u.i. a bizonyosságról, örök életről, s csak a 3.-ban említi: "anyimás lett Az ő nagy szabadítása."

Az ÚZ kimaradt húsvéti anyaga:

- 136. Szenteknek te vagy, Kristus ökeessége. /Vita sanctorum, decus angelorum/
- 139. Fel-támadt a' mi életünk. /Pécselei Király Imre/
- 140. Fel-tetszett gyönyörű napunk /Dt 208. Erschienen ist der herrlich Tag. Herman Miklós/
- 142. Kristus fel-támadta... Mi bűnünkért kint valla.
- 143. " " " " " " " " " " " "
- 144. " " " " " " " " " " " "
- 145. " " " " " " " " " " " "
- 146. " " " " " " " " " " " "
- 148. Kristust meg-feszíték /V/
- 150. Nosza valakik Kristusnak szent Hívei vagytok.
- 154. Örüljen, ki előbb büre /Sei fröhlich alles weit und breit. Vitatott Gerhardt ének. Egyesek sógorának, Bartholdinak tulajdonítják./ A kezirat még felveszi, de azután javítások nélkül kiházzuk.
- 156. Surrexit Christus hodie-Jézus Kristus fel-támadta. /kétnyelvű himnusz/

Urunk Jé'susnak Mennybe Meneteléről.

107. Jé'sus Kristus! mi Királyunk /UZ 157. Jesu nostra redemptio. ÚZ/ A 2-3. verset egyenítették, a 3. verset pedig 3-4.-ké bővítették ~~szöveg~~.

108. Kristus felséges Barátunk! Ismeretlen eredetű. A kezirat himnuszként veszi fel. Tartalmilag nem kifogásolható ének. A kezdősor bizalmaskodó megszólítását a következő sor kiigazítja: "Téged nagy buzgon imádunk".

109. A' Kristus fel-meno mennybe /UZ 158. Coelos ascendit hodie/. Kissé gyengébb szöveg a régienél.

110. Jé'sus! ki mennybe fel-mentél /UZ 160. Nézi kezdet: A' Kristus mennybe fel-meno Minden egének felatte/. A kezdősört nyilván ezért változtatták meg, hogy ne legyen két azonos kezdetű ének. Az eredetileg 3. személyben írt éneket 2. személyre írják át. A 4-5. vers megváltozott; a

régi szöveg negatívumai helyett most a pozitívumokat említik; a 6-7. verseserőlódott, az 1-3. s. stilizált. A tartalom nem változott.

111. Oh mennyei Fejedelm /UZ 163-Dt 230. von Wanderrosser Siegesheld. Hamburg 1885/. Az új szövegben az ének mindenivaláját néhol más irányba terelik, de az új irány sem rossz.

112. Oh Jé susom! Boldogságom. /UZ 164. O Jesu Christ, der du mir, scheinbar ismeretlen/. A régi kezdősor: Oh Jesusom! in Hirlyom. / A régi szövegre néhol rá lehet más ismerni az újban. A változtatások ennél az éneknél indokoltak /De nem is alud/, mert a régi ének képei és hasonlatai már inkább mosolyt és nem hitetot keltők voltak. Pl. "Vonn-fel hozzád, 's der nézünk r'ód, Te város sebeidben, Hogy lépes-méz löven, mint viz, Folydogáljon szívünkbe /3./ Az új szöveg elfogadható, csak nem áldozócüttörtéki ének.

113. Élet Fejedelme, Kristus... /UZ 165-Dt 231. Herr Jesus Christ, der du mir, scheinbar ismeretlen/. A régi kezdősor: Te életnek fejedelme. / A régi szöveg a képekkel az új szövegét alaposan mekuratív és átdolgozva közlik. Még a versmérték is megváltozott: a 12. s. szótagos versből lett 6868999. A 3-4. 9. 12-14. verseket kihagyták, a többi annyira átdolgozták, hogy pl. az 5. /új 3./ versre csak egy kifejezés utal. Az új szöveg tartalmilag megfelelő, külső formája azonban nagyon rossz.

114. Mennyben van mi polgárságunk /Im Himmel, nicht auf Erden. Szerző ismeretlen/. Az eredeti 3 soros énekből 5 soros lett. Gördülékeny, tartalmilag is elfogadható ének.

115. Oh Felsőss Füzben-jérónk! /Grosser Mittler, der zur Rechten... Rambach János/. Tartalmilag megfelelő, formailag gyenge ének.

116. Ének egébe kültöztél /Gy 184-Dt 232. Über aller Himmel Heere. Münter Boldizsár. Kis János/. Tartalmilag a formailag is csilazolásra szoruló ének.

Az UZ. áldozócüttörtéki anyagából kimeradt: 159. 161. 162.

166. Vonj utannád, Le te nyájed. /Zeuch uns nach dir. Fabricius Frigyes. /

167. Urunk Jé sus ditsértessél /wir danken dir Herr Jesu Christ. Selnecker Miklós. / Az énekes-könyv-kézirat új szöveget közöl, de azt kibővíti és fölébe írják: "Ez az ének a Gradual szerint íródjon le, ki hagyván a 12. verset. Nemcsak a 12. hanem valamennyi verse kimeradt aztán.

Függődi énekek.

117. Jövel szent Lélek Úr Isten! Ki btyíval... /UZ 168. / Az ősforrás ennél a következőknél is: Veni creator Spiritus, Nagy Gergely és Veni sancte Spiritus Robert király/ kimeradt a 2. 4. 5. 10. 12. vers, az 1. 3. 6. /új 1-3./ stilizált, a többi erősebben megváltoztatott. A kézirat a refrént ki skarta hagyni és más sorokat illesztett helyébe, de szután még a kéziratban visszaillesztették. A kéziratban még megvan a záróvers doxológiája,

a valószínű szövegben azonban már nem. Az átdolgozások és kihagyások gyengítették az éneket.

118. Jövel szent Lélek Úr Isten! Vigasztalj... /UZ 169./ Néhány lényegtelen stilizálás van csak az új szövegben.

119. Jövel mennyei szent Lélek /UZ170. Régi kezdősor: Jövel, berentő szent Lélek/ Komm Gott, Schöpfer Heiliger Geist. Luther Márton/. A 2. és 6. vers kimaradt, noha a kézirát még köbéli a 6.-at a lapszámi jegyzetben megjegyzi: "A 2-dik és 3-dik verseket is a graduálból kell leírni de a másodikban az avagy helyett legyen Gott U." A megjelölt verseket alig változtatták meg.

120. Jövel szent Lélek Úr Isten! Töltsd be... /UZ 179-dt 236. Komm heiliger Geist, Herre Gott. Luther Márton. Skaricza Máté, vagy Regius Király Jakab./ Az új szöveg néhány változtatása független az eredetitől. A kézirát még "Alleluja, Alleluja" formában közli a refrént, az új szöveg már magyar dokológiként: "Ditsóság legyen Istennek."

121. A' munkódnak jeles Napján /UZ178-dt 238. D 1590./ Ez a magyar népdallá vált ének a záróvers dokológikától megfosztva, de egyébként változatlanul került be az új szövegbe.

122. Atya Isteni adjad kérünk /UZ 175. Gott Vater sende deinen Geist. Gerhardt Pál/. Kimarad a 7.6. /örök és pokol elleni harc/ és 12. vers /befejezés/. Utolsó /10./ versnek újat írnek, az utolsóelőtti alaposan átdolgozzák, a többi vagy változtatás nélkül, vagy stilizálással került át. Ezek között azonban akad két gyengítés: A 4. versben "A' mi Urunk Krisztusban, ki által mi leg-főbb jónkat, 's mennyei boldogságunkat, birjuk erős biztunkban" a "birjuk" helyett "várjuk" van. A 9. /új 7./ versben "s szótársát szivünknek fényesíti" a szív helyére "elménknek" került.

123. B' munkósd-Innepében /UZ 176-dt 237. BC/. Mint a húsvéti éneknél, itt is a világmindenség öröme helyére az ember öröme került.

-KS 177-8t 241

124. Jövel szent Lélek szólj reánk /UZ 178. O heiliger Geist, keh' bei uns ein. Schirmer Mihály. Az UZ tévesen Komm heiliger... jelzéssel közli/. Kimaradt a 6. megcserélődött a 4-5. vers. Az új 2. vers második fele egészen új, de nem rossz.

125. Oh szent Lélekt! Ki Mennyekeből /UZ181-dt 239. O du allerhöchste Freude. Gerhardt Pál. Régi kezdősor: Oh le-édesebb örömünk/. Kimaradt az 1.8.10. vers, a 3.-at átdolgozva tették meg 1.-nek, a többit is többé-kevésbé átdolgozták. Van olyan versszak, hogy csak egy-egy kifejezés vagy legfeljebb verssor utal a régiére. Gerhardt nem fogadná el megújnak. Tartalmilag nem rossz azonban az új szöveg; a verselése azonban gyenge, néhol pedig rossz.

126. Leg-ditsőbb ajándékozárt /Uy 185-dt 240. Nicht um ein flüchtig Gut der Zeit. Miller után Weender Kristóf./ Meglehetősen szabály fordítás, de tartalmilag nem rossz.

127. Jó Isten! ki szeretesz minket /Der du uns als Vater liebtest. Bruha Dávid/. Kissé racionális ének. A szavak könnyen fordíthatók egymás után, a gondolatokat azonban szétbontják a verssorok. A 2. vers elejének sorrendje utal a keletkezési időre: "Mert a' nélkül /t.i. a szentlélek nélkül/ eszmérem Tsehély és horizontalan, szent igéket sem érthetem, 's szívem tisztátalan." A német szöveget rövidítik.

128. Hogy az igaz hit el-terjedt /Dt 248. Tetsy 141/. A vallást két helyen is dicsőítik, egyébként Rm. 1-3. alapján álló, stilizálással ma is elfogadható ének. Régies, elbeszélő stílusban szól a Szentlélek működéséről.

129. Jövel leg-főbb Vigasztalánk /Dt 243. Höchster Tröster, komu hernieder. Lieblich Ehrenfried. Zigen János/. Szabad és rövidített fordítás.

130. Keresztények! Örvendezzünk /Gt 190-Dt 247. Tag der Erlauchung uns gebracht. Schlegel János. Kis János./ Nem rossz ének.

131. Isten Lelke, hív vezérünk! /Gy 189-Dt 244. Luther-átdolgozás, l. e 120. éneket. Szűcs István./ Az eredeti nyomait még fel lehet fedezni.

Az ÚZ kimaradt pünkösti énekei:

171. A' Pünköst' Innap' napján./ A kézirat közli/

172. A' Pünköstnek jeles napján, Hál' légyen...

174. A' Szent Léleknek kegyelmé /Spiritus Sancti gratia/

177. Jövel, élet' Lelke, jövel. /Komm, o komm, du Geist des Lebens. Held Henrik/. A kézirat egy verssel megkurtítva a több-kövésbbé átdolgozva közli, de ezután kibővíti a szöveget így: "Ézt az éneket a graduál szerint kell írni, egyedül a 8-dik vers maradjon ki, a 6-dik versben pedig így legyen a kezdet: 'Ha vigasztalásért sokszor azivánk kiált sokajtvá'".

180. Jövel Szent Lélek Ur Isten Lelkünknek vigasága. Batizi András. *KS 148*

182. Adott Szent Lélek Ur Isten /Miskey János/

183. Pünköst nap a' Szent Lélek Ur Isten.

184. Régi Pünköstnek idején.

Az új énekeskönyv ezután a szentháromsági énekeket elszakítja az egyházi eszendő énekeiktől és a második csoportba sorolja: A' hitnek ágazatairól való énekek.

1. Az Istenről és az 4 tulajdonságairól.

A' szent Háromságáról.

132. Oh Teremtő Atya Isten! /UZ 186-Dt 251. O lux beata Trinitas. Ambrosiusi/ *de* Meglehetősen stilizáltak.

133. Adott legyen az Úr. /UZ 187-Dt 252. Gelobet sei der Herr, mein Gott. Clearius János/. Az ÚZ szöveg szerinti fordítást majdnem változatlanul veszik át.

134. Atya Isten légy velünk /UZ 188. Gott, der Vater wohn uns bei. Luther Márton/. Az ÚZ fordítása két helyen értelen szerinti, egyébként szó szerinti. Az új szöveg első versének végét átalakították: "Ölvén mérgét Ördögnek feryverével Istennek" helyett "A' kik Tágadót félnek, de buzgó szívvel tisztelnak". A 2-3. versben Lu-

ther a középtéri mintákhoz alkalmazkodva csak az első sorban szól Jézusról, ill. a szentlélekről a többi teljesen azonos az első versszakkal /az UZ csüt 's a't. jelzéssel pótolja!/. Az új szöveg az első sorokhoz teljesen új versket ír hozzá /nem az Alberus Erasmus neve alatt használtba kerülteket fordítják le!/. Tartalmilag nem rosszak az új versek sem.

135. Dicsőség Mennyben Istennek /UZ 189-Gy 76-181-Dt 1. Allein Gott in der Höh sei Ehr-Gloria in excelsis Deo. Decius Miklós?/ A szöveg változatlan.

136. Mi hiszünk mind egy Istenben /UZ 193. Wir glauben all an einen Gott-Vater credimus. Luther Márton./ Az UZ a 2. vers végét szabaddon, a többi nagyon pontosan fordítja. Az új szöveg majdnem változatlan.

137. Szent vagy örökké Atya Ur Isten /UZ 195./ A 2. vers erősebben, a többi lényegtelenül megváltoztatva került át az új szövegbe.

UZ 196.

138.a. Isten! Téged' áldunk /Herr Gott dich loben wir-Te Deum laudamus. Luther Márton-Ambrosius./ A pontos UZ-szöveget alig változtatják meg.

138.b./A közzéi kiadásoktól kezdve/: Emsd fel leltm gondolatod /Gy 74-Dt 20. Schwingt heilige Gedanken, auch von der Erde los. Cramer János. Kis János./ Szabad fordítás. Az Isten kegyelmétől független, szinte magától értetődő üdvözülés gondolata beavon ebben az énekben is.

139. Téged' Ur Isten /UZ 197. Te Deum laudamus. Ambrosius. Benczédi Székely István/HG/. Az 5-6. verset ázszevonták, a 7.-et kihagyták, a többi néhol annyira átdolgozták, hogy egyetlen szó sem egyezik a réccivel /pl. a régi 8-9. verset!/.

140. Ur Isten! légy kegyelmes /UZ 198. Gott sei uns gnädig und barmherzig. Kassita eredetű/. Változatlanul vették át.

185 Az UZ kimaradt szentháromsági énekei:

190. Hiszünk egy bizony Istenben.

191. Idvez légy örök Ur Isten

192. Imádkunk mi téged' szent Háromság. /SZG/

194. Szent Háromság és csak egy Istenség.

Az egyházi esztendő énekei ezzel befejeződtek. A régi énekek átdolgozására, vagy változatlan átvételére, valamint az új énekekre is találunk az eddigi anyagban bőséges példát. A továbbiakban csak felsorolom az énekeket a feltétlen szükséges megjelöléssel. Külön az új éneket, külön a közös énekeket és végül az UZ kihagyott énekeit.

Az Istennek örökké-Valóságáról.

141. Az Ur maga az egy Isten! /Der Herr ist Gott und keiner mehr, frohlockt...Cramer János./ Isten örökkévalóságát dicsőítő, néhol nehézkes, tartalmilag azonban megfelelő ének.

Az Istennek Mindenhatóságáról.

142. Isten! a' Te uraságod /Herr, deine Allmacht reicht so weit. Rombach János/ Itt-ott kissé homályos, dőcögős, tartalmilag azonban szintén jó.

Az Istennek Mindentudóságáról.

143. Uram, Te meg-vizsgálj /Terr, du erforschest mich. Cremer János/. Különleg avenge, tartalmilag megfelelő.

Az Istennek Szentségéről

144. Oh szent Isten! szíved előtt /Gy 85. Gott, vor dessen Angesichte. Zimmermann János/. Mint az előzők.

Az Istennek Irgalmasságáról.

145. -UZ 242. lásd *közzétett munkában*

Az Istennek Igazságáról.

146. Szent Isten! Te bizonyára /Gy 88, Gerechter Gott, vor dein Gericht. Rambaeh János/. Tartalmilag már itt-ott kifogásolható, külön formáját tekintve nehély is.

Az Istennek Igazmondásáról.

147. Soha meg-nem szedted szavadat. /Nooch nie hast du dein Wort gebrochen. Rambaeh után Neander Kristóf/ végén enyhe moralizmussal fejezik be a különben nem rossz énekét.

Az Istennek Jóságáról.

148. Aldott légy irgalmas Úr Isteni -UZ 239.

149. A'mi szívünk tsak Te hozzád-UZ 240.

150. Az Úr az én há há Pásztorom-UZ 241.

151. Oh melly nagy az Isten jósága /Gy 91-

Dt 13. /Wie gross ist des Allmächtigen Güte. Gellert Keresztély/. A 3. versben van súlyosabb kifogásolnivaló: "Ez örömhöz van tellyes jussod". Még jó, hogy ezt enyhítik: "Ez tied az Isten kegyelméből".

Az Istennek Hosszátűréséről.

152. Kegyes Isten! melly kegyelmes /Getreuer Gott, wie viel Geduld. Zimmermann János/vagy e Diterich léle átdolgozása, lásd Gy 93./ Tartalmilag megfelelő.

153. Szántalan sok örömeiket /Wie viele Freudan dank ich dir. Schiabeler Dániel/. Tartalmilag s formailag is elfogadható ének.

154. Adassék az Úr! Kinek nagy jósága /reist unsern Gott, mit dankendem Gemüt. Szerző ismeretlen/. Különleg, belsőleg megfelelő.

II. Az Istennek Munkáiról.

A. Teremtéséről.

155. Kelséres Isten-UZ 233.

156. Ha bizony 's jól meg-gondolom /Gy 96. Wenn ich o Schöpfer deine Macht. Gellert Keresztély./ Elfogadható ének.

157. Nagy Jövöltöd Mändenhatól /Gott densen Allmacht diese Welt. Zollikofer György Gáspár után Rixx Rixxstannx Sturm Kristóf/ egy mondat kivételével elfogadható /közben Lészén Elném arra mindenkorra, hogy vizsgálja munkáid', 's nevedet lájja/3./

Az Istennek Gondviseléséről.

158. Az Istennek jó tetezése-UZ 249.-Dt 362.

159. Az Isten él, mit hátkodom-UZ 250.

160. Az Úr gondot visel-UZ 251.a.-Dt 371.

161. Az Úr Isten nékem édes táplálóm-UZ 251.b.

162. Bizd ez Úrra minden útadat.-UZ 253.

163. Bizsd minden útadat UZ252-A 30-Dt 370.

164. Ditsértésék,Uram-UZ 254-Gy 103-Dt 4.

165. Tásógenben Uram,-UZ255.

166. Ki tsak Istenre dolját hágyja.UZ 257-Gy 110-

Dt 373.

167. Mire bántodol oh te én szíven-UZ 260.
168. Uram! a' Jé'sus nevében-UZ 263.
169. In Istenem! minden dolgom /Ich weiss mein Gott, dass all mein Tun. Gerhardt Pál után Weissé Keresztély./ Itt-ott racionalis szöveg. A Gerhardt-szöveg nyolcalt fel lehet fedezni /lásd UZ 264./

170. In minden dolgaiban-UZ 986.lap.
171. Istenem! Te mindenben /Gott, der an allen enden. Gerádorf Miklósé/. Egy gondolat kivételével jó: "Mindén én napjaimat, Jé's a komor árjimat Kl-mérted előre". Ilyen formában ez nem Isten akaratában való megnyugvás, hanem fetalízus.

172. Sokszor a' j'k sírnak /Gy 394-Dt
387. Oft blühn Verbrecher auf. Opmer János-kis János./
Az alapgondolat jó, de a kezdősor rossz: bírájuk és nem jók vagyunk!

Az embernek Természetéről és Esztéről.

173. Mindenható Isten! Elég-e ki dicsérhet? /Gy 114. Allmächtig grosser Gott, wer kann dich genug erheben. Miller Pálé/. Nem rossz ének.

174. Uram! add szívenem legyen Az ember nagy érdeme /Lass mich des Menschen wahren Wert. Winter Goldizsér./ Morális-racionális ének, ha van is benne elfogadható részlet.

175. Arzen, hogy vagyok halandó /Gy 116. Ich fühle, dass ich sterblich bin. Utz János. Már a németben kimaradt az eredeti 1. vers: O Vater, Schöpfer dieser Welt./ A filozofiai halhatatlanság-gondolat kivételével elfogadható ének.

176. Idén siralmas esete-UZ 291.

177? Jé'sus világon életem-UZ 294.

178. Oh Jé'susom! melly vesztésé-UZ 299.

179. Oh melly sok rosszas-lakik bennem /Gy 119. Ach wie viel Böses wohnt in mir. Oturn Keresztély/
A bűnbánattal kapcsolatban ez a kérése: "Adjad, hogy legyenek észesebb". Különbben tartalmaz ének.

A' Váltságról, és Meg-váltóról.

180. Bédog sorsunk! /Gy 125. Weil uns aus unser Mündennot. Diterich János. Zircán János./ Vereslése csenge, tartalmilag nem rossz. Diterich később azt az éneket átáltozta /lásd 577. ének/

181. Közben-jaro Úr Jé'susunk! /Du, den uns Gott zum Mitler gab. Diterich János. Zircán János./
Az ének valóban tiltzott az anghizelom és az üdvözülés szinte magától értetődő; a szentlélek csak mellékesen kerül szóba.

182. Jé'sus! nints hozzád fogható /Gy 128. Kein Lehrer ist dir, Jesu gleich. Rambach János után ~~Zircán János~~ Zircán János/. Az 1. vers rossz. Jézus mive nem az oktató, pártfogó, tanácsadó, hanem a megváltás volt!

183. Oh Jé'susom! Szent életedben, Melly Jitak példánná lettél /Welch hohes Beispiel gebst du mir. ~~Zircán János~~ Zircán János./ Rossz ének; hibás az alapgondolata: csak egy kis segítség kell, hogy egészen egy élhesünk, mint Jézus.* Szerző Rambach János után Diterich János.

G 126

G 122

A'Keresztény Anyaszentegyházról.

184. Óh Jé'sus Szentek' Szentsége -UZ 514. *Uz 438*
185. Erős várunk nekünk az Isten-UZ 454.
186. Örökké meg-áll, Jé'susom, beszéded /Gy 192.
Ewig, Herr Jesu, wird dein Wort bestehen. Diterich János/
Elfogadható ének.
187. Terjeszd e' földön, Jé'sus, Országodat /Gy
194-Dt 267. Lass doch, Herr Jesu, lass dein Reich auf Er-
den. Ulber Keresztély, vagy ennek változata: Herr Jesu,
lass dein Gnadenreich auf Erden./ Jó ének. *Sei es Gott H. Ulber*
188. Ellenségid, Isten Fia /Gy 195-Dt 266. Die
Feinde deines Kreuzes drohn. Münter Boldizsár./ Elfo-
gadható ének.
189. Jé'susunk, idvességünkre /Gy 193-Dt 268
tes, du hast dich der Welt. Szerző ismeretlen./ Jó ének.
190. Ha Isten nem volna velünk-UZ 455.
191. Jé'sus Kristus, mi kegyelmes Mánagyunk-UZ 457.
- Az Isten' Igéjéről.
192. Állatoknak meg-tartója. -~~UZ~~ UZ 199.
193. A' Nap immár fel-virradván- UZ 200.
194. Az éjtszakai sötétség-UZ 202.
195. Igaz bíró nagy Ur Isten-UZ 204.
196. Látod, Isten, Szíveinket-UZ 206.
197. Mostan óh Szent Lélek Isten!-UZ 208.
198. Óh Mennyeinek fényessége-UZ 209.
199. Adj, Ur Isten! nekünk szent Lelket-UZ 211.
200. Jé'sus! mi idvességünk-UZ 214.
201. Jövel szent Lélek Isten-UZ 215.
202. Kegyes Jé'sus, itt vagyunk-UZ 217.
203. Mi Urunk 's édes Atyánk-UZ 220.
204. Uram Jé'sus, fordálj hozzánk-UZ 221.
205. Uram, mi meg-jelentünk/Gy 205-Dt 295. Herr,
vor deinem Angesicht sind wir hier. Schiebeler Dániel./
A német eredetit erősen átdolgozták. A magyar szöveg jó.
206. Adjunk hálat vig kedvel-UZ 265. *Uz. 269.*
207. Hála-adó szívvel rólad emlékezünk /Gy 203./
~~Eredete ismeretlen. Néhány kifejezése racionális, egyé-
ként elfogadható.~~
208. Maradj-meg kegyelmeddel-UZ 270.
209. Örül mi szívünk-UZ 274.
210. Jó Pásztori Juhotskádat- UZ 386.
- Prédikáció után való énekek.
211. Ald Istent, vége vagyon- UZ 222.
212. Aldott az Ur Isten örökké-UZ 223.
213. Hálat adunk neked Felséges Isten- UZ 225.
214. Jer mondjunk átséretet- UZ 227.
- A' Szent Keresatségről.
215. Isten! neked szenteltettünk /Geweih't zum
Christentume. Neander Kristóf után Diterich János. Zigen
János./ Zigen erősen átdolgozta. A 4-5. vers naiv. Jé-
zus ígéretéből nem következik, hogy most már mi az 3 tet-
szését tesszük; a bűn pedig nem távozik tőlünk egyszerű
felszólításra.
216. Jé'sus általa'd lettem /Mein Erlöser, der du
mich. Warenberg H.J. Zigen János/. Moralizáló ének.

217. Őh mint átsérjelek Atyámi /Mein Vater, o wie dank ich dir. Grot Joachim, Zigan János./ Bűnbánati jellegű ének, némi kapcsolatban a keresztséggel.

218. Meg-keresztelttettem, hogy Téged /Gy 208. Ich bin getauft nach Jesu Lehren. Rambach János után Dierich János. Zigan János./ Elfogadható ének.

219. Isten! Néked szentelttettem. Ismeretlen eredetű, külsőleg, belsőleg nagyon gyenge ének.

Mind az öt keresztelési ének közös hibája, hogy keresztelésre egyik sem alkalmas, mindegyik csak visszaemlékezés a már rég megtörtént keresztségre.

A' Hítről és Meg-igazulásról.

220. AZ én Istenemben-UZ 332.

221. El-jött hozzánk az Idivesség-UZ 334.

222. Ha Isten velem, vallyon-UZ 335.

223. Idivég légy Kristus, a' világnak Ura-UZ 337.

224. Jé'sus! el nem bocsátom-UZ 385.

225. In lelkem! mire tsüggedsz-el -UZ 432

226. Kegyes Isten! in jelentem - UZ 426.

227. Te benned bizon, én Istenem- UZ 427.

228. Úr Jé'sus! hozzád kiáltok - UZ 428.

Penitentiális énekek.

229. Őh szent Lélek, Mennyei Felségi /A Matkovich-füzet 5. éneke/. Jó ének.

230. Jé'sus én lelkemért, Bűnös életemért. /A Matkovich-füzet 6. éneke/. Tartalmas.

231. Mi vagyok én? mi az Isten? /A Matkovich-füzet 7. éneke/. Szintén jó ének.

Nyilvánvalóan nem véletlen, hogy az egyházkerületi felügyelő három éneke az első ebben a csoportban!

232. Bűnösök hozzád kiáltunk - UZ 306.

233. Előtted állok drága Jé'susom - UZ 307.

234. In Istenem! én bűnös ember - UZ 309.

235. Gyötrődik az én lelkem - UZ 310.

236. Jé'sus! ki bűnös lelkemet - UZ 313.

237. Kegyes Jé'sus, én imádságomra - UZ 314.

238. Légy irgalmas, Úr Isten! minékünk - UZ 316.

239. Ne szállj perbe én velem - UZ 319.

240. Őh én bűnös, jaji mit tegyek? - UZ 320.

241. Őh jaji hová legyek? - UZ 323.

242. Őh szent Isten! én meg-vallom - UZ 326.

243.a. Tévelygünk mint a' juhok - UZ 330.

243.b. Ismersz Uram engemet kívül-belül. /Gy 222. Kis János./ Itt-ott racionális, különben megfelelő.

244. Ha tovább hallasztom igaz megtérésemet. /Willst du die Buße noch, die Gott sebet, verschieben. Gellert keresztély. Lásd még az 592. éneket/ Erősen lerövidítették. Nagyjából elfogadható.

245. Csak Te hozzád, Őh Jé'susom- UZ 985. lap

246. Ilek éni az Isten mondja - UZ 1001. lap

Közönséges Penitentiális napon.

247. Úr Isten mi idvességünk /Du Gott, der unsere Zuflucht ist. Eschenburg János./ A bűnbánattal összekeveri a felsőbbbségért való imádkozást és az általános könyörgést. A megtérés sem oly egyszerű, mint mondja: "De ime

szíves bánattal, Meg-térünk bűn átálattal, 'S ilyen fel-
tétellünkkel: Hogy ezaz után üdvényidet, Meg-örizzük tör-
vényidet, Is az Úr Jé'sust követjük." /3./

Az Úr' Vetsor' járól.

248. Drága kintset nyújtasz nekünk - UZ 280.

249. Jé'sus! lelkem' világa - UZ 284.

250. Kézítsd magad' kedves Lélek - UZ 286, 287

251. Örülj szívem! Vigadj lelkem - UZ 287.

252. Uram Jé'sus, Idvezítóm, /Italed' vagyok 415.
/Szűcs István/. A váltásghalál racionalizálása: "Bűnből
Te valál segitóm". Különben nem rossz.

253. Kész vagyok én emlékezni /Szűcs István/.
Ez az ének sem éri el az úrvacsora szentségének teljes
mélységét.

Az igaz Keresztény életéről közönségesen.

254. Boldog az olyan ember az Istenben - UZ 341.

255. Jer tanáljuk-meg az Úrtól - UZ 342.

256. Jé'sus mondja, Oh Keresztények - UZ 344.

257. Jé'sus! Jé'sus én életem - UZ 345.

258. Légy hű te szenvedésedben - UZ 349.

259. Oh mennyei nagy boldogság - UZ 351.

260. Oh egy a' szükséges dolog - UZ 376.

261. Isten! szívem' néked adom - UZ 362.

262. Atyám! add-meg énnékem /Du Vater wollst
mir geben. Reckenó Medem Erzsébet. Perlaky Dávid/. Egy-
szerű kis könyörgés.

263. Uram! emlékezz rólam, kérlek /Mein Herr
und Gott, gedanke meiner. Szerző ismeretlen. Szűcs Ist-
ván/. Elfogadható ének.

264. Melly nagy, Uram, kegyelmességed /Gy 293.
Wie teuer Gott ist deine Güte. Bahrdt J.F. Szűcs István/.
A megtérés - ez ének szerint - szinte teljesen az ember mű-
ve.

265. Mit használ kereszténységem /Gy 284-Dt 437.
Was hilft es mir ein Christ zu sein. Weisse Keresztély.
Kis János/, Alapjában véve tartalmas ének. Véhány kisebb
hiba azonban van benne.

266. Uram Isten! add azt nekem /Gy 290. Ach
höchster Gott, verleihe mir. Rist János. Szűcs István/.
Az 1-3. vers jó, a többi moralizáló, egyetlen kifejezés:
"Segélj, ha már meg-váltottál..."

267. /Wer Gottes Wort nicht hält und spricht.
Gellert Keresztély. Szűcs István./ A hitet nem az isteni
tenítés szüli bennünk, mint az ének mondja /?/. Egyébként
is az "új életet" nagyon egyszerűnek tartja: "Akar melly
bünt el-hagyunk, 'S a' Jé'susnak példájaként kegyessen
élünk mindenként" /3./

268. Keresztény vagy, mondod /Gy 296-Dt 434.
Du sagst, ich bin ein Christ. Arnd János után Hasslocher
Adám. Szűcs István./ A tartalmas eredetivel sok helyen
eltér az ének értékének rovására.

Az Istenre néző kötelességeinkről.

Az Istennek esmérteréről.

269. Uram! Te olly nagy fényességben /Mein Gott,
du wohnest zwar im Lichte. Schmolck Benjamin után. Perlaky

Gy. 298

dávid/. A racionalizmus felé hajló ének.

270. Mint hogy én Lelkem hozzád emelkedni /Wenn sich o Gott, mein Geist zu dir erhebet. Cramer János. Perlaky Dávid./ Már a kezdősor helyesírása jellemző: lelkem nagy betűvel /noha nem sorkezdő szó!/, hozzád pedig kicsivel. A 3. vers "Mannyei Hívem" megszólítása is bántó. A 4-11. vers moralizálás.

271. Őn szent Teremtő Istenem /Gy 297. O Gott, der du mein Schöpfer bist. Cramer János. Szűcs István./ Az egyetemes kinyilatkoztatás, ill. első hitvallás alapján áll az ének. Megváltás helyett önmegváltásról szól.

272. Mi kegyes Atyánk, böltseségnek Ura- UZ 408.

273. Kristus Jé'sus böltseséget -UZ 407.

Az Isteni félelemről.

274. Leg-főbb Dolgunk, Uram, éltünkben. /Dich Höchster, ehrerbietig scheuen. Schmolck Benjamin után Diterich János. Perlaky Dávid./ Az előbbinél jobb ének, de még ebben is erősen érződik az önmegbecsülés.

275. A' nagy Őr Istennek félelme /Gy 299. Willst du der Weisheit Quelle kennen. Zollikofer György. után Cramer János, vagy Weisse Keresztély. Perlaky Dávid./ Isten félelme még nem elégséges a törvény megtartásához. Nagyon egyszerű lenne így, de több kell hozzá!

276. A' böltseségnek fő kútfeje. /Azonos eredetű az előzővel/. Az egész csoport a Krisztustól független, az "istenfélelmet" szinte bálvánnyá emelő általános "vallásosság" énekstílusa. A megváltás-kegyelem teljesen hiányzik belőle.

Az Istennek és Jé'susnak Szeretetéről.

277. Hogy ne szeretném Istenemet /Wie sollt ich meinen Gott nicht lieben. Schmolck Benjamin után Diterich János./ Majdnem jó ének, de Diterich alakítása érezhető.

278. Ha rólad, én Istenem /An dich mein Gott zu denken. Schmolck Benjamin után Diterich János/. Tartalmilag általában elfogadható, de érezhető a keletkezési kora: Istenről csak gondolkodni akar.

279. Embereknek szerető Atyja /Du Vater aller Menschenkinder. Schmolck Benjamin után./ Saját erőnk túlbecsülésére hajlik, különben megfelelő ének.

280. Szívből szeretlek én Istenem-UZ 367.

281. Boldogságom Istenel /Gy 304-Dt 433. Habe deine Lust am Herrn. Schmolck Benjamin. Szűcs István./ Isten segítségét kissé túlságosan magától értetődőnek és szinte automatikusnak tartó ének /Ha szeretlek tégedet... Nyájtod szeretelmédet/. Különben jó lenne. Gy 320-Dt 417.

282. Uram Jé'sus Idvezítőm /Herr Jesu Christ, mein Trost und Licht. Bist János. Szűcs István./ Tartalmas ének.

283. Minden e' földön csak el-milando- UZ 389.

284. Jé'susom! szeretlek /Dt 419. Jesu, den ich liebe. Szerző ismeretlen/. Jó ének.

285. Embereknek szeretője, Jé'sus! boldogság szerzője. /Szűcs István/. Elfogadható ének, ha a kezdősort ebben a formában ma már nem is lehetne használni.

Istenhez való Engedelmisségről.

286. Jo 'a szent a' Te akaratod /Gut und heilig ist dein Willen. Szerző ismeretlen/. Elfogadható ének.

287. Mit adsz én Lelkem az Istennek - UZ 363.

288. Uram! törvényednek /Gy 309. Gott, deinen heiligen Befehlen. Grot Joachim/. *Morális-rationális.* 6307

289. Jé'sus képe az Atyának /Du, meines Vaters Ebenbild. Rambach János. Szűcs István/. Külsőleg erősen gyenge, tartalmilag megfelelő ének.

Az Esküvőről.

290. Világ' hatalmas bírójai /Du Herr und Richter aller Welt. Lavater János után Diterich János/.

291. A'ki hamisan esküszik /Wer Gott, bei deinem Namen schwört. Diterich János/. Mindkét ének a törvény-vallásosság körében mozog.

Az Istenben való Bizodalomról.

292. Mind jó, a'mit Isten tészon - UZ 439.

293. Fel-emelem szememet - UZ 395.

294. Istentől el nem állok - UZ 987. lap

295. Mint akarsz, mind úgy legyen - UZ 373.

296. Mint Isten akarja legyen - UZ 374.

297. A'ki bizik, Ragaszkodik - UZ 392.

298. Senkit Isten el nem hágy - UZ 403.

299. Istenre 's nem tanácsokra /Gy 106. és 319. x auf Gott und nicht auf meinen Rat. Gellert Keresztély/. Nem rossz.

300. Dram jószágokban /Auf dich, Gott, voll Güte. Lieblich Ehrenfried után Diterich János. Szűcs István/. Elfogadható ének.

Az Imádságról.

Gy 325 - Dt 34.

301. Jövdítod, Isten! fellyebb ér /Gott, deine Güte reicht so weit. Gellert Keresztély, Réday Gedeon/ Megfelelő ének, bár már észlelhető rajta, hogy nem az előző korok mély hitéből fakadt.

302. Úr Isten, ki vagy olly Valóság /Gy 329. A Matkovich-füzet 10. éneke/ Nehézkes, de tartalmilag jó ének. *Mint mindig. panofranis*

303. Ha az én inségemben /Könnit ich in meinen Nöten. Dilthey Izsák/. Tartalmas ének.

304. Isten! Oh szent Isten - UZ 346.

305. Oh ditsőség! Örök Felség - UZ 416.

306. Kegyelmes Isten! Te téled /Allgütiger, allein bei dir. Diterich János/. Nagyjából elfogadható, itt-ott kissé racionális.

307. a/ Minden ditsőségre, Teljes tisztességre. /Ismeretlen eredetű/. Néhány helyen racionális, több helyen nehézkes; általában azonban nem rossz.

307. b./ Hozzád, nagy Isten fölemelni /Gy 326. Zu dir, o Gott, das Herz erheben. Grot Joachim. Kis János./ 1838-ban Baliczayék nem vették észre, hogy ez az ének más fordításban már megvan /310./ és átvették a Kis János-fordítást is. Tartalmilag nincs számottevő különbség a két szöveg közt. Formailag Kis Jánosé jobb. 6307 No.

308. Uram! ajtód előtt zörgetek - UZ 420.
309. Kérlek Téged, Istenemet /Gy 327 - Dt 35.
Ich komme vor dein Angesicht, verwirf...Gellert Keresztély
Szűcs István/. Néhány helyen racionális.
310. Áhítatosan fel-emelem /307.b.-Gy 326.
Zu dir, o Gott, das Herz erheben. Grot Joachim. Szűcs
István./ Néhol homályos szövegezésű, tartalmilag nem
rossz ének.
311. Könyörgünk minden társunkért /Gy 442.
Für unsern Nächsten bitten wir. Cramer János./ A jó
nir és név nagy kincs, de keresztyén ember számára
mégsem a legdrágább. Egyébként megfelelő ének.
- Közönséges Dicséretok.
312. Hogy ne dicsérjem az Istent-UZ 243.
313. Óh vajha úgy dicsérhetnék /O könnit
ich dich, mein Gott, recht preisen. Mentzer János után
Spalding János./ Nem rossz ének. A korábbi német szö-
vegből való Dt 12.
314. Dicsérjed, Alájad, én Lelkem - UZ 502.
315. Dicséret, tisztesség légyen - UZ 503.
316. Jer dicsérjük Istent - UZ 506.
317. Melly igen jó az Őr Istent dicsérni-UZ 509.
318. Jer a' nagy Istent dicsérjük. /Szerző
ismeretlen./ Zsoltárszerű, szép dicséret. Régi ének,
vagy annak átdolgozása, rövidítése lehet.
319. Tenéked én Istenem /Gy 355 - Dt 19 és
459. Dir dank ich für mein Leben. Gellert Keresztély
után Diterich János/. Elfogadható.
320. Jer hálándó Lélekkel /Dt 36. Auf Christen,
bringet Preis und Ehr. Gerhardt Pál után./ Könnyed, jó
ének.
321. Urnak szolgálj Jer dicsérjétek - UZ 516.
Magunk eránt való kötelelességeinkről.
Magunk Meg-esméréséről.
322. Ki vagyok én? Ez melly nagy kérdés /Gy
350. Wer bin ich, welche wichtige Frage. Diterich János/.
A keletkezési kor rányomta bélyegét erre az énekre is.
323. A' Lélek a'melly én bennem /Den Geist, der
in mir forscht und denkt. Niemeyer gost/. Racionális, Gy 351
rossz ének.
- Magunk Szeretetről.
324. Uram! Te akarod, Hogy magamat szeressem
/Gy 352-353. Du willst es Herr, mein Gott. Hochmuth C.
M. után Diterich János. Szűcs István./ Morális alaphan-
gulatú ének.
325. Uram! igazi javamat /Du förderst gern
mein wahres Wohl. Diterich János. Szűcs István/. Racio-
nális.
- AZ Alázatosságról.
326. Micsön Téged tisztellek /Dt 460. Gib Gott,
wenn ich dir diene. Gellert Keresztély./ Nem rossz ének.
327. Valamim van, mindenem /Gy 345. és 356, ill.
Dt 19. és 459. Was ich nur Gutes habe. Gellert Keresztély
után Diterich János/. Megfelelő ének.

Lelkünkéről való Gondoskodásról.

328. Add Uram buggón keressem Lelkemnek id-
vességét /Nach meiner Seelen Seligkeit. Diterich János/.
Nem rossz ének.

329. Keressétek serénységgel /Gy 366-Dt 436.
Ringet ernstlich Menschenkinder. Szerző ismeretlen/. Az
ember saját képességeinek magasra értékelése a főhibája
ennek az éneknek.

A' Jó Lelki-esméretről.

330. Boldog már itt ez életben /Schon hier
lebt selig und vergnügt. Heeren Henrik./ Igénytelen
kis ének.

331. Jó Lelki-esméretet /Ein ruhiges Gewissen,
lass Herr...Gellert Keresztély. Szücs István./ Morális.

A' Lelki Vigyázásról.

332. Ditsérd az Istent te hív Keresztény.
/Eredete ismeretlen/. Tartalma nem rossz, verselése
gyenge.

333. Nem hogy a' tztelt el-értem volna. /Nicht
dass ichs schon ergriffen hätte. Gellert Keresztély.
Szücs István/. A hírhedt 333. ének. Sem Isten, sem Jé-
zus, sem a Szentlélek neve el3 nem fordul benne; megül-
tésről, üdvösségről szintén nincs szó, a virtusról azon-
ban két helyen is. Az eredeti tartalmasabb.

A' Mértékletességről.

334. Testemet Uram 's életét Te adtad /Gy 367.
Mein Leib ist dein Geschenk. Cramer János/. Morális-racio-
nális ének.

335. Hogy testemet tartsam 's tápláljam /Gy
369. Des Leibes werten und ihn nähren. Diterich János/
Az ének racionalizmusát csak az utolsó versszak enyhíti.

A' Tiszteségről.

336. Az én fel-tett akaratom /Eifrig sei und
fest mein Wille. Cramer Jánosx. Szücs István./Moralizálás.

337. A' vétkes gyönyörűséget /Gy 373-Dt 465.
Bei aller Wohlust Reiz zu wehren. Gellert Keresztély.
Kis János./ Moralizálás.

A' Világi jókkal való rendez /lésről.

338. Add Uram! a' földi jóknak /Gy 377. Lass
mich, o Gott, gewissenhaft. Hävecker János után Diterich
János. Szücs István./ Néhány kisebb hibától eltekintve
elfogadható.

339. Boldog, ki szeret nagyobb kintseket /Gy
378. Wohl dem, der bessere Schätze liebt. Gellert Keresz-
tély. Szücs István./ Morális.

Hivatalbéli Műségről.

340. A' jónak gyakorlására /Gott lste, der das
Vermögen schafft. Liscov Salamon után Diterich János/.
Morális.

341. Uram! nem hanyatlásra /Herr, nicht zum
Missiggehen. Diterich János./ Racionális-morális.

Az idővel való jól lésről.

342. Gyorsan folyó időmet /Gy 382-Dt 453. Kis
János./ Erősen morális.

343. Hová futsz oly gyorsan életem /Gy 383-Dt 454. Wo eilt ihr hin ihr Lebensstunden. Lieblich Ehrenfried. Kis János/. Morális.

Magunk sorsával való megelégedésről.

344. Panaszkodol és érzékenen /Gy 314. Du klagst und fühlst die Beschwerden. Gellert Keresztély/Tartalmilag nem rossz ének.

345. Minden némi dolgomat, jó 's nehezebb sorsomat. /Eredete ismeretlen./ Formailag gyenge, tartalmilag sem elsőrendű ének.

346. Ne engedj, Oh Uram! /Gy 385. Lass mich doch nicht, o Gott. Gellert Keresztély./ Formailag gyenge, tartalmilag sem értékes.

A' Kereszt-viselésről

347. Uram! ha jó kedvedben Bizunk /Eredete ismeretlen/. Elfogadható ének.

348. Légy tisztes szívvel és békével - UZ 398.

349. Lelkem elégedjél - UZ 399.

350. Uram Jé'sus én Te hozzád - UZ435.

351. Néha úgy tetszik nekem minékünk - UZ 442.

352. Szívem keserűségét - UZ 447.

353. Peremtő Istenünk! - UZ 449.

354. Uram! hallgass-meg sz én inségemben - UZ 451.

~~Uz 305 Gy 409~~ 355. Ha az élet terhe tsüggeszt /Dt 386; Gy 389-Dt 385. ~~Uz 305 Gy 409~~ Szücs István./ Az I. versszak rossz /Adj vigasztalni tudó észti/, az többi már nem oly erősen.

356. Jövevény vagyok és zsellér /Gy 391. Bin Pilger bin ich in der Welt. Sturm Kristof. Szücs István./ A megváltás nélküli udvbizonyosság éneke.

357. Életem napjaiban /Gy 392. Ich hab in guten Stunden. Gellert Keresztély./ Elfogadható.

358. Oh irgalmasságnak Atya! /Eredete ismeretlen/ Kissé racionális ének.

359. Légy lelkem erős, ne tsüggedez /Gy 388. Sei Seele ruhig unverzagt. Helmhold Lajos után. Szücs István./ Tartalma elfogadható, verselése nem.

360. Mi e' földön az én életem /Gy 390-Dt 384. Was ist mein Leben hier auf Erden. Borchwardt Ernő. Szücs István./ Megfelelő ének.

A' Halálhoz való Készületről.

361. Világ Ura 's bírása /Herr und Richter aller Welt, der auch mir mein Urteil fällt. Szerző ismeretlen./ Az előzőknél még formailag is jobb ének.

362. Látd Oh ember szüntelen /Du siehst o Mensch, wie immerfort. Dach Simon után. Zigan János./ Ingadozó kezdet után tartalmas, jó ének.

363. Életemnek Ura és Atya! /Gy 250. Du Herr und Vater meiner Tage. Senft Lajos után Dierich János. Zigan János./ Az értékes tartalom átüt a racionális kereten.

364. Tudom, hogy végem közelget /Ich weiss, mein Ende nahet sich. Neander Kristof. Zigan János./ Megfelelő.

365. Uram Isten! én tudom jól - UZ 591.

366. Iz idő mely hamar el-tel /Wie schnell verfließen sie, wie schnell. Szerző ismeretlen./ Zigan János/Moralis.

367. Elég immár! - UZ 984.a.lap

Felebarátunk eránt való kötelességeinkről.
Felebarátunk' Szeretetééről közönségesen.

368. Segélj Uram engemet /Gy 410. Herr segne mein Bestreben. Cramer János./ Morális.

369. Adj Uram! ily szívet /Gib mir, o Gott, ein Herz. Gellert Keresztély után Diterich János./ Itt-ott jó, egyébként morális.

370. Az első 's nagy parantsolat ez /Eredete ismeretlen/. Az 1-2. versszak jó, a többi moralizálás.

371. Na ki azt állítja, Hogy az Istent szereti /Gy 406-Dt 443. So jemand spricht: Ich liebe Gott. Gellert Keresztély. Kis János./ Moralizálásra hajló ének.

372. Kegyelmes Isten! ily szívet /All-liebender du schufst mein Herz. Diterich János./ Erősen morális.

Felebarátunk Lelke eránt való Gondoskodás.

373. Add Oh Jé'sus! érezhessen /Gy 411. Lass o Jesu, mich empfinden. Cramer János./ A "ki vagyok én" feloldás kegyes köntösben.

Felebarátunknak java eránt való Gondoskodás.

374. Na ember társadnak Betsületét gyalázd /Gy 414. Suchst du des Nächsten Ehr. Paulmann János./ Morális.

375. Minden némi tehetségem /Alles, was ich Gutes habe. Cramer János./ Kissé morális.

376. Mely drága előttem én tulajdon életem /Gy 413. Eredete ismeretlen./ Morális.

377. Szent törvényedben meg-hagyta /Gy 425. Eredete ismeretlen./ Morális.

A' Barátság és Kedveskedés. Gy 431.

378. Oh Isten! mely nagy kegyelem /O welch ein Segen ist ein Freund. Cramer János. Krabovszky György./ Rossz ének. A barátság dicsőítése után magától értetődően következik az ének szerint az üdvösség a viszontlátással.

379. Zengedezz nyelvem szózatja /Gy 430-Dt 451. auf, erwache mein Gemüte. Niemeyer Agost. Kis János./ Elfogadható.

380. Nem mord, komor, 's barátságtalan /Gy 419. Nicht mürrisch, finster, ungesellig. Cramer János./ Racionális.

Igazság és Egyenes-Szívűség.

381. Add Uram! hogy igaz legyek /Gib Gott, dass ich der Wahrheit treu. Cramer János./ Morális.

382. Segélj Uram, hogy barátja Legyek az igazságnak /Gy 421-Dt 464. Lass mich Höchster darnach streben. Diterich János./ Racionális-moralis.

383. Magasságban lakó Isten! /Eredete ismeretlen./ Morális.

Irgalmasság és Könyörületesség.

384. A' ki sok jóval bir /Gy. 426. Wer dieser Erden Güter hat. Gellert Keresztély. Kis János./ Kissé morális.

385. A' kinek hatalmában /Gy. 427; ~~428-Dt 386;~~ ~~389~~ Wer des Lebens Güter hat. Utz János./ Az 1. vers más.- Morális. /Kintset gyűjt jövődre, Ki itt sok jót tészzen, Mennyben örök időre Abból haszna lészzen.7./

386. A' ki bir világi jóval. /Szűcs István/. Morális ének.

Szelidség és Békesség szeretés.

387. Já'sus! szenteld szívemet /Gib mir Jesu deinen Sinn. Szerző ismeretlen. Ferlaky David./ Morális.

388. Hogy kedvedben maradhassek /Gy. 436. Mich deiner Gnade zu erfreuen. Szerző ismeretlen. Szűcs István./ Morális.

389. Oh vajha minden gyermeked Atyáki benned örvendnének. /Eredete ismeretlen./ Morális.

Különös Tárgyú Énekek.

Az Uralkodó Fejedelemért.

390. Az Isten a' melly országhoz /Dem Lande, dem Gott gnädig ist. Szerző ismeretlen. Zsigán János/. Eleje és vége szolgálai, különben megfelelő.

391. Uram! örüljön a' Király /Gy. 442-Dt 308. Gott, deiner Stärke freue sich. Cramer János. Szűcs István/. Elfogadható.

A' Magistrátusért.

392. Nagy Isten! azt Te rendezed /Gy. 449. Erhalt uns Herr, die Obrigkeit. Diterich János./ Elfogadható.

Az Egyházi Tanítókért.

393. Já'sus hitünk Fejedelmé! /Gy. 450. Eredete ismeretlen./ Elfogadható.

Házi Gazdák' Éneke.

394. Úr Isten! vig szívvel tisztelünk /Gy. 451-Dt 468. Im Stillen wollen wir dich ehren. Eschenburg János. Kis János./ Kissé morális.

Szolgáké Szolgálóké.

395. Uram! add hogy tetszésed' /Gy. 452. Gott, deinen weisen Willen. Lavater János, vagy Cramer János. Szűcs István./ Morális.

Új Házasok Özve-adsákor.

396. A' bölts teremő Úr Istent /Gy. 453-Dt 466. Gesegnet lass stets sein durch dich. Szerző ismeretlen. Németh István./ Idolgozott szöveg. Elfogadható.

A' Házassági Rendé.

397. Boldogok azok, kik Istent félik - UZ 354.

398. Minden házasság öröm töled van /Gy. 454. Von dir, Gott, sind der Ehe Freuden. Cramer János; talán Weidau György után. Zsigán János./ Morális.

399. Te vagy menny 's föld' Teremtője /Gy. 455. Du selbst verordnetest die Ehe. Szerző ismeretlen. Szűcs István./ Racionális-morális.

Terhes Asszonyé.

400. Világ' Teremtője! /Gy. 456. O Schöpfer aller Welt, sei hoch von mir gepriesen. Szerző ismeretlen. Zsigán János./

gán János./ Nagyjából elfogadható.

Szüléké.

401. Uram! minden gyermekemben /Gy 457. Herr, die Kinder, die ich habe. Schlosser ^{Lajos.} Zsigán János./ Morális.

Gyermekeké.

402. Szent Neved' magasztalom /Gy 459-Dt 469. Dir Gott sei mein Dank geweiht. Schlegel János./ Racionális.

403. Óh Uram! Te irtad mélyen /Tief hast du Höchster dein Gebot. Cramer János. Szűcs István./ Hiányos, egyoldalmú ének.

Özvegyeké.

404. Óh Bröm' kút feje /Gy 462-Dt 477. Dich bester Freund, den Gott mir gab. Szerző ismeretlen./ Az 1. vers egészen át dolgozva. Racionális jellegű sirató-ének.

Árváké.

405. Meg-fosztattam jó Atyámtól /Anyámtól./ /Gy 463-Dt 475. Ich armes vaterloses Kind. Szerző ismeretlen./ Az 1-3. vers sirató, a 4-5. enyhén morális.

Ez életnek változásairól.

Világi Szerentsében, vagy jó Napokban.

406. Atyám! az áldást, melly vidítja /Gy 464. Von dir, o Gott, komat aller Segen. Diterich János. Szűcs István./ Morális.

Szükségben és Szegénységben,

407. Mind jó, mind bal sorsomban /Gy 467. Kis János./ Morális.

Egészségben.

408. Uram! földi áldásid között /Gy 468. Wenn Gott Gesundheit hier verleiht. Küster Eliézer. Szűcs István./ Racionális.

409. Téged dicsérlek idvességem /Gy 469. Szakonyi József/. Nem rossz.

Betegségben.

410. Tudom, kegyes Atyám! /Gy 470-Dt 479. Nicht mehr, als meine Kräfte tragen. Bürde Samuel. Kis János./ A jutalomvárástól elterintve elfogadható.

Fel-gyógyuláskor.

411. Miképp' emeljem-fel /Gy 472. Mit welchem Dank, o Gott. Reckené Medem Erzsébet. Kis János./ Morális.

Utazáskor.

412. Te boldosítád útamat /Gy 474. Beglücke meine Reise. Heeren Henrik./ Racionális. Az utolsó vers szék különösen: "Ha vissza hoz felséged, 'S áldásod lesz' velünk, Magasztalván hűséged Vigan énekelünk." /Csak akkor?/

Közönséges Jéteeményekről.

A' Természetnek Javairól.

414. A' hol csak ember e' földet lakhatja. /Gy 476-Dt 515. Soweit die Menschen deine Welt bewohnen. Cramer János. Zsigán János./ Az utolsó gondolat kivételével jó: "Ki most így szeretsz, majd utóbb mit nem adsz, Ha mennybe ragadsz!" /Ez a "ha" még egyáltalában nem biztos. A "mennybe ragadsz" kifejezés pedig ügyetlen./

415. Az Úr sok jót tesz' velünk /Gy 34 - Dt 83.
Kis János./ Nem rossz.

Aratásban.

416. Oh vejha az áldott aratás /Gy 477-Dt 523.
O dass doch bei der reichen Ernte. Liebig Ehrenfried
után Diterich János. Zigan János./ Elfogadható.

417. Jer, mennyünk hív lélekkel /Gy 479-Dt 524. *20 60 68.*
Kommt, lasst uns Gott lobbingen. Cramer János. Terlaky Dá-
vid./ Morális.

Szűk Aratás után.

418. Dicsőítéssel Istenünk /Auf, preist Gott
mit Zufriedenheit. Szerző ismeretlen./ Nehézkes ének.

419. Szegények vigassága /Gy 479-Dt 525; Rdt
440-Gy 495. Du baster Prost der Armen. Miller Pálósp után
Schlegel János, vagy Stresow Konrád./ Elfogadható.

Dő, vagy alkalmas Szüret után.

420. Isten! Te szerető 's jótévő Atyánk vagy
nékünk. /Eredete ismeretlen./ Racionális.

421. Dicséret mondással méltó előtted zengünk.
/Eredete ismeretlen./ Racionális.

Szűk szüret után.

422. Igaz 's jó Isten! igazak tetteid. /Eredete
ismeretlen./ Racionális.

423. Bóltis és kegyelmes Istenünk! /Eredete is-
meretlen./ Morális.

Békességben.

424. Jer, a' Seregek' Urának /Gy 481. *82. 574*
Gott, un-
ser froher Lobgesang. Teller Vilmos. Zigan János./ Erős
átdolgozás. Racionális.

425. Kegyelmes Istenünk, téged áldunk! /Gy 482
Herr Gott, wir preisen deine Macht. Rist János után Paul-
mann János. Szakonyi József./ Formailag gyenge, tartal-
milag nem rossz.

Dög-halál után.

426. Hozzá szabeditőnk /Gy 483. Wir kommen Hel-
fer dir Gesang und Ruhm. Gensch Kristóf. Zigan János./
Nem rossz.

Víz-áradás után.

427. Dicséret, tisztesség, 's hála legyen Isten-
nek /Gy 484. Lob, Ehr und Dank sei dir. Cramer János. Zi-
gán János./ Morális.

Esső után.

428. A' hervadt mezők vigádnak /Gy 485-Dt 527.
Mit mildem Regen sinket Erquickung. Münter Boldizsár.
Kis János./ Racionális.

Évi háború után.

429. Felséges Isten! fel-magasztaltassál /Gy
486. Kommt, lasst uns Gott und seine Größe erheben.
Cramer János. Zigan János./ Morális-racionális.

Közönséges Nyomordásokban.

Közönséges Nyomordások el-fordításáért.

430. Az ember, Király, Országok /Gy 487. Der
Mensch, der Fürst, ein mächtig Land. Szerző ismeretlen.
Terlaky Dávid./ Morális-racionális.

431. Oh Atyánk! hozzád szállunk. /In Not und
Angsten flehen wir. Szerző ismeretlen. Zigan János./ Morális.

432. Vedd-el, Uram! ostorodat - UZ 483.

Különös Nyomorúságok el-ferdített sért.
Hódakozáskor.

433. Óh Isten! mely szörnyű fereszeg /O Gott,
des Krüges bange Wetter. Borchward Ernő. Zigan János./
elfogadható.

434. Szent Isten! kegyes színeddel /Gy 489-
Dt 511. Hast du denn ganz dein Angesicht. Szerző ismeret-
len. Kis János./ elfogadható.

435. Ne hagyj-el minket, Isteny mi Istenünk
/Gy 490. Herr; unser Gott, lass nicht zu Schanden werden.
Heermann János. Kis János./ Elfogadható.

436. Adj békességet földünkön - UZ 996.lap

Dög-halálkór.

437. Isten! te vagy a' mi éltalmunk /Gy 492.
Du Gott bist unsre Hilf und Macht. Szerző ismeretlen.
Zigan János./ Megfelelő.

438. Rettetünk, Urunk, Istenünk! /Gy 493-Dt
510. Bekümmert treten wir vor dich. Szerző ismeretlen.
Kis János./ Elfogadható.

439. Uram, büntetős kezedet /Gy 494. Terr,
erschrecklich im Gerichte. Szerző ismeretlen. Zigan
János./ Nem rossz /marhavész idejére/.

Drágaságban.

440. Szegények' táplálója /Gy 495; Rdt 419-
Gy 479-Dt 525. Du bester Trost der Armen. Miller Pál
után Schlegel János, vagy Stresow Konrad. Zigan János./
Nem rossz.

441. Felséges Istenünk! Ne kellj ki ellentünk.
/Gy 496. Es züchtigt deine Hand. Bruhn Dávid. Kis János/
Az utolsó versszak rossz, a többi jó: "Ha majd mennyor-
szágban lünk boldogságban, Itál-látja értelmünk, Mely
hasznos e' gyötrelmünk: Ott már gazdag jutalom, Az Urk
nyugodalmom."

Égi Háboriban.

442. A' nagy Isten tartogatja /Gy 497. Gott
donnert und sein Erdkreis wankt. Burmann G.W. Perlaky
Dávid./ A "bűnösök - de én" farizeusi ellentét két he-
lyen is megvan, egyébként jó.

443. Bé-setőtültek az egék /Gy 498-Dt 529. Der
hobe Himmel äunkelt sich. Lavater János, talán Bruhn Dá-
vid átdolgozásában. Baliczay János./ Nem rossz.

Tűzi veszedelemkor.

444. Uram! erős mindent tehat /Gy 499. Gott,
dessen Macht des Feuers Kraft. Cramer János. Zigan János./
elfogadható.

445. A' tűz, Uram! mint akarod /Gy 499. Gott,
der des Feuers schnelle Kraft. Szerző ismeretlen./ Nem
rossz.

Víz-áradáskor.

446. Uram! most is jó vagy /Gy 500. Du herr-
scheist weis und gut. Szerző ismeretlen. Kis János./ El-
fogadható.

447. Az ár-víz fel-dagad /Die Wassernot ist
gross. Szerző ismeretlen./ Elfogadható.

Szárasságban.

448. Óh igaz és szent Istenünk! /~~xxxxxx~~-UZ 497.
449. Nagy hatalmú jó Istenünk! /Gy 502. Gott von grosser Macht und Güte. Bässler János. Zigan János./ Elfo-gadható.
450. Felséges Úr Isten! /Gy 503. Herr, allerhöch-ster Gott im Himmel und auf Erden. Diterich János. Zigan János./ Elfogadható.
451. Hozzád bús szívvel járulunk /Gy 504. In un-serm Kummer kommen wir. Szerző ismeretlen. Kis János./ Elfogadható.

Sok esőzésben és ártalmas nedves időben.

452. Óh Isten! ki az eget /O Gott, du kannst den Himmel ganz. Hermann Miklós után. Zigan János./ Elfo-gadható.

453. Uram! sirunk sobbajtunk /Gy 505-Dt 528. Schmerz und Klage füllt das Land. Bässler János. Kis Já-nos./ Nem rossz.

Reggeli énekek.

454. Imádság, Uram, légyen /Dt 66; ~~UDt 491-Gy 10-Dt 62~~. Mein erst Gefühl sei Preis und Dank. Gellert Keresz-tély. Matkovich Pál./ A Matkovich-füzet 1. éneke. Az itdol-gozás oly nagy mérvű, hogy nyugodtan lehet önálló éneknek tekinteni. Gellert éneke az első hitágazat körében marád, Matkovich erőteljesen és határozottan át lép a másodikba is. Gellert éneke külsőleg, Matkoviché tartalmilag jobb.

455. Ékes dolog esmérni, /Dt 47. a Matkovich-füzet 2. éneke./ Tartalmilag ez is jó ének.

456. Az éj immar el-enyészett - UZ 519.
457. Az Istennek, Atya miú 's Szent Léleknek-UZ 520.
458. Ditsérlek, Uram! tégedet - UZ 521.
459. Ditsérlek, Uram! téged - UZ 522.
460. Ibrédj-fel, szívem! 's viradj - UZ 523.
461. Emlékozzél-meg, te gyarló ember - UZ 524.
462. Háit adok néked, mennybéli Isten - UZ 525.
463. Háit adunk néked, - UZ 526.
464. Háit adok Tenéked - UZ 527.
465. Hála légyen Istennek - UZ 528.
466. Hogy naponként Uram - UZ 529. K 5 120
467. Úr Isten, mennyei Atyánk! - UZ 533.
468. Jé'sus! szép világom - UZ 531.
469. Magasztallak én téged - UZ 532.
470. Mennynek, földnek teremője - UZ 534.
471.a. Nagy halándással - UZ 535.

- 471.b. Uram téged Ald szívem és sz.m. /Gy 19-Dt 59. Kis János./ Nem rossz, bár a "halhatatlan lelke" ki-fejezés megvan benne. A kihsogyott ének jobb volt.

472. Óh felséges Atya Isten! - UZ 536.
473. Óh te, ditső Szent Háromság! - UZ 537.
474. Óh világosságnak Atyja - UZ 538.
475. Szívem szerént, Úr Isten! - UZ 540.
476. Szívem meg-alázván - UZ 541.
477. Tenéked, Uram! háit adok - UZ 542.
~~xxxxxxleikem~~

478. Ön lelkemnek leg-méltóbb óhajta /Gy 23-
K 187. Mein erster Wunsch, mein eifrigstes Bestreben. Ne-
ander Kristóf. / Nem rossz.

479. Téged látván, kies reggel /Gy 14-Dt 60. Dich
seh ich wieder Morgenlicht. Ismeretlen szerző után Neander
Kristóf. / Racionális.

480. Ez új reggellel Tégedet dicsérlek. /Eredete
ismeretlen. / Morális.

481. Szerkezd-fel, szívem, nyilj-meg szám/Gy 10-
Dt 62; Rdt 454-Dt 66. Mein erst Gefühl sei Preis und Dank.
Gellert Keresztély. Kis János. / Nem rossz.

482. Szívem, buzogj hálákkal /Gy 11-Dt 61. Szerző
ismeretlen. Karsay Sándor Kis Jánosnak tulajdonítja, de oly
nagy a különbség a Rdt-Gy szövege között, hogy nehezen hi-
hető. / Nem rossz.

Vasárnap Reggeli Énekek.

483. Atyám, nagy kegyességedet /Dt 281. Eredete
ismeretlen. / Nem rossz.

484. Ezen a' napon sercegel elődbe /Dies ist der
Tag, an welchem deine Trömmen. Sturm Kristóf. Perlaky Má-
viá. / Elfogadható.

485. Őh szent Isten! vonj engemet /Gy 27. O zieh
mich Heiliger zu dir. Szerző ismeretlen. Perlaky David. /
Csokély javítással elfogadható.

Betegeknek Reggeli Énekeik.

486. Meg-virradt! 's im' az ön nyavalyám /Gy 28.
Der Morgen kommt und meine Plage. Sturm Kristóf. Perlaky
David. / Nem rossz.

487. Jé'us! imhol te beteged. /Eredete ismeret-
len. / Feltűnően jó, tartalmas ének.

Étel után való Énekek.

488. Adjunk hálát az Úrnak, mert érdemli-UZ 543.

489. Adjunk hálát az Úrnak, mint - UZ 544.

490. Idjük az Urat - UZ 545.

491. Engem igazgat az egeknek Ura - UZ 546.

492. Őh Isten! ki bírsz minden jókkal - UZ 548.

Estvői Énekek.

Hét-köz-nap.

493. Ismét el-jött ön életemnek Egy estvéje...
/A Matkovich-füzet 3. éneke. / Tartalmilag jó.

494. Mar a'mint reggel kértem /A Matkovich-füzet
4. éneke. / Tartalmilag jó.

495. A' nap el-ment, őh Jé'us! maradj velem.-UZ 550.

496. Egy nap ismét el-tűnt /Gy 45. Bin Tag ist
wieder hin. Gellert Keresztély. Perlaky David. / Morális.

497. Az éjj im érkezik - UZ 553.

498. Ébredj-fel őh te ön szívem - UZ 554.

499. Imhol jövök, őh Jé'susom - UZ 556.

500. Maradj velünk, mi Kristusunk! - UZ 560.

501. Most az egész Természet - UZ 561.

502. Nyugodni megyünk - UZ 562.

503.a. Őh ön lelke! dicsérjed Istenedet.-UZ 563.

503.b. Készülj testem nyugalomra. /Gy 48-Dt 94. Beliczay János./ Morális.

504. Uram! e'napot el-töltöttem /Mein Gott, der Tag ist nun vergangen. Szerző ismeretlen. Perlaky David./ Tartalmilag jó ének.

505. Uram, ma is éltetél /Gy 36-Dt 95. Herr, der du mir das Leben. Gellert Keresztély. Kis János./ Morális.

506. A' nap hanyatlik immár /Gy 39-Dt 92. Nun sinkt die Sonne nieder. Schröder G.F. után Junkheim János. Kis János./ Némhol racionális.

507. Majd ha a' halál-éjjében /Gy 37-K 205-Dt 93. Sink ich einst in jenen Schlummer. Klopstock Frigyes. Kis János./ Kissé morális.

508. Óh menny' s föld' teremtő Urai /Németh István/. Megfelelő ének.

509. Óh seregeknek Urai /Németh István/ Megfelelő ének.

510. Nyugszik már a' természet. /Szerző ismeretlen./ Két másik esti ének: "A nap immár elenyészett" és "Az éj im érkezik" hatása nagyon érzhető, de épp ezért tartalmilag megfelelő.

Hét' végére való Estvéli énekek.

511. Uram az én életemnek - UZ 504.

512. Letünk ideje repül /Gy 50-Dt 104. Unwiederbringlich schnell entfliehen. Ismeretlen szerző után Neander Kristóf. Perlaky David./ Elfogadható ének.

Vasárnap Estvéli énekek.

513. Az éjj immár elöttünk 11.-UZ 552.

514. Im végehez ment Szombatunk - UZ 557.

Betegeknek Estvéli énekjeik. /Gy 52.

515. Uram, e' nap is már tölem /Auch diesen Tag hab ich vollbracht. Sturm Kristóf. Perlaky David./ Elfogadható.

516. Jé' sus! fogadj oltalmadba /Perlaky David/. Kissé morális.

Az Esztendőnek utolsó Estvéjére.

517. Ima az Úr kegyelmével. /Matkovich Pál/ Tartalmas ének.

Születés' napjára.

518.a. Életem' napjai köz'tt Magynak kell esmérnem. /A Matkovich-füzet 8. éneke./ Jó ének.

518.b. Viszont az a nap virrad rám /Gy 61. Du lässt den Tag mich wiedersehn. Diterich János. Kis János./ Az utolsó mondat kivételével megfelelő: "Hogy nyerhessen kegyességem Örök dicsőséget".

Név' Napjára.

519. Akár melyik napját nézzem életemnek /Gy 62. A Matkovich-füzet 9. éneke./ A keresztség nagy jelentőségét kiemelő tartalmas ének.

Nevendék Ifjak' énekjei.

520. Ifjúságom' Teremtője! /Gy 63-KS 220-Dt 495. Ich komme vor dein Angesicht, du Schöpfer. Münter

Boldizsár. Zsigán János./ Megfelelő ének.

521. Uram! Téged kárlek, segíj /O Herr, mein Gott, ich bitte dich. Heeren Henrik. Perlaky Dávid./ Elfordadható.

Vének: énekjei.

522. Lelkem a' múlt esztendőket /Sich Seele hinter dich zurück. Lieblich Ehrenfried. Perlaky Dávid./ Megfelelő.

523. Tellyes minden éltomben Te véltél reménységem. /Gy. 64. Stets warst du meine Zuversicht. Diterich János. Perlaky Dávid. *Kimond morális*

Az igaz Kereszténynek ez életbéli Boldogságáról.

524. Ha jó lelki eszméretem van /wenn ich ein gut Gewissen habe. Weisse Keresztély. Zsigán János./ Morális.

525. Mely tsendesen foly életem /wie sanft fließt mir mein Leben hin. Grot Joachim. Zsigán János./ 1-2. versszak morális, a 3-4. már jobb. 0257

526. Mely meg-betsülhetetlen jó /Gy. 361. O welch ein unschätzbares Gut. Rist János után Diterich János. Szűcs István./ Morális.

527. Jé'sus boldogságom - UZ 571.

Halotti énekek.

528. Az én életem' vége /Das Ziel von meinen Tagen. Reckensé Mádém Erzsébet. Perlaky Dávid./ Morális.

529. Fogyton fogy napjain' summája /Gy 401-K 93-Dt 543. Jetzt leb ich, ob ich morgen lebe. Hippel Tivadár. Kis János./ Morális-racionális.

530. El-végeztem életemet - UZ 567.

531. An dolgom' biztam Istenre - UZ 568.

532. Jé'sus Kristus, Isten Fia! - UZ 572.

533. Istenem, Légy velem - UZ 574.

534. Ki tudja, mely közel vég-óram - UZ 576.

535. Kristus Te vagy életem - UZ 577.

536. Az Isten' tanácsából El-hagyom nagy készen. /In Gottes Rat ergeben verlass ich gern die Welt. Herberger Valerius után Neander Kristóf. Perlaky Dávid. Az Herberger szöveget lásd UZ 578./ Az 1. vers racionális, ill. ügyetlen fordításától eltekintve megfelelő.

537. Midőn el-jön az én óram.- UZ 579.

538. Foly az idő, a' a' sírhoz /Gy 240-Dt 540. Meine Lebenszeit verstreicht. Gellert Keresztély. Kis János./ Az ének eleje morális, a közepe megfelelő, a vége racionális.

539. Mely gyarló az ember míg él /Gy 241-Dt 539. Wie sicher lebt der Mensch, der Staub. Gellert Keresztély. Kis János./ Nagyon morális.

540. Mulandó világnak - UZ 583.

541. Oh Keresztények, bízzatok - UZ 586.

542. Örülj igen oh én lelkem! - UZ 587.

543. Még a' halálban-is ditsérlek /Dt 545. Ich will dich noch im Tod erheben. Eschenburg János. Perlaky Dávid./ Nem rossz.

544. Látjuk azt napenként! Hogy mind meg-kell
halnunk. ~~szerepe ismeretlen / Morális. UZ 590.~~

545. Uram! tégy nagy jóvátud szerint - UZ 593.

546. A'ki el'tét úgy folytatja /Wer mit Lust und
Eifer strebte. Cramer János. Perlaky Dávid. / Morális. 579

Temetőkori énekek.

547. Már el-megyek az örömbé - UZ 1010. lap

548. Jer temessük-el a' testet - UZ 1010. lap

549. Le-teszszük nyugvó helyre /Gy 254-Dt 550.
Nun bringen wir den Leib zur Ruh. Lieblich Ehrenfried. /
Néhány helyen racionalizált fordítás.

Egyházi Ember' Temetésekor.

550. ~~Elég immár! - UZ 304. sz. 1. Igyonally eredeti racionalis
hatott fordítás ér.~~

551. Jé'sus értem meg-halál. /Talin Vogel Joa-
chim: O Herr, mein Gott, du bist für mich gestorben. Zi-
gin János. / Kissé üntelt, elbizakodott hangú ének.

A' Fel-Támadásról.

Jé'sus én bizodalman 's a't. 1. sz. lev. 84.
/ezzel a megjegyzéssel a műsvéti énekanyagra utalnak./

552. Uram! Te vagy én bizodalman! /Gy 269-K7
95-Dt 582. Herr, du bist meine Zuversicht. Sturm Kristóf. /
Nem rossz.

553. Örülök azon időnek /Ich freu mich auf die
frohe Zeit. Busch Péter. / Morális.

554. Lelkem, miért rettegett téged /Warum er-
bebst du meine Seele. Schiebeler Dániel. / Racionális.

555. Jé'sus a' sírból fel-kelt /Von dem Grab
stund Jesus auf. Reiber Reichart után. / Néhány helyen
racionális.

556. Mint lesz nekem akkor sorsom /Wie wird mir
dann, o dann mir sein. Klopstock Frigyes. / Elfogadható.

Az utolsó Itéletről.

557. Uram sajátod vagyok /Gy 273. Herr, ich bin
dein Eigentum. Hünter Boldizsár. / A 7-8. vers elfogadha-
tó, a többi moralizálás.

558. Mag-határozta magában az időt a' Nagy Isten
/Schon ist der Tag von Gott bestimmt. Diterich János. /
Morális.

559. Uram! szemem előtt van itéleted napja /Dt
591. Ich denk an dein Gerichte. Schmolck Benjamin. Perla-
ky Dávid. / Racionális.

560. Vigyázzatok 's fel-kegyetek /Wachet auf vom
Schlaf ihr Sünder. Funk Gottfried. / Racionális.

561. Oh felséges Nagy Királyunk - UZ 321. ~~Uz 336~~

562. Uram Jé'sus! minket ébrensz /~~eredete ismer-
etlen / Elfo-gadható fordítás. UZ 603b.~~

Az örök Életről.

563. Minden ember csak halandó - UZ 580.

564. Minthogy örökké valóságra /Gy 281. Ich bin
zur Ewigkeit geboren. Hermes János. Perlaky Dávid. / Erősen
morális.

565. Isten féltők melly boldogok vagytok - UZ 575.

566. E' mulandóság idejére /Gy 270-Dt 597.
Nach einer Prüfung kurzer Tage. Gellert Keresztély. Per-
laky David./ Nagyon morális.

567. Örökkéni örvendetes szől- UZ 606.

Az örök Kérhozatról.

568. Jaj! Örökké való leszén /Wie schreck-
lich wird die Strafe sein. Szerző ismeretlen. Perlaky
David./ Morális.

569. Örökkéni óh mennydörgő szől -UZ 604.

A Néber-ügyvel kapcsolatos egyházközségi
intézkedések során 1839-ben hivatalos töldelek került az
énekeskönyvhöz a győri énekeskönyvből. Ugyanakkor cserél-
ték ki afelsorolásunkban "a"-val jelzett énekeket a "b"-
vel jelzettekre.

I. Buzdítások és Fohászok.

570. Atyánk! Adjuk irgalmadat. /Gy 2.
Zathureczky Samuel/. Nem rossz.

571. Néped, kegyes Atyja, Istent /Gy 3.
Zathureczky Samuel./ Elfogadható.

572. Ember! Im a' Szent 'a' rtatlan. /Gy 4-
Dt 188. Zathureczky Samuel./ Elfogadható.

573. Ditsőültt Főnk'kinos vég-öráját /Gy 5-
Dt 190. Zathureczky Samuel./ Nem rossz.

574. Aldott, aldott a' Terentő. /Gy 6- Dt
217. Zathureczky Samuel./ Kissé morális.

575. Jora vezérő mennyei Pény. /Gy 7-Dt
246. Kis János./Racionális jellegű.

576. szent, szent, szent vagy Urunk Iste-
nünk. /Gy 8. Kis János./ Elfogadható.

577. Emeld fel, lelkem, szavadat /Gy 9. Kis
János./ Elfogadható. Ezzel a győri énekeskönyv fohászko-
dáseit az I. kivételével mind átvették. II. Adventi énekek.

578. Jer Kereszténynek, szent Karja /Gy 130-
Dt 119. és Gy 123-Dt 355. Auf Christen, lasst uns unsern
Gott. Diterich János. Kis János./ Egy versszak morális,
a többi elfogadható. A német szöveg eladó formáját már ko-
rábban feldolgozták: Rdt 180-Gy 125.

579. Emberek, készüljétek. /Gy 135-Dt 112;
UZ 17-Rdt 12. Mit Ernst ihr Menschenkinder. Thilo Balint.
Kis János./ Kis János újra fordítja és egy morális vers-
szakkal bővíti a régit. A verselés jobb; a tartalom is
elégé hasonló.

580. Aldott az élet Istene /Gy 135-Dt 107;
UZ 13-Rdt 11. Lob sei dem allerhöchsten Gott. Weisse Mi-
chaly ökve. Kis János./ Az új fordítás rövidebb; néhol pe-
dig morális.

581. A' bűnös világot Isten úgy szerette. /Gy
136-Dt 116. Kis János./ Itt-ott morális.

III. Krátszonyi énekek.

582. Bolder örömnep derült ránk. /Gy 138-Dt
139. Kis János./ Két versszak racionális.

583. Jézusunk, születésed /Gy 146. Zathurecz-
ky Samuel./ Nem rossz ének.

IV. Bőjti énekek.

584. Jézus, hozzád emelkedünk /Gy 153. An dei-
ne Leiden denken wir. Niemeyer Agost. Kis János./ Nem rossz.

585. Te, ki büntetlen szenvedtél. /Gy 165-Dt 191. Zathureczky Samuel./ Elfogadható.

586. Jézus végörjét, Oh szívem vi'asáldjad. /Gy 169. Kis János./ Negyon morális.

V. Keresztyén Anyaszentegyházról. ~~CS 179~~

587. Isten, felséges adományja /Gy 196-Dt 357. Religion von Gott gegeben. Thiess Otto. Kis János./ Racionális-morális ének.

588. Ha Krisztus maga általma Anyaszentegyházának. /Gy 197-Dt 265. Wenn Christus seine Kirche schützte. Gellert Keresztély. Kis János./ Kiseb morális.

VI. Az Isten Igéjéről.

589. Dicsérlek Uram a'mig élek. /Gy 199. Kis János./ Kiseb racionális.

590. Boldog nép az, kinek maradt, Oh szent Isten kijelentet. /Gy 200. Kis János./ Racionális.

591. Uram, megdicsőítetted Tsuda azeretetted. /Gy 201. Kis János./ Az 1. versszak racionális és ezért a különben nem rossz többi versszak is erősen racionális értelmű.

VII. A' megtérésről.

592. Hogyha hallogatnám Izz megtérésemet /Gy 223. Willst du die Busse noch. Gellert Keresztély. Kis János./ Racionális köntösben sok jó gondolat. Azonos eredetű a 244. énekkel.

593. Istentől ki félretér. /Gy 225. Zathureczky Samuel./ Kiseb morális.

VIII. A' hitről.

594. Hit nélkül lehetetlen Néked, Oh Isten tet-szeni. /Gy 230. Herr, ohne Glauben kann kein Mensch vor dir bestehen. Busch Péter. Kis János./ Racionális.

595. Serkenj, lelkem, hűségére Istennek, ki te-remtett. /Gy 233. Kis János./ Racionális-morális.

IX. A' Keresztyén embernek ez életből boldorsága.

596. Oh melly boldog itt is már Uram, ki Téged fól. /Gy 236. Welch ein selig Leben führt. Grot Joachim. Kis János./ Nem rossz.

597. Ha veled, Uram, vagyok békeességem. /Gy 238. Mit dir, o Höchster, Friede haben. Diterich János. Kis János./ Kiseb elbizakodott hangú ének. A megboosítást egészen természetesen képzei el.

X. Az igaz keresztyén Gyakorlásáról.

598. Add, Uram, örömmel kövessem Szent Fiad, szép tudományját. /Gy 287. Kis János./ Morális.

599. Ha szentül töltvén él'temet, Bűn nem vádolja lelkemet. /Gy 291. Kis János./ Sajtóhibával közlik: Ma szentül... A kezdősorok már elég jellemzőek a továbbiakra.

600. Nincs virtus nélkül szívnek ékessége. /Gy 295. Zathureczky Samuel./ Kiseb a virtus helyére erény kerül. Morális.

XI. Templonszenteléskor.

601. Híradást s tiszteletet /Gy 506. Dank und Anbetung bringen wir. Szerző ismeretlen. Sikos István./ Tartalmilag nem rossz.

XII. Lelki Tanító beavatásakor.

602. Szent hivataljához adj erőt /Gy 507-Dt 442. 443. Gib Gott, dem Lehrer Glück und Kräfte. Szerző ismeretlen. Sikos István./

XIII. Prédikáció után.

603. Boldog, a'ki hallgatja /Gy 511-K 162-Dt 298. Selig sind, die Gottes Wort hören und zugleich bewahren. Schmolok Benjamin után Diterich János. Sikos István./ Tartalmilag megfelelő.

XIV. Gyermeknek a'zent Vatsor'val való előszöri élésekkor.

604. Felséged' szökből Nézz szent Fiad' nyáj-jára. /Gy 514-K 167-Dt 305. Blick auf uns von deinen Höhen. Szerző ismeretlen. Sikos István./ Morális.

605. Ma újra hűséget fogadok. /Gy 515-Dt 303. Herr, dir gelob ich neue Treue. Sturm Kristóf. Sikos István./ Racionális.

XV. A' Hallgatók' kötelességeiről.

606. A' tanítói Rend Töred' Ven.../Gy 516. Das Amt der Lehrer, Herr, ist dein. Cramer János. Sikos István./Bávitott szöveg. Racionális, bár van benn sok jó is.

XVI. A' keresztyének méltóságáról.

607. Örök hála Istenemnek, hogy én keresztyén vagyok. /Gy 517. O Gott sei Dank, ich bin ein Christ. Reche János. Sikos István./ Racionális.

XVII. A' Haza' szeretetéről.

608. A' nemes lélek származására /Gy 518. Der z edle Geist hebt sich vom Staube. Horstig L.G. Sikos István./ Racionális.

Az 1862. évi kiadás további hivatalos tofaléka:

609. Népek hatalmas Istene. /Dt 501. Karsay Sándor./ Tartalmas ének.

XVIII. Reformáció ünnepére.

610. Fölvirradt újra ünnepünk. /Dt 270. Karsay Sándor./ Megfelelő.

XIX. Gyámintézeti ünnepen.

611. Mely boldogok mi, oh nagy Isten. /Gy 521-Dt 275. Székács József./ A bacska német énekeskönyv 1862-es kiadásának végén van meg ugyanez az ének németül: Wir können dich, o Gott verehren. Hogy a bacska szöveg a Székács-ének fordítása-e, vagy ez volt az eredeti /s akkor a szerző ismeretlen/ és a magyar szöveg csak fordítás, még nem volt megállapítható.

Az 1878-as kiadás további új énekei:

XI. Gyermek halálakor.

612. Ime a gyász szerző halál. /Beliczay Halotti énekeskönyve 84-Dt 563. Beliczay Jónás./ Racionális.

613. Gyenge virág életünk /Beliczay 85-Dt 562. Beliczay Jónás./ Racionális.

614. Elmegy, kedves gyermek. /Gy 255-Dt 564. Kis János./ Racionális.

Az énekcímek, idézetek, fejezetcímek helyesírása a megfelelő kiadások szerinti.

Az illegális Wéber féle és hasonlóképp illegális brassai kiadások tofalékait az l. /26./ mellékletben közlöm.

A racionalizmus német énekeskönyveiben a szerkesztők gatlás nélkül alakították még a kortársak énekeit is. A hiteles énekszöveg megállapítása külön tanulmányt igényel. Ezért a feldolgozásban nem terjeszkedtem ki a fordítás ellenőrzésére. A szerzők neve is csak fenntartással fogadható sok esetben. Lehet, hogy csak átdolgozóról van szó.

3. /44./ Az 1805-ös énekeskönyv és az
Új Zengedező Mennyei Kar közös anyaga.

Az egyházi esztendő énekeit az előző pontban részletesen tárgyaltam. Az egyes tárgycsoportok felsorolása és részletezése ugyanazok az előző pontban található. Itt csak a közös énekeket tárgyalom egymás után.

145. An szivem miért gondolnád /UZ 242-Dt 353.
Weg mein Herz mit dem Gedanken. Gerhardt Pál/. Kimarad a 3.6.8.10.11. vers, a régi 5. és 12. egészen átállozva kerül át. A többin is alakítgatnak. Az új 7. vers racionalizált, de még hat rá a régi tartalom.

146. Idott légy irgalmas Úr Isten! /UZ 239.
Sei hochgelobt, barmherziger Gott. Gotter Lajos./. Kimarad a 6.8.9.10.11.13.14. vers. Az új szöveg 8. verse új. A sok kihagyás gyengített az énekekben. Különbözőbb rontás nincs a szövegben.

149. A'ni szivünk csak Te hozzád /UZ 240-Dt 413.
A'st Ferenc./ Kimarad a 4.5.6. vers. Az utolsó versszak értelmét megváltoztatták. Szövegrontásai nem lényegbe vágók.

150. Az Úr az én hű pásztorom /UZ 241-Dt 368.
Der Herr ist mein getreuer Hirt. Becker Kornél, vagy Heusslin János./ A 4. verset egészen átállozzák, különben alig változtatnak. A zsoltárszöveg könnyen felismerhető az új alakban is.

155. Felséges Isten! Mennynek 'a földnek Ural /UZ 233. BC./ Néhol alakítanak a szövegen.

158. Az Istennek jó tetszése /UZ 249-Dt 362.
Nies Gott gefällt, so gefällt mirs auch. Blarer Ambrus/. Kimarad az 5.8. vers. A 7. előrekerül 5.-nek. Az egyes versek itt-ott annyira átalakultak, hogy új fordításnak lehetne tekinteni. Lényeges rontás itt sincs azonban.

159. Az Isten él, mit bánkodom. /UZ 250.-Gy 111.
Lebt Gott, wie kann ich. Szerző ismeretlen./. A 6. vers átállozása erősebb, a többi csak stilizálás.

160. Az Úr gondot visel /UZ 251.a.-Dt 371. Gott
der wirds wohl machen. Stockmann Ernő./ Kimarad a 7. vers, a többit némileg stilizálják.

161. Az Úr Isten nákem édes táplálóm /UZ 251.b./
Az utolsó versekben tartalmi változtatás nélkül új szöveget közölnek. A zsoltárszöveg felismerhető.

162. Bíz az Úrra minden útadat /UZ 253. Befiehl
dem Herren deine Wege. Gersdorf Miklósné./ Kimarad a 4.8. vers, a 6.-ból két versszak lesz, a többin is alakítanak.

163. Bízod minden útadat /UZ 252. Befiehl du
deine Wege und...Gerhardt Pál./ Kimarad az 5.6.7. vers, a 9-10.-ből lesz az új 6. A többit néhol meglehetősen erősen -lényeges tartalmi változtatás, vagy rontás nélkül- átállozzák.

164. Ditsértessék, Uram /UZ 254-Gy 103-Dt 4.
XVI. századi magyar ének/. Néhány szó eltérés van csak.

165. Inségemben Uram, midőn szememmet /UZ 255.
Wenn ich in Angst und Wüten bin. Waldie Burkhard./ Stilizálások vannak benn a komoly tartalom megtartásával.

166. Ki csak Istenre dőlját hagyja /UZ 257-Gy
Klo-Dt 375. Wer nur den lieben Gott lässt walten. Neumark
György./ Kimarad a 9. lo. ll. versszak, helyettük új záró-
verset írnak. A többi alig változtatják meg.

167. Mire bankodol oh te én szívem /UZ 260. Warum
betrübst du dich, mein Herz. Sachs János. Talán Balassi
Bálint fordítása./ Kimarad az 5-9. vers, az ösztönzési
példák említése. Lényegét nem érintették.

168. Urami a' Jé'sus nevében /UZ 263./ Kimarad
a 2. vers, a többi szinte változatlanul vették át. Ér-
dekes, hogy ezt az éneket nem az "utazáskor" csoportba,
hanem ide sorolták.

170. In minden dolgaimban /UZ 986. lap-Dt 369.
In allen meinen Taten. Fleming Pál./ Kimarad a búho-
csánat kérése /5./. Többi szinte változatlan marad.

176. Adam siralmas esete /UZ 291. Durch Adams
Fall ist ganz verderbet. Spengler Lázár./ Kimarad a bün-
eset története: 1. b. 2. valamint a 9. vers. A többi ér-
tékes tartalmával együtt szinte szó szerint közlik.

177. Jé'sus világom életem /UZ 294-~~295~~ 177. Je-
su selbst mein Licht. Szerző ismeretlen./ A Sötét emlí-
tése kimarad, egyébként alig változtatnak a régien.

178. Oh Jé'susom! melly veszettség /UZ 299.-Dt 333.
Ach mein Jesu, welch Verderben. Götter Lajos./ Kimarad a
4. vers, valamint az örökké és halál említése.

184. Oh Jé'sus Szentek' Szentsége /UZ 514. Régi
szöveg: Oh Jé'sus Szentek' Temploma./ Az UZ templomszent-
lési éneke. A 3. versből két versszak lett, KÜLÖNben
alig változott.

185. Erős várunk nekünk az Isten /UZ 454-Gy/520-
K 152-Dt 256. Ein feste Burg ist unser Gott. Luther Márton/
Néhány változtatással közlik.

190. Ha Isten nem volna velünk /UZ 455-Dt 257.
Wo Gott der Herr nicht bei uns hält. Jonas Justus./ Kima-
rad a 3-5. vers /az üldözés leírása/. Az erőszakos, nyílt
üldözés megszűntével elhagyhatók voltak a versek. A többi
-helyenként- erősen átdolgozták a tartalom megtartásával.

191. Jé'sus Kristus, mi kegyelmes Hadnagyunk
/UZ 457.-Dt 260. Gónczi 1592./ Kimarad a 3. 7. vers. A 2.
és régi 10. verset erősen átdolgozták, a többi jóformán
változatlan.

192. Állatoknak meg-tartója /UZ 199. BC./ Válto-
zatlanul közlik.

193. A' nap immár fel-virradván /UZ 200. L 1682.
Iam lucis orto sidere. Ambrosianus iskola./ Lényegtelen
változtatásokkal közlik.

194. Az éjtszakai sötétség /UZ 202. BC-ben vál-
tozata/ változatlan átvétel.

195. Igaz bíró nagy Őr Isteni /UZ 204-Dt 286.
BC./ Az utolsó sort alakítják át.

196. Látod, Isten, Szíveinket /UZ 206-Dt 287. BC/
Ebben is csak egy sort alakítanak át.

197. Mostan én Szent Lélek Istent /UZ 208./
Változatlan átvétel.

198. Én Mennyeeknek fényessége /UZ 209./ Kimarad
a 4. vers. Változatlan versszakátvétel mellett felis-
merhetetlenségig átdolgozott is van ebben az énekben.

199. Adj, Úr Istent nekünk szent Léket! /UZ
211./ Változatlan átvétel.

^{HO} 200. Jé'sus! mi idvességünk /UZ 214-Dt 294./
Egy szó eltéréssel közlik.

201. Jövel szent Lélek Isten /UZ 215-Dt 286.
V. Szegedi Kis István./ Változatlan átvétel.

202. Kegyet Jé'sus, itt vagyunk /UZ 217-Gy 204-
Dt 293. Liebster Jesu, wir sind hier. Clausnitzer Tó-
biás./ Változatlan átvétel.

203. Mi Urunk's édes Atyánk. /UZ 220-Gy 510-
K 161-Dt 292. Otde nás mily Iste. Bosak Kelemen. Rimay
János./ Több-kevesebb alakítással közlik.

204. Uram Jé'sus, fordulj hozzánk /UZ 221-Gy
508-Dt 291. Herr Jesu Christ, dich zu uns wend. II. Vil-
mos szász-weimari herceg./ Az angyalok maradnak ki,
különbön változatlan.

206. Adjunk halát vig kedvel /UZ 265. IG-II.
Dávid Ferenc. Régi szöveg: Adjunk halát mindnyájan./
Kimarad az 5. S. versszak. A többit meglehetősen erősen
átdolgozták. A tartalom nagyjából azonos. KS164

208. Maradj-meg kegyelmeddel /UZ 270-Dt 290.
Ach bleib mit deiner Gnade. Stegmann József./ Egy szó
eltéréssel veszik át.

209. Örül mi szívünk /UZ 274-Dt 289. PG-II./
Kisebb változtatásokkal közlik.

210. Jé Pásztor! Juhotskádat /UZ 386. Guter
Hirt, wilt du nicht deines. Szerző ismeretlen./ Válto-
zatlan átvétel.

211. Ald Istent, vége vagyon /UZ 222-Gy 513-
Dt 299. Nun gottlob, es ist vollbracht. Schenk Hartmann/
Változatlan átvétel.

212. Aldott az Úr Isten örökké /UZ 223./ Erő-
sen átdolgozva. Nem rossz tartalmilag az új sem.

213. Halát adunk néked /UZ 225./ Erős átdol-
gozás, különösebb tartalmi pontás nélkül.

214. Jer mondjunk dicséretet /UZ 227. Régi
szöveg: Mondjatok dicséretet./ Lényegtelen változtatá-
sok vannak csak az új szövegben.

220. Az én Istenemben /UZ 332. Auf meinen lieben
Gott trau ich. Weingärtner Eszmond./ Változatlan.

221. El-jött hozzánk az idvesség /UZ 334-Dt 350.
Es ist das Heil und kommen her. Speratus Pál/. Kimarad
a 2.3.4.8.12.vers, a többit majdnem azonosan közli. A
kihagyott versek tartalmi szegényítést jelentenek.

222. Ha Isten velem, vallyon /UZ 335-Dt 352.
Ist Gott für mich, so trete. Gerhardt Pál./ Kimarad a

8.9.11.12. vers. A többiben is több-kevesebb változtatás van.

223. Idvez légy Kristus, a' világnak Ura /UZ 337. 80./ Kimarad a 8.12. vers, különben néhány szó különbség van csak.

224. Já'sust el nem bocsátom /UZ 385-Dt 407. Meinen Jesum lass ich nicht. Keimann Keresztély./ Az utolsó versben néhány szó különbség van.

225. In lelkem mire tüssgedsz-el /UZ 432-Dt 377. Warum sollt ich mich denn grämen. Gerhardt 241./ Kimarad a 2.3.5.6.7.10. vers, a többin alig változtat. Az ének felére csökkentése érezhető tartalmi szegényedést is jelent.

226. Kegyes Isten! im jelentem /UZ 426-Dt 354. Treuer Gott, ich muss dir Klagen. Heermann János./ Kimarad a 3.9.11. vers, a többit néhol változatlanul, másutt egészen átdolgozva közlik.

227. Te benned bizom, én Istenem /UZ 427. In dich hab ich gehoffet, Herr. Reiser Adám./ Egy sor különbség van csak.

228. Úr Já'susi hozzád kiáltok /UZ 428. Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ. Agricola János/ A 4-5. verset összevonják, egyébként is erősen átdolgozzák. A 2. versben az értelem is egész megváltozik, ha nem rossz így sem.

229. Bűnösök hozzád kiáltunk /UZ 306.-Dt 349. Aus tiefer Not schrei ich zu dir. Luther Márton. Talán Skaricza fordítása./ Erősen átdolgozták a 4-5. verset. Nem rossz az új sem, csak nem a Luther-szöveg.

230. Blötted állok drága Já'susom /UZ 307-K 59-Dt 323. Myni o drahý Jezísi. Kalinka Joachim./ Kimarad a 3-4. vers /bibliai példák/. A 2. vers durva kifejezéseit némileg enyhítik: "Rútsággal bűnös, mint dög, én szívem" helyett "Bűntől rút és fertelmes én szívem". Egyébként majdnem azonos.

231. Én Istenem! én bűnös ember /UZ 309-Dt 325. Ich armer Mensch, ich armer Sünder. Tietze Kristóf./ Kimarad a 4. vers, különben változatlan.

232. Gyötrődik az én lelkem /UZ 310. Dt 320. K 38-Dt 320. me srdce smutni. Lányi Illés./ A magyar fordítás valószínűleg Gbncón keletkezett, vagy a fordító nevére rejtik a versfelek: Gbnts?/. Az éneket erősen átdolgozták. Az új 5. vers többet mond a récinél: "Testet, Sötét, Világot, Hogyha meggyőzhetem..."

233. Já'susi! ki bűnös lelkenet /UZ 313-Dt 331. Jesu, der du meine Seele. Rist János./ Kimarad a 3.5.7.8.9. vers. A többiben néhol változtatnak csak. Jellemző változtatás az új 3. versben "És a' mi já végbe vinni, Nem lehet télem épen" helyett "...Ritkán telhetik télem".

234. Kegyes Já'sus, én imádságomra /UZ 314-Dt 328. Regius Király Jakab./ Kimarad a 3.4.5.7-10.13. vers, a többiben itt-ott alakítanak csak. A sok kihagyás /első-sorban az öszövétségi példák/ lényegében nem érintette az ének mondanivalóját.

235. Légy irgalmas, Úr Isten! minékünk /UZ 316. Szegedi Lajos./ Kimarad a 6-8. vers, a régi 2-5. verset pedig fordított sorrendben közlik némi stilizálással.

236. Ne szállj perbe én velem /UZ 319-K 61-Dt 326. Pécseli Király Imre./ Kimarad a 2.4.6-8. vers. A kiha-

gyások tartalmi szegényítést jelentettek. A megtartott verseken is igazítottak, alakítottak.

240. Oh én bűnös, jaj! mit tenyek? /UZ 320-Dt 332. Ach was soll ich Sünder machen. Flittner János./ Változatlan átvétel.

241. Oh jaj hová legyek? /UZ 323-Dt 327. Wo soll ich fliehen hin. Heermann János./ Kimarad a 3.5.7-9. vers a többiben két sort változtattak meg. A sok kihagyás az ének értékének rovására megy.

242. Oh szent Isten! én meg-vallom /UZ 326./ Kimarad az 5-6.vers. A többiben néhány alakítás van csak.

243. Tévelygünk mint a juhok. /UZ 330./ A rövid fohászkodást /Az esztendőt megáldjad Iallamra/ változatlanul átvették, de csak 1839-ig maradt meg, akkor kicserélték.

245. Teak Te hozzád, Oh Jé'susom! /UZ 385.lap-Dt 317. Allein zu dir, Herr Jesu Christ. Duober Konrad, vagy Schneising János./ Kimarad a 4. vers, a többit is teljesen átdolgozzák, úgyhogy szoros verssor nincs is a két szövegben. A régi szöveg darabos, de tartalmasabb; az új simább, de szegényebb.

246. Mlek éni az Isten mondja /UZ 1001.lap. So wahr ich lebe, spricht dein Gott. Heermann János./ Változatlan átvétel.

248. Drága kintset nyújtsz nekünk /UZ 280. Ich weiss ein Blümlein hübsch. Triller Balint. Régi szöveg: Drága kintset én szépséget./ Az ének 1-4. versét újra szövegezték; az új szöveg egyes helyeken egészen más jellegű, mint a régi. Pl. a 2. versben egészen racionális sorok vannak. A régi "rút homályosság"-ról, örök életéről szól, az új pedig tudatlanságról és bölcseségről! Az ének második felével sokkal kíméletesebben bántak.

249. Jé'susi lelkeim világa /UZ 284-286. Mein Rist János./ A 10. verset előrecsapják 8.-nak, a 11-12.-t összevonják. Az egész éneket átgyúrik. A tartalom lényegében nem változott meg.

250. Készítsd magad' kedves Lélek /UZ 286-Dt 308. Schmücke dich o liebe Seele, lass... Franck János./ Kimarad a 3. 5.6.8.vers, a meghagyottakat egészen átgyúrik és pótlásul két újat illesztettek zároverseknek. Kár volt a kihagyható pietisztikus képekkel a komoly mondanivaló egy részét is kidobni.

251. Örülj szívem! Vigadj lelkem! /UZ 287. Mein Seel dich freu und lustig sei. Scher-urz Zsigmond./ Kimarad az ének zöme /25 versből lesz 12/. Az új szövegnek is több, mint fele olyan, hogy semmi köze sincs a régihez. Itt-ott lehet némi kapcsolatot felfedezni /1-1, 2-2, 3-3, 5-4, 6-11, 9-13. és 10-13. versekben/. A régi szöveg jobb.

254. Böldög az olyan ember az Istenben /UZ 341. Szó./ Jelentéktelen stilizálással közlik.

255. Jer tanuljuk-meg az Úrtól /UZ 342-Dt 294-Dt 428. Kommt ihr Christen, kommt und höret. Heermann János./ Az átdolgozásra már az 1. vers példát mutat. A régi szövegben Jézus hegyi beszédéről van szó, az újban

már a farizeus hangját halljuk: "Kik igaz hitben állnak, az igaz úton járnak, 's 's törvénye szerint élnek, azok igaz keresztények." Hasonló az 5. versben is található: "Mert ki maga igaz volt, igazságot tett és ez szolgált, Istentől oly ítéletet vessen, a'millyent maga tett." Az egészet átdolgozták és erőtlenné tették. A zárróvers egészen új.

256. Jé'sus mondja, Óh Keresztények! /UZ 344-Dt 430. Mir nach, spricht Christus, unser Herr. Scheffler János. / Az 1. vers kivételével egészen átdolgozták. A régi jobb.

257. Jé'susi Jé'susi én életem /UZ 345. Jesu, Jesu, du mein Leben. Anna Zsófia hesseni grófné. / Néhány jelentéktelen stilizálással veszik át.

258. Légy hű te szenvedésedben /UZ 349-Dt 429. Prätorius Benjamin után Schade Gáspár. Sei getreu in deinen Leiden. / Kimarad a 6. vers, a többit itt-ott alakítják.

259. Óh mennyei nagy bölcsesség /UZ 351. / A lányozat nem érintő alakításokkal közlik.

260. Óh egy e' szükséges dolog /UZ 376-Dt 432. Eins ist Not, och Herr, dies eine. Schröder János. / Kimarad az 5-9. vers, helyettük két új verset írnak, némi gondolatkapcsolattal a régihez. A többit is átdolgozzák. Nem rossz az új szöveg sem.

261. Istent szíven' néked adom /UZ 362-Dt 431. Mein Gott, das Herz ich bringe dir. Schade János. / Kimarad a 7. 21-24. vers. A többit helyenként egészen átdolgozzák, másutt szó szerint átveszik. Súlyosabb természetű rontás nincs az új szövegben.

272. Mi kegyes Atyánk, böltségednek Ura /UZ 406. /-Dt 496. Kimarad a 9. vers, a többiben néhány szó változtatás van.

273. Kristus Jé'sus böltséget /UZ 407. / Némi stilizálással közlik.

280. Szívvel szeretlek én Istenem /UZ 367-Dt 402. Herzlich lieb hab ich dich, o Herr. Schelling Márton. / Pontos átvétel.

285. Minden e' földön csak el-múlás /UZ 389-Dt 410. / és Mihály. / Kimarad az 5.7. vers. Egyes versekre szinte rá sem lehet ismerni az átdolgozástól, mások változatlanok maradtak. A régi szöveg jobb.

287. Mit adsz én Lelkem az Istennek /UZ 363. Was gibst du dem, o meine Seele. Stöberlein János. / Egy szó eltéréssel közlik.

292. Mind jó, a'mit Isten téssen /UZ 439-Cy 315-K 52-Dt 376. Was Gott tut, das ist wohlgeten, es bleibt... Altenburg János után Rodigast Sámuel. / A 3. vers egészen más, a többit is stilizálják.

293. Fel-emelen szememet /UZ 395. Ich hab mein Augen sehulich auf. Becker Kornél. / A 2-4. vers helyett egy újat illesztettek be. Kimarad a 6. vers is. A zsoltárszöveg a változtatások következtében nehezen ismerhető fel.

294. Istentől el nem állok /UZ 987. lap-Dt 367. Von Gott will ich nicht lassen. Helmhold Lajos./ A 7-8. verset egybedolgozzák, és keverik az új 7-8. versben. A 9. vers kimarad. A szöveg több helyütt felismerhetetlen. A régi tartalmasabb.
295. Mint akarod, mind így legyen /UZ 373. Herr, wie du willst, so schicks mit mir. Biememann Gáspár/ A lényegét nem érintő alakításokkal vették át.
296. Mint Isten akarja legyen /UZ 374.-Dt 363. Was mein Gott will, das gescheh allzeit. Albrecht herceg/ Három sorban változtatnak a révin a tartalom megtartásával.
297. A'ki bizik, Ragaszkodik /UZ 392-Dt 366. Wer Gott vertraut, hat wohl gebaut. Magdeburg Joachim./ A záróvers elmarad, a többiben néhány szó különbség van.
298. Senkit Isten el nem hágy /UZ 403. Keinen hat Gott verlassen. Grossmann Burkhard./ A 7-8. vers helyett új záróverset írnak. A többi alakítás nem lényegbe vágó. Itt-ott valamivel gyengébb az új szöveg.
304. Isten! Oh szent Isten! /UZ 346-Gy 325-Dt 29. O Gott, du frommer Gott. Beermann János/ Néhány szó változtatással vesszük át.
305. Oh ditsőségi Örök Felség /UZ 416-Dt 8. és 406. Sieh, hier bin ich Ehrenkönig. Neander Joachim. Régi szöveg: Oh ditsőségi Mennyei Felség/ Kimarad az 5. vers, de új záróverset írnak. A többi versben néhány változtatás van.
308. Uram! ajtéd előtt zörgetek /UZ 420/ Kimarad a 2., erősen átdolgozzák a 7./új 6./ stilizálják a többi verset.
312. ~~Hogy ne ditsérlén az Istent~~ /UZ 243-Gy 242-Dt 7. Sollt ich meinem Gott nicht singen. Gerhardt Pál./ Régi szöveg: Hogy ne ditsérlém.../ A refrént elhagyják és a 2-7. versben új sorokat írnak helyére. A 3. versben a régi szöveg kitérő beszél, az új "ki érheti fel elmével". Kimarad a 8.10.12. vers. Egyes helyeken felismerhetetlen a régi szöveg, annyira átdolgozták. Általában nem rossz az új sem, csak semmi köze sincs Gerhardt énekéhez.
314. Ditsérljed, áldjad, én Ielkem /UZ 502./ Több kevesebb változtatással közlik.
315. Ditséret, tisztesség legyen /UZ 503-K 2-Dt 9. Sei Lob und Ehr dem höchsten Gut. Schütz János./ Kimarad a 3. vers. Az új 6. vers erősen átdolgozott, a többi alig változott.
316. Jer ditsérljük Istent /UZ 506-Dt 2. Nun danket alle Gott. Binckart Márton./ Néhány szó változtatással közlik.
317. Melly igen jó az Úr Istent ditsérlni /UZ 509-Dt 5. Szótáral Mihály./ Kimarad a 3. 6.7.10.14. vers. Az új 7. és 11. független a régitől. Egyébként is feleslegesen egészen átalakítják a régi szöveget.
321. Úrnak szolgálj jer ditsérljétek /UZ 516. szö./ Kimarad a 4. vers, a többit némileg átalakítva közlik.
348. Légy tsendes szívvel és békével. /UZ 398-Gy 395-Dt 374. Gib dich zufrieden und sei stille. Ger-

hardt Mal./ Kimarad a 6.8.12. vers. Az új 10. versben csak egy gondolat azonos a régivel, de különben a refrenen kívül egy szó sem. A többi meghagyott verssel ki-méletesebben bántak. A régi szöveg jobb volt.

349. Leikem elégedjél /UZ 399.-Dt 379. Seele sei vergnügt. Schmolok Benjamin./ Néhány stilizálás a különbség.

350. Uram Jé'sus én Te hozzád ^{UZ 435} Herr Jesu Christ, ich schrei zu dir. Szerző ismeretlen. Régi szöveg: Jé'sus Kristus! teilyes szivből.../ Kimarad a 3.6.7.9.12.13. vers, a többit is alakították, különösebb rontás nélkül.

351. Néha úgy tetszik minékünk /UZ 442-Dt 372. Sollt es gleich bisweilen scheinen. Tietze Kristóf. Valószínűleg Arnold Gottfried átdolgozásában. Régi szöveg: Néha Isten úgy tetteti./ Kimarad a 7-9. vers, az új 7. független a régiből. Az UZ rossz szövegét az 5. versben /trutz a'tennak... trutz a'nehéz keresztnek.../ kijavítják. A többi versekben is alakítgatnak.

352. Szívem keserűségét /UZ 447-Dt 381. Ács Mihály/ Kimarad a 2.6. vers, különben alig változott.

353. Teremtő Istenünk /UZ 449.-Gy 367-Dt 375. Ho-ze stvoriteli. Magyar, vagy tót eredetű ének./ Kimarad az 5-6.8. vers, a többi alig változott.

354. Uram! hallgass-meg az én inségemben /UZ 451-Gy 396. Ach Gott, erhö'r mein Seufzen. Schechs Jakab./ A 7-8. verset összehozták, különben alig változott.

365. Uram Isten! én tudom jól /UZ 591.-Dt 542. Herr Jesu Christ, ich weiss gar wohl. Ringwald Bertalan./ Régi szöveg: Uram Jé'sus!.../ Egészen átdolgozták az éneket. Tíves fogalmazás: "Atyám én a' tied vagyok ~~vagyok~~, Mert magam néked adtam" Ez a hangsúlyt helyezés jellemző. A régi szövegen itt-ott kellett alakítani, de nem annyira.

367. Elég immárr' vedd-el az én Leiken' /UZ 984. a. lap-Dt 370. Es ist genug. Burmeister Ferenc./ Változatlan átvétel.

397. Boldogok azok, kik Istent félik /UZ 354. szö./ Az 1-4. verset átdolgozzák, az 5-6. helyett újat írnak. Nem rossz az új szöveg sem, de kár a szép régiért.

432. Vedd-el, Uram! ostorodat /UZ 483-Gy 488. Nimm von uns Herr, du treuer Gott. Thymus-Klee György, ill. Melancton Pülöp után Moller Márton. Régi szöveg: Vedd-el Uram haragodat/. Kimarad a 6. vers. A többit meglehetősen átdolgozták. A tartalom lényegileg azonos.

436. Adj békeességet földünkön /UZ 996. lap-Gy 491. Verleih uns Frieden gnädiglich-Da pacem Domine. Luther Márton./ Az eredeti csak 1 versszakos, de már az UZ 2 versszakot küszöli./ Régi szöveg: Adj békeességet Ur Isten/ Az új szöveg több helyen eltér a régiből. Egy egyenlítés jellemző: "mintein ki mi érettünk Hartzoljon 's vivjon mellettünk".

448. Oh igaz és szent Istenünk! /UZ 497. Ach Herre, du gerechter Gott. Sieber Justus. Régi szöveg: Oh igaz ítélő Isten!/ Lényegét nem érintve átdolgozzák. Kár volt. A régi még "aldott szép eső"-t kér, az új pedig "tesendes zsíros esőket". A többi alakítás is felesleges volt.

-Gy 504-

456. Az új immár el-enyészett /UZ 519. Nun-
sich die Nacht geendet hat. Schumann János. "A nap im-
már elenyészett" paródiája. / A 6.-ból 4., a 4.-ből 5.
a 11.-ből 8., ~~13.-ból 11.~~ 14-17. versből 12-
15. lesz oly erős átdolgozásokkal, hogy alig ismerhető
fel. Kimarad az 5. 7-10.12. vers. Az új 7.9.10. vers
független a régi szövegtől. Nem rossz ének az új sem,
de semmi szükesség nem volt a régi szöveg ilyen kiforratá-
sára.

457. Az Istennek, Atya Fiú 's szent Léleknek
UZ 520. Das walt mein Gott, der mich die Nacht. Schwei-
nitz David/. A 2-3. versben az egyes szám első személy
helyett a bünvallás, többes első személyt használnak,
egyébként változtatás nélkül közlik.

458. Ditsérlek, Uram! téged /UZ 521-KS186-
Dt 50. Ich dank dir schon durch deinen Sohn. Prutorius
Mihály. / ~~szöveg~~ Kimarad a 7-9. vers, helyettük új 7.-et
írnak. Néhány szó eltéréssel közlik. Az egyik helyen a
változtatás racionális: "Orizz árda" hatalmától és
tüzes nyílaitól" helyett "Orizz-meg minden veszélytől,
Bunbe 's kárba eséstől" /3.v./

459. Ditsérlek, Uram! téged /UZ 522/ Néhány
helyen alakítanak a régi szövegen.

460. Ébredj-fel, szívem! 's vigadj /UZ523-
Dt 55. Wach auf mein Herz und singe. Gerhardt Pál./ Ki-
marad a 2-3. vers, helyettük új 2-3. verset írnak. Bár
a többi változatlanul veszik át, a sok kihagyás tar-
talmi egyenlítést eredményezett.

461. Emlékezzél-meg, te gyarló ember /UZ 524.
Szerepi Illés. / Kimarad a 2.6.7. vers, a többi szinte
változatlan. Az új 2. versbe a racionális felfogásnak
jobban megfelelő "halhatatlan lélek" kifejezést csem-
pészték be a régi "Te benned vagy az ő szájából
ki-eresztett lélek" helyett.

462. Hálát adok néked, mennybéli Isten /UZ
525./ Az UZ szöveg reggel és este volt énekelhető /záró-
jelben közölték a megfelelő változatot/. Ezt a változat-
közlést elhagyják a így a különben pontosan átvett ének
csak reggeli ének maradt.

463. Hálát adunk néked, Mindenható irgalmas
Ur Isten /UZ 526./ Kimarad a 10-22. vers, a többi ponto-
san átvesszik. A régi ének több énekre való anyagot ölelt
fel, ezért a meghagyott 11 vers is tartalmaz, 10 ének.

464. Hálát adok Tenéked /UZ 527-Dt 54. O Gott,
ich tu dir danken. Ringwald Bertalan. / Az 1. versben "ör-
dő próbájától" helyett "minden nyavalyától" változtatás
van. Ezen kívül 4 sorban változtatnak, a többi azonos.

465. Hálá legyen Istennek /UZ 528-KS179-Dt 53.
Dank sei Gott in der Höhe. Mühlmann János. / Az új 2. vers-
ben "kérlek, légy a'mig élek, Elmém' oktatója!". A 4. vers
kivételével többs-kevésbé átdolgozták. Az új szöveg nem
éri el a réginek értékét.

466. Hogy neponként, Uram! /UZ 529-Dt 57./ Ki-
marad a 8. vers, a többiben néhány szó eltérés van csak.

467. Úr Isten, mennyei Atyánk! /UZ 533. Régi szöveg: Mennyei Atyánk, Ur Isten!/. A 4-5. verset egybeidőztetik, a többi többé-kevésbé átdolgozva közlik. Ezek az átdolgozások is feleslegesek voltak.

468. Jó'susi szép világom /UZ 531-Dt 58. O Jesu, süßes Licht. Lange Joachim./ Többé-kevésbé átdolgozzák. A 3. vers alakítása kissé morális.

469. Magasztallak én téged /UZ 532. Ich dank dir lieber Herr. Kolrose János. Miskolczi Csulyak István/ A 7-8. helyett egy némileg hasonló éjlet írnek, a többin is alakítanak néhány helyen.

470. Mennynek, főlének teremtője /UZ 534-K 190-Dt 49. Gott des Himmels und der Erden. Alberti Henrik./ az új 2. versből kimarad az ördög, az utolsó verset tartalmilag is megváltoztatják, a többiben néhány eltérés van csak.

471.a. Nagy háladással Magasztaljad Istent /UZ 535. Németi Mihály./ Kimarad a 3.12. vers, a többi majdnem változatlan. Az éneket 1859-ben kihagyták.

472. Ön felséges Atya Isten! /UZ 536-Dt 46. huszita eredetű./ Néhány szó különbség van csak.

473. Ön te, átső Szent Háromság! /UZ 537-Dt 52. O heilige Dreifaltigkeit. Behm Márton./ Változatlan.

474. Ön világosságnak Atyja /UZ 538./ Kimarad a 3. 11-13.16. vers, a többi alig változott.

475. Szívem szerint, Úr Isten! /UZ 540-K 182-Dt 51. Aus meines Herzens Grunde. Mathesius János./ Az új 5. vers helyett morális színezetű verset írnek, különben nem lényegbevonók a változtatások.

476. Szívem meg-alázzván /UZ 541. 11635./ Változatlan közlés.

477. Tenéked, Uram! hálát adok /UZ 542.-gy 473-Dt 56./ Több-kevésbé változtatással közlik. A régi 4. versben az ördög jelzője "e rüt büdös dög". Ennek kicsérelése "e nagy ellenség"-re indokolt volt. A többi változtatás jórészt felesleges.

478. Adjunk hálát az Úrnak, /UZ 543. Danket dem Herrn denn er ist freundlich. Roh János ékve./ Néhány változtatással közlik.

479. Adjunk hálát az Úrnak, Mint kegyelmes Atyánknak /UZ 544-Dt 82. Nun lasst uns Gott, dem Herren danken. Helmhold Rajos./ Kisebbs alakítások ~~xxxxxx~~ vannak benne.

480. Előjutt az Urat /UZ 545. Lobet den Herrn und dankt ihm. Ringwald Bertalan./ Egy szöcskével közlik.

481. Engem igazgat az egeknek Ura! /UZ 546./ Néhány helyen alakítanak a szövegben.

482. Ön Isten! ki bírez minden jókkal /UZ 548-Dt 516. O Gott, von dem wir alles haben. Neumann Gáspár./ Változatlan átvétel.

485. A'nap el-ment, Oh Jó'susi /UZ 550-Dt 89. Der Tag ist hin, mein Jesu bei mir bleibe. Neander Joachim./ Néhány jelentéktelen alakítás van benne.

497. Az éjj im érkezik /UZ 553-Cy 49-Dt 88.
Die Nacht ist vor der Tür. Ziegler Gáspár./ Néhány
változtatást eszközölnek a tartalom megtartásával.

498. Öbredj-fel óh te én szivem! /UZ 554. Werde
munter mein Gemüte. Rist János. Átdolgozása: Cy 43-Dt 97./
Kimarad a 7-8. ll. vers, a többiből néhány helyen az ördög
maradt ki. Néhány változtatás van még ezen kívül.

499. Imhol jövök, óh Jé'susom /UZ 556-Dt 90.
Ach mein Jesu, sieh, ich trete. Schlicht Levin János/
Néhány szó eltérésen kívül az 5. verset kicserélik.
Az első eset, hogy az új szöveg tartalmilag felette
áll a réginek. Ezért érdemes közölni:
UZ: No most jövök óhajjtással. Rát: Imé mostan lábaidhoz
Hozzad szives barátom, Légy Borúlok, én Istenem! Add
kegyelmes meg-tartóm, Holott kegyelmedet lolnem; A'
a' nap világval ill-onyószik bünt, melly örök kért
világom, Légy setóthban vigá- okoz, Magad le-tegni se-
rom. rélj, s itaidban vezérlj.

500. Maradj velünk, mi Kristusunk! /UZ 560-Dt
255. Ach bleib bei uns Herr Jesu Christ. Melenchton Pü-
löp és Hernai Miklós után, ill. Selnecker Miklós./ Né-
hány szó eltérés van csak.

501. Most az egész Természet /UZ 561-Dt 87. War-
Mun ruhen alle Wälder. Gerhardt Pál. Zigan János. Régi
szöveget Most nyugosznak az erdők./ Kimarad a 9. vers,
a többi részben újra fordítja Zigan. Az új szöveg néhol
simább a réginél, az viszont erőteljesebb.

502. Nyugodni megyünk /UZ 562. Die Nacht ist kom-
men. Huszita eredetű./ A 2. versből kimarad az ördög és
anyagi, egyébként lényegtelenek a változtatások.

503a. Óh én lelkeim ditsérjed Istenedet /UZ 563./
Kimarad a 3. 8-11. vers, különben jóformán azonos. 1839-
ben kicserélték az éneket.

511. Uram, az én életemnek /UZ 564. Herr, es ist
von meinem Leben. Neumann Gáspár./ Az UZ szöveg a nap és
hét végére egyaránt alkalmas /zárójelbe tett változattal/,
a Rát csak hét végére. Az 1-2. vers átdolgozása erős és né-
mi moralizmus is akad benne, a többi nem igen változott.

513. Az éjj immár előttünk áll /UZ 552. Man bdaht
die finstre Nacht herein. Neumann Gáspár./ Lényegtelen vál-
toztatások vannak csak az új szövegben.

514. Im véghez ment Szombatunk /UZ 557. Unser Sab-
bath geht zu Ende. Neumann Gáspár./ Néhány helyen alakítsa-
nak a szöveget.

527. Jé'sus boldogságom /UZ 371-Dt 404. Jesu,
meine Freude. Alberti Henrik után Franck János. Zilics Ist-
ván. Régi szöveg: Jé'sus életemnek./ Az 1. versen nagyon
érezhető a "süsse Jesus-Minne". Ezt az érzelmős hangula-
tot Szűcs egészen kihagyja. A továbbiakban újra fordítja
az éneket különösebb fordítás nélkül. A régi szöveg azon-
ban erőteljesebb.

530. El-végeztem életemet /UZ 567-Dt 552. Mein
Wallfahrt ich vollendet hab. Bernick Lajos./ A tartalom
érintetlen hagyásával több helyen alakított és javított
szöveg. Az új szöveg több helyen tartalmilag is szebb
a réginél.

531. 'En dolgom' biztam Istenre /UZ 568-Dt 544.
Ich hab mein Sach Gott heimgestellt. Pappus János, vagy
Leon János. / Kimerad a 4.7.15-16. vers, a 13-14-ből lesz
az új 11. az 5-6.-ból tartalmilag megkeverve a 4-5. A többi
verséknél átlag a vers fele új és független tartalmilag
is a régitől. A régi szöveg itt-ott megkívánja a javítást,
de nem kiforgatást. Tartalmilag a régi valamivel jobb.

532. Já'aus Kristus, Isten Fia! /UZ 572. Iesu
Deus fiens homo. Ismeretlen szerző. / Kimerad a 11-13. vers
helyettük új 10-11.-et írnak, egyébként csak néhányvan. eltérés

533. ~~Já'aus Kristus, Isten Fia!~~ /UZ 574. Eredete
ismeretlen. Dallamjelzése német: Treuer Gott, laass den/
Kimerad a 2+3.10.vers, különben nincs sok eltérés.

534. Ki tudja, melly közel vég-óram /UZ 576-Dt
578. Wer weiss, wie nahe mir mein Ende. Emilia Julianna
grófnő, vagy Beckendorf Lajos. / Kimerad az 5.7.9-11. vers.
Az új 5. egészen független a régitől tartalmilag is. Az
új 8. versnek némi köze van a régi zárvershez. A kiha-
gyott versok az ének értékének rovására mennek.

535. Kristus Te vagy életem /UZ 577-Dt 556.
Christus der ist mein Leben. Talán Stolberg Lajosné.
Régi szöveg: Kristus az én életem. / Egészen új szöveg.
Minden versben kapcsolódik néhány szó, esetleg gondolat
a régéhez. Nem rossz az új szöveg sem, de semmi szükség
sem volt ilyen átalakításra.

537. Midőn el-jön az én óram /UZ 579-Dt 541.
Wenn mein Stündlein vorhanden ist. Herman Miklós. / Az
1-2. vers átdolgozása tartalmi rontás. Az új 1. vers
az üdvözülésben az egyén hitét és kegyességét hangsúlyoz-
za / a régiben Isten kezébe ajánlja az énekíró a felkét/,
a 2. versben a régi szöveg a bűn "sebhat"-éséről szól,
az új pedig előfordulható lehetőségeként említi csak:
"Hogy-ha még-is ijjesztenek Majd engemet bűneim". A to-
vábbiakban nincs baj a néhány szó változtatással.

540. Mulandó világnak /UZ 583. ^{Dt 532} Miskóy Adám/
Kimerad a 2. vers. A 7./régli 8./ átdolgozása erős, a
többiben néhány szó az eltérés, vagy még ennyi sem.

541. Őh Keresztények, bizzatok /UZ 586. Ach
lieben Christen seid getrost. Gigas-Keune János. / Az
átdolgozások egy része tartalmi gyengítés, mint az utol-
só versben: "Krisztusba kereszteltettünk, Sátánt benne
meg-győztünk. Az -dém hozta az halált, Kristus minket
attól megment, Ditsérjük hát az Urat" helyett "Ha az
életből ki-mulunk, Másokra áldást hagyunk, Magunk az
Istentől vesszünk Idvességet, mennyben leszünk az Őrnak
áldottjai."

542. Örülj igen Őh én lelkem /UZ 587-Dt 576.
Freu dich sehr o meine Seele. Szerző ismeretlen. / Az
1. vers átdolgozása még az eredetit nem teszi felis-
merhetetlenné, a 7.-re már csak nagy nehezen lehet
ráismerni; a többi vers helyett egészen újat írnak.
Az új szöveg /a morális 5.kivételével/ nem rossz. A
régli szövegen volt elakítási való /pl. a 7. vers: Ha-
láloznak végső útján Foljamom oldaladba, Szent sebe-
idnek kapuján Megyek az én hazomba.../, de a tartal-
mat nem kellett volna kicserélni.

544. Látjuk azt naponként! Hogy mind meg-kell halnunk /UZ 590. Mt. Tsch akrosztichon. Régi szöveg: tudjuk, Uram Isten.../ Néhány eltérés van a két szöveg közt.

545. Urami tény nagy jóvoltod szerint /UZ 593. Machs mit mir Gott, nach deinar Gut. Schein János./ A tartalom megtartásával eléggé átdolgozták.

547. Már ei-mégyek az Brümbe /UZ 101. lap Miklós deák./ Rontott szöveg. Pl. 2. vers: "Imáron bé-tellye-sedék, Kit éltében sokszor hallék, Hogy még halálnak fizetnék" helyett "E' világon el-végeztem mindent, 's bűnnek meg-íziztem, Mletemet már le-tettem." A továbbiakban akadémia alig megváltozott és felismerhetetlenül átdolgozott versszak egyaránt. Az átdolgozás a bibliai példákat /"káináni nyelvhasználat!"/ kihagyja. Kér volt a szép régi szövegért.

548. Fer temessük-el a' testet /UZ 101. lap-Dt 557. So lasst uns den Leib behalten. Weisse Mihály érve./ Kimarad a 4-5.9.vers, a többi rész néhol egészen átalakították. A régi szöveg szól a megváltásról, pokol kínjától való szabadulásról. Az új szöveg ez utóbbit már kihagyja.

562. Uram Jé'sus! minket ábronzsa /UZ 603. b./ Az egy versszakos kis fohászokodásban is találtak alakításivalet a szerkeztők. Nem rontottak a szövegen, de felesleges volt az átiratás.

561. Oh felsőges Nagy Királyunk /UZ 321. Rex tremens maiestatis./ Kimarad a 3.5.10.15-16. vers, az új 11.b.-12.vers független a régitől, különben pontos.

563. Minden ember csak helandó /UZ 580-Dt 550. Alle Menschen müssen sterben. Albinus János./ Kimarad az 5-6. B. vers, a többi rész néhol egészen átdolgozzák, az új záróvers független a régitől. A befejező sorok szubizalma hamis és megtévesztő.

565. Isten félők melly boldogok vagytok /UZ 575-Dt 595. O wie selig seid ihr doch, ihr Frommen. Bach Simon./ Meglehetősen átalakították különösebb tartalmi fontás nélkül.

567. Örökkén/ örvendetes szó /UZ 606-Dt 596. Finx Erasmus. O Ewigkeit, du Freudewort./ Kimarad a 4-5.vers, a többiben is alakítanak bőszéggel. Rontás a 6. versben van: "a' jószág végre Segit örök dicsőségre" /a jószágon nem Isten, hanem az ember jószágát értik!/
569. Örökkén! Oh mennyábrgó szó /UZ 604-Dt 589. O Ewigkeit, du Donnerwort. Rist János./ A terjedős énekként egyharmada sem maradt meg. Kimaradt a 2-8.10-12.14-15. vers. Helyettük új 2. verset írnak. Valamivel többet is meg lehetett volna hagyni. A pokol és kárhozat gyötrelmeinek színes, megrázó rajza kimaradt a az ítéletről általánosságban szóló ének lett Rist hatalmas erejű énekéből.

A közös énekek tárgyalását ezzel szintén befejeztük. Az UZ kimaradt énekeit a 2. /27./ mellékletben közlöm szeszehasonlítás céljából.

4. /45./ Az 1805-ös énekeskönyv összefoglaló

értékelése.

A részletes feldolgozóból látszik, hogy mennyire ellentétes teológiai irányok küzdöttek egymással a szerkesztőbizottságon belül. Kétségtelenül megállapítható, hogy az énekeskönyv kompromisszum eredménye. Látszik rajta a racionalizmus és moralizmus hatása, de látszik a Matkovich-féle ortodoxia ereje is. Az új felfogás térhódításának Matkovich-féle maga sem tudott teljesen ellenállni, hiszen ő is feldolgozott Gellert-éneket /becsületére legyen azonban mondván, tartalmilag Matkovich éneke jobb Gellertnél/. Gellertet Koch a moralizálva tanító költők közé sorolja. Ez a megnevezés az énekeskönyvre is nagyon jellemző.

Az énekeskönyv racionalizmusa. A dolgozat első részében az 1. mellékletben közölték az énekek nagy részénél megvalósultak. A régi szövegek érdekeltek, néha egészen nyers kifejezéseit átírják, a "kifinomult" /inkább kényekedő/, felvilágosult ember fülére számára is elviselhetővé teszik. Ez különösen a bűn, pokol, kárhozat említése során történik. Legtöbbször a "javítással" elvezetik az ének erejét és semmitmondó, langymelig kifejezésekkel helyettesítik. Az énekeskönyv racionalizmusát nem is annyira a megtartott és átdolgozott régi, hanem a kihagyott régi anyag mutatja. Az Új Zengedező Vannai Kar kihagyott 359 énekéből 98 a német eredetű /közte nyolc Luther-ének/, a többi javarészt középkori himnuszok átdolgozása, ill. eredeti magyar ének a XVI-XVII. századból. Feltűnik, hogy mennyire kirostálták az énekeskönyvből a XVI. század énekmagyaráit. Ugyenosaik feltűnik az is, hogy míg az Új Magyarországi Molnár Albert féle zsoltárokon kívül az énekeskönyvben közel félszáz zsoltárfeldolgozást közöl /javarészt XVI. századi magyar feldolgozások/, ezek közül csak alig 2-3 került át az új énekeskönyvbe. Az új énekek között felvett Örményi féle zsoltárfeldolgozások nem pótolhatják ezt a hiányt.

Az énekeskönyv moralizmusa különösen az erkölcs-tani résznél tűnik ki erősen. A régi énekeskönyvekben külön erkölcs-tani rész nem volt. Ahol eleve a hit, ott nincs szükség erkölcs-prédikációra. Azaz, hogy a régi hit nyelvészetben volt a az énekeskönyvből is igyekeztek a régi hitter-tálatat kilágozni, természetesen természetesen együttjárt a moralis-jellegű énekmagyarák behatolása az énekeskönyvbe. A racionalizmus ellen így látszik - tudott még Matkovich többé-kevésbé védekezni, de a moralizmussal szemben már nem volt olyan erős. Egyébként is, már a pietizmus énekeiben találunk a moralizmus felé hajló énekeket. Ezeken csak néhány szó igazítás kellett, hogy moralissá tegyék. Nem szabad azonban megfeledkeznünk arról sem, hogy az átdolgozások során úrt a az egyes énekekbe betoldott órálló, új éneke-vek között akad olyan is, amelyiknek a tartalma kifogás-talan.

Az eddigiekből is következik már, hogy az éne-keskönyv nem egységes. Néhál egymás mellett van változat-lanul átvett régi, tartalmas ének és tartalmilag kifogá-solható új; vagy pontos átvétel mellett átdolgozott; stil-lizált szöveg mellett egészen elrontott szöveg. A válto-zatlanul, vagy csak kisebb stilizálással átvett énekek valójában a bizottság egyes tagjainak, elsősorban Mat-

kovich fálnek lehettek keaves ánekei, mert egyes ánekek változatlan, vagy a tartalom érintetlen hágyásával való közlést másképp nehezen lehetne megérteni.

Ahogy a régi ánekanyag közlésében és magta-
láhat. az ellentét a két felróds között, hasonló a
helyzet az új ánekeknel is. Ezek egy része még iávek-
szik a régi tartalmat valamelyest átmenteni - lehet,
hogy nem tudatosan-, más részük azonban már az új fel-
fogást tükrözi. Itt jegyzem meg, hogy a tárgyalás során
az egyes ánekeknel tett megjegyzések /megfelelő, elfogadha-
tó, nem rossz, stb./ nem jelentik egyúttal azt, hogy az
illető ánek értékes lenne, csak azt, hogy különösebb ki-
fogásolnivaló nem akadt benne. Az új ánekanyag zöme
olyan, hogy nem a bennük közölt anyag a rossz, hanem
az, hogy hiányosak az ánekek, hiányzik belőlük a kit-
nek az eráje.

A tárgyalásból kitűnik, hogy az ánekeskönyv
nemcsak a címében hivatkozott a "gréai grídul"-ra,
hanem azzal tényleg szoros kapcsolatban is van. Az 569
ánekből 274, tehát majdnem az ánekek fele az "Új Zene-
dász Mennyei Kar"-ból való. Az ánekanyag csoportosítás-
sánál -mint arról már volt szó- változtatnak ugyan a
egyes ánekeket is áttesznek egyik csoportból másikba. Nem
tartja meg pontosan az átvett ánekeknel sem az ÚZ be-
osztását, hogy az egyes csoportokon belül az ánekeket
betűsorban közli. A régi, sokszor nagyon is hosszú áne-
keket általában rövidébbre forják. Ez azonban nagyon
sokszor csak a tartalom rovására sikerült.

Az áledő magyar irodalom hatására kiadások
hangzóttak el a régi ánekeskönyvek verselésével kap-
csolatban. Kétségtelen, hogy a költészet a XVI. század
óta nagyon fejlődött az 1800-as évek elejéig, s az is
kétségtelen, hogy pietistáink elsősorban theológusok
voltak és nem költők, sml bizony ánekeik külső formáján
elég sokszor meglátszik. Az új ánekeskönyv azonban eb-
ben a vonatkozásban jóformán semmiféle haladást nem je-
lent. Kis János volt az egyetlen, akit kora költőnek is-
mert el az ánekeskönyv szerkesztői, ill. munkatársai
közül. A többiek csak többé-kevésbé újves verselők
voltak. Ezért -ha akad az új ánekek és átdolgozások
között könnyed, gördülékény vers is- előfordul olyan
gyarló versfaragás is, amelyent a régi ánekeskönyvek-
ben is egész ritkán lehet csak találni.

Összegezve az elmondottakat: az ánekeskönyv fél-
megoldás volt. Érthető, hogy sem a résihez ragaszkodóknak
nem felelt meg, mert sokat kihagytak és átdolgoztak, ill.
sok meg nem felelő újat vettek fel; sem pedig az új irány
hívainak nem kellett, mert sok volt még benne a résiből.
Ezért volt a sok küzdelem az ánekeskönyv bevezetése során
és ezért keletkezett a konkurrens nagy-nyóri ánekeskönyv.

A 4. /29./ mellékletben közlik az ánekeskönyv
anyagáról összehasonlító táblázatot. Az 5. mellékletben pe-
dig az ánekeskönyv dallamait sorolom fel.

5. /46./ A nagy-szöri énekeskönyv énekei.

Vasárnapokon 's egyéb jeles Fő-Innereken közönsé-
ges Isteni-tiszteletet kezdő beszédek és beszé-
dők.

1. Imádkozó Isten /Zathureczky Samuel/ Tartalmilag
nem rossz, próza.

2. Atvank! Aláírás irgalmadat /^{Rdt 570} Zathureczky Samuel/
Nem rossz.

3. Héped' kegyes Atyja /Rdt 571. Zathureczky Samuel/
Előfordhat.

4. Emberi im' a' Szent 's rtatlan /Rdt 572-Dt 188.
Zathureczky Samuel/ Előfordhat.

5. Ditsóültt önk' kínos vég-örjít /Rdt 573-Dt 190.
Zathureczky Samuel./ Nem rossz.

6. Eldott, Eldott a' Teremtő /Rdt 574-Dt 217. Zathu-
reaczky Samuel./ Kisse morális.

7. Jóra vezérlő mennyei Bény /Rdt 575-Dt 246. Kis
János./ Racionális jellegű.

8. Szent, szent, szent, vagy Urunk Istennünk /Rdt 576.
Kis János/. Előfordhat.

Első szakasz. Idő szerént-való énekak.

1. Reggeli énekak.

10. Serkenj-fel, szívem, nyilj-meg, szia /Rdt 481-
Dt 62. ^{es/Rdt 454-Dt 66.} Mein erst Gefühl sei reis und
Dank. Gellert Keresztély. Kis János./ a korábbi szövegben
itt-ott változtat és egy 2. versszakkal bővíti. Tartalmi-
lag nem rossz.

11. Szívem, bízogj hálkat /Rdt 482-Dt 61. Kis János/
Egyes versszakokat nagyon megváltoztatott. Nem rossz ének
ez sem.

12. Atyami imát új élettel /Dt 64. Wenn ich einst von
jenem Schlummer. Klopstock Frigyes. Kis János./ zongor eredetű
a 20. énekkel. Az eredeti egyik felét ebben, a másikat abban
az énekben használta fel Kis János./ Itt-ott morális.

13. Lelkemi ez új reggel serkentésen töredet /Dt 65.
Voll Dank an diesem neuen Morgen. Meister Kristóf. Kis János./
Az utolsó vers csak az előzőhöz kapcsolva fogadható
el, különben nem rossz.

14. Új nap-világot szemlélek /Dich seh ich wieder Mor-
genlicht. Ismeretlen szerző után Meander Kristóf. ^{Kis János}
eredetű: Rdt 479-Dt 60./ a új fordítás -különösen a 3. versben
nem annyira racionális, mint a korábbi szövegben.

15. Szívemet buzgón emelem /Dt 69. Zu deinem Lob und
Ruhm erwacht. Diterich János. Kis János./ Racionális.

16. Ez éjt im' imát napfény követi /Schon wieder
ist die Nacht dahin. Grot Joachim. Kis János./ az utolsó
vers megelégszik ezzel: "Vétkeim' megvalljam, sajnáljam".
Különbözet előfordhat.

17. Zengd, lelkem, az új reggelt /Dt 67. Kis János/
Az 5. vers racionális, a többi jó.

18. Ezen új nap-is új gondra hív / Zu dieses Lebens Sorgen. Reckené, Madam Erzsébet. Kis János. / Az utolsó sorok: "Soha kárt ne tegyek Ditsó lelkenek". Egyébként megfelelő.

19. Uram, Téged' áld szívem és szim / Rdt 471. b. - Dt 59. Kis János / Külsőleg-belsőleg akad rajta simítani való.

20. A' reggeli nap' fényje / Im Glanz der Morgensonne. Diterich János. Kis János / Az utolsó vers morális. A többi nem rossz.

21. Új nap-villá derül r'ám / Dt 68. Kis János / Racionális ének.

22. Ismét épen felébredtünk / Mit neuer Munterkeit erwacht. Lavater János. Kis János / "Bőven részt ad kegyelmedben Jó lelki-szemeretünk"? A többi elfogadható.

23. Nints lelkenek szivesebb éhajtása / Rdt 478-K 153. Mein erster Wunsch, mein eifrigstes Bestreben. Nander Kristóf. Rdt szövege ismeretlen szerzőtől. Kis János. / Az új szöveg tartalmilag nem tér el a régittől, de több helyen stilizált. Nem rossz.

24. Lelkenek első gondolatját / Des Morgens erste Stunde soll dir, Gott, heilig sein. Schlegel János. Kis János. / Morális ének, telve fogadkozásokkal.

25. B' reggelt is Te ártad / Auch diesen frohen Morgen. Funk Gottlieb. Kis János. / Az utolsó vers itt is elrontja az éneket önteltségével.

26. Mikor a' halál' álmából / Dt 63. Wenn ich einst von jenem Schlummer. Klopstock Frigyes. Kis János / Racionális-morális ének.

Vasárnap' Reggeli.

27. Éh szent Isten! vond szívemet / O zieh mich, Heiliger zu dir. Szerző ismeretlen. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 485. / Ebben az énekben az utolsó két vers javítja az előzők gyengeségét, / racionális-morális vonatkozások! /

Betegeknek Reggeli énekjei.

28. Elmúlt az éjtszaka 's nem szűnik airdalmam / Der Morgen kommt und meine Plage. Sturm Kristóf. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 436. / A 6. vers önmegváltásból eltekintve nem rossz.

29. Egy gyötrelmes éjtszakámat / Nach einer schmerzsvollen Nacht. Reckené, Madam Erzsébet. Kis János. / Megfelelő ének.

II. Isten után mondandó énekek.

30. Jó Isten! eledelünket / Herr, was uns nährt, schützt und erfreut. Szerző ismeretlen. Kis János. / Az önbizalom ebből az énekből sem hiányzik.

31. Isten, minden áldások' atyjai / O Gott, von dem wir alles haben. Cramer János. Kis János. / Elfogadható.

32. Uram! taak Te r'ád fűggesztjék szemünket / Auf dich, o Vater, schauen unsre Blicke. Cramer János. Kis János. / Nem rossz.

Endek: U2 572-24492-2 576.

33. Isten! tsupa szeretet vagy /Gott, deine weise Macht erhält. Münter Boldizsár/ Racionális ének. *Aranyos ér. Egy 376.*
Kis János/
34. Az Úr sok jót tesz velünk /Rdt 415-Dt 83. Kis János./ Nem rossz. A Rdt-szövegtől itt-ott eltér néhány szóban.
35. Isten! gazdag tárházadból /Zathureczky Samuel/ Racionális.
- III. Estvéli ének. *WS 200*
36. Uram! ma-is éltetél /Rdt 505-Dt 95. Herr, der du mir das Leben. Gellert Keresztély. Kis János./ Morális. *WS 205*
37. Mikor a' halál' álmban /Rdt 507-Dt 93. Sink ich einst in jenen Schlummer. Klopstock Trigyes. Kis János. * Régi kezdősor: Majd ha a' halál' éjjében./ Morális jellegű. A régi szövegben több helyen változtat. az 1. versben a régi szövegben még szól az "új ditsőség fényje"-ről, az újban már a földön marad: "A földi éltém' pályájában már többé nem maradok."
38. Te, a' kinek köszönhetem /Dt 96. Für alle Güte sei gepreist. Gellert Keresztély. Kis János./ Nem rossz.
39. A' nap hanyatlik immár /Rdt 506-Dt 92. Nun sinkt die Sonne nieder. Schröder G.F. után Junkheim János. Kis János./ Néhol racionális. Itt-ott erősen változtat a régi szövegben.
40. A' nappalnak fáradtságit. /Kis János./ Nem rossz, bár megváltásról ebben az énekben nincs szó, halhatatlanságról azonban igen.
41. A' nap téllünk elenyésze /Kis János./ Nem rossz. Az ének nem azonos a hasonló kezdetű "A nap immár elenyészt" énekkel.
42. A' nap elmúlt 's a' mi mennyei Atyánk /Der alles weislich wendet. Neander Kristóf. Kis János/. Elfogadható.
43. Adj halált több hívek között /Dt 97. Auf, o Seele, sei noch munter. Schlegel János. Kis János. *Kist János után/ l. Rdt 498.*
44. Ma-is lefolyt egy napja éltémnek /Kis János/ Majdnem olyan ének, mint a ferizous imádsága. Rossz.
45. Egy nap ismét eltűnt /Rdt 496. Ein Tag ist wieder hin. Gellert Keresztély. Perlaky Dóvid. Kis János/ Egy helyen van szórendesere, különben teljesen a Perlaky-szöveg. Morális.
46. Ki, 's mi vagyok, óh Istenem /Zathureczky Samuel/. A 2. vers *sejnergizmus*, az 1. és 3. morális, a 4. elfogadható.
47. Mint sebes ár-viz' habjai /Wie ein Geschwätz, o Gott, entfliehn die Tage. Szerző ismeretlen. Kis János/ Egyes részek jók, másutt moralizál.
48. Készülj, testem, nyugodalomra /Rdt 503.b.-Dt 94. Beliczay Jónás./ Morális azinezetű, néhol nem egészen világos ének.
49. Az éj im' érkezik /UZ 553-Rdt 497-Dt 88. Die Nacht ist vorr der Tür. Beliczay Jónás. Ziegler Gáspár/ Elrontott szöveg. A gondolatmenet megmaradt, de megteit racionelázmussal.

Hét' utólján.

50. Napjaink repülnek /Dt 104. Unwiederbringlich schnell entfliehn. Ismeretlen szerző után Neander Kristóf Kis János. /Azonos eredetű: Rdt 512./ Nem rossz ének. Az eredeti szöveget Kis János erősen át dolgozta.

51. Leikem! jer figyelmesen /Auf Seele, um nun noch einmal. Szerző ismeretlen. Kis János. / A saját képességek túlbecsülése jellemzi az éneket.

Betegeknek Estvéri éneke.

52. E' napot-is eltöltöttem /~~Rdt 515~~. Auch diesen Tag hab ich vollbracht. Sturm Kristóf. Kis János. / Elfogadható.

IV. Új Esztendői énekek.

53. Elmúlt már az ó esztendő /UZ 66-Rdt 46-Dt 159. Das alte Jahr vergangen ist. Steuerlein János ékve. Kis János. / A szöveg mindkét récitől eltér. Tartalmilag gyengébb a récieknél.

54. Elmúlt egy esztendő /Dt 163. Kis János. / A saját érték ebben az énekekben is kidomborodik.

55. Ezen új esztendőben /Mit Freude lasst uns treten. Gerhardt Pál után ismeretlen. Kis János. / Megfelelő. *Eredeti: UZ 70-Rdt 67 161*

56. Napot, holdat, csillagokat /Gott ruft der Sonn und schafft den Mond. Gellert Keresztély. Kis János. / Megfelelő ének.

57. Az Úr nagy kegyességét /UZ 63-Rdt 48-Dt 164. Helft Gottes Güte preisen. Eber Pál. Kis János. Régi szöveg: Jer, az Úr kegyességét. / A régi szövegek tartalmát nagyjából megtartja /az ének végén a Rdt-bővítést elveti/, de egyetlen verssor sem azonos a rézlekkel. Azonos szavak már találhatók.

58. Eldj-meg ez új esztendőben /Kis János. / Morális.

59. Új esztendő vidít ma téged' /Kis János. / Erősen morális.

60. Ürvendezz menny 's föld az Istennek /Dt 165. Herr, den die Sonne und die Erde. Szerző ismeretlen. Kis János. / Nem rossz.

V. Születés' napjára való ének.

61. Viszont az a' nap virrad r'am /Rdt 513.b. Du läst mich den Tag mich wiedersehn. Diterich János. Kis János. / Az utolsó mondat rossz, a többi megfelelő.

Névnapi ének.

62. Akármelylek napját nézzem életemnek /Rdt 519. Matkovich Pál. / Az ének legértékesebb része, a keresztiség szentségének hívő értékelése kimarad /3-9. vers/. Kimarad még a 13. vers, a többi szöveg szerint közli. A kihagyott versek voltak a legértékesebbek. A maradék azonban még így is felette áll a többi átlagos énekeknek.

VI. Ifjak énekje.

63. Ifjúságon' teremője /Rdt 520-K 220-Dt 495. Ich komme vor dein Angesicht, du Schöpfer... Múnter Golding zsár. Zigan János. Kis János. / A szövegen a tartalom érintetlen hagyásával több helyen változtat.

VII. Öreg Emberek' énekje

64. Te voltál tellyes éltemben /Stets warst du meine Zuversicht. Diterich János. Kis János. / Kissé morális.

Armos eredetű. Rdt 523.

VIII. Az Esztendő 3' négy részeiben. Tavasz énekek.

65. Az Urat áldjátok. /Lob sei Gott, der den Frühling schafft. Funk Gottfried. Kis János./ Nem rossz.

66. Vallyon ki öröme Van a' föld' szépsége /Für wen schuf Gottes Güte. Szerző ismeretlen. Kis János./ Az a kevés, ami ebben az éneken van, nem rossz.

Nyári énekek.

67. Okos Lelkek, vigadjatok /Ihr Kinder Gottes weilt erfreut. Szerző ismeretlen. Kis János./ Racionális vonatkozások és üdvözlés, automatikus üdvözlés.

68. Adjunk hála Istennek /Kommt, lasst uns Gott lobsingeln, und Preis und Dank ihm... Gramer János. Kis János./ A vége morális. /Azonos eredetű: Rdt 417-Gy 478-~~48~~ 524.

Őszi énekek.

69. Ha bár áltant-is a' szép nyár /Auf, preist den Schöpfer früh und spät. Szerző ismeretlen. Kis János./ Morális; megváltás nélküli üdvözlés.

70. Világ' Teremtője 's Atyja /Wie ist des Höchsten Huld so gross. Gramer János. Kis János./ Kiseb morális.

Téli énekek.

71. Világ' Ura és Atyja /Dt 521. Grosser Schöpfer, Herr der Welt. Lavater János. Kis János./ Az utolsó vers a szokott, megváltás nélküli, automatikus üdvözlésről szól, különben megfelelő.

Második szakasz.

A' Hit-tudománynak nevezetesebb igazatairól szóló énekek.

I. Az Istenről és annak tulajdonságairól. Létele és Természete.

73. Van Isten 's annak vagyok én-is míve /Es ist ein Gott, er hat auch mich erschaffen. Gramer János. Kis János./ A záróversben a hangsúly ismét az ember cselekedetén van.

74. Emlé-fel, lelken, gondolatod /Rdt 138.b.-Dt 20. Schwingt, heilige Gedanken. Gramer János. Kis János./ Az Isten kegyelmétől független üdvözlés gondolata megvan ebben az éneken is.

75. Isten, vallom létedet /O Gott, aus deinen Werken. Liebich Ehrenfried, vagy Gellert Keresztély. Zathureczky Samuel./ Az utolsó két sor menti meg az éneket attól, hogy Jak. 2, 19.-et írja az ember az ének elé.

76. Dicsőség legyen Istennek /UZ 189-Rdt 135-Dt 1. Allein Gott in der Höh sei Ehr. Decius Miklós. Kis János. Régi kezdősor: Dicsőség mennyben Istennek / Kis János átalakítja az éneket. A 3. versben többet, a 4.-ben lényegesen kevesebbet mond a ráginál. Különböző pontok azonban nincs a szövegben.

77. Mi mindnyájan egy Istenben Hiszünk... /wir glauben all'en einen Gott. Weender Kristóf. Kis János. Nem a Luther-szöveg! /Az UZ-Rdt-ban meglévő Luther szöveg sokkal tartalmasabb.

78. Imádjatok Istenünket /Preis ihm, er schuf und er ernährt. Klopstock Frigyes. Kis János./ Tartalmilag jó ének. Verselése néhol javításra szorul.

79. Teremtőn, ki életre hoztal /Zathureczky Samuel./ Tartalmilag kifogástalan ének.

Örökkévalósága.

80. Az Úr egyedül az Isten /Der Herr ist Gott und keiner mehr. Cramer János. Kis János./ Szóraz-hűvösséggel szól Istenről, közben kissé moralizál. *Arany eredetű Rdt 141.*

81. Ekor nap, hold még nem valának /Es noch die strahlenreiche Sonne. Szerző ismeretlen. Kis János./ Megváltás helyett Jézus oktatása szerez üdvösséget az ének szerint.

Mindenhatósága.

82. Imádjuk a' Mindenhatót /Kommt, kommt, den Herrn zu preisen. Cramer János. Kis János./ Racionális.

XXI Bőltésesége és mindentudósága.

83. Imádlak, Isten, Téged' /Ich lobe dich und preise dich, o mein Gott allein. Cramer János. Kis János./ Nem rossz.

84. Hol az a' bölte, ki megmondhatja /Wo sind die Weisen, die mich lehren. Szerző ismeretlen. Kis János./ Nem rossz.

85. Uram, ki mindenütt jelen vagy... /Zathureczky Samuel./ Morális.

Szentsége.

86. Isten, ki természeteden /Gott, vor dessen Angesichte. Zimmermann János. Kis János. Azonca eredetű: Rdt 144./ Megváltásról ugyan ebben az énekben sincs szó, de legalább Isten segítségét kéri a nem saját erejében bízók.

87. Isten, ki a' bünt utálod /Dt 435. Zathureczky Samuel/ Morális.

Igazsága.

88. Szent Isten! Te bizonyára /Rdt 146. Gerechter Gott, vor dein Gesicht. Rambach János. Ismeretlen. Kis János./ A szövegen Kis János több helyen alakít, a régi morális vonatkozásait azonban gondosan megőrzi az új szövegben is.

Igazmondósága.

89. Isten! igazmondó vagy /Kis János./ Jó gondolatok mellett vannak egészen rosszak is, pl.: "Vajha én-is okos lélek a' hűségben követnélek!"

90. Oh Isten! ki feltételeidben /Zathureczky Samuel/ Racionális.

Jóság.

91. Melly nagy az Úr' kegyelmessége /Dt 13. Wie gross ist des Allmächtigen Güte. Cellert Keresztély. Kis János. Azonca eredetű: Rdt 151. és Gy 338./ Néhány racionális hely akad ebben az énekben is.

92. Tiszta szeretet! imádom nevedet /Zathureczky Samuel/ Saját erő túlértékelése, hamis üdvbizonyosság.

Hosszútűrése.

93. Melly hosszútűrő's kegyelmes /Gott, wie viel Langmut und Geduld. Zimmermann János. Kis János./ *l. még Rdt 152* Van ugyan kegyelemről is szó benne, de még mindig az ember, illetőleg a "hívők" cselekedete a büntő.

II. A' Teremtésről.

94. Kenej, lelken, öröm-éneket /Betet en, lasst uns
lobsingen. Cramer János. Kis János./ Nem rossz.

95. A' mi Istenünk' nevének /Dt 17. Kis János./
Megfelelő.

96. Nagy Isten, ha hűségedet /Wenn ich, o Schöpfer
deine Macht. Gellert Keresztély. Kis János. Azonos eredetű
Rdt 156./ Elfogadható ének.

97. Az Urnak menny, föld, tengerek /Himmel, Erde,
Luft und Meer. Neander Joachim után Cramer János. Kis János/
Nem rossz.

98. Imádandó Isten /Anbetungswürdiger Gott. Rambach
János után Diterich János. Kis János./ Az ének nem tud arról, hogy
esetleg karhozat is lehet és nemcsak üdvösség, sanyira ter-
mészetesnek veszi: "majd ha mennyekbe felvesszed lelküket!"

III. Az Istennek Gondviseléséről.

99. Kegyes lelkek! dicsőjétek /Preist Menschen,
preist den Herrn der Welt. Grot Joachim. Kis János./
Nem rossz.

100. Világoknak alkotója /Bester, weisester regie-
rer. Lavater János. Kis János./ Nem rossz.

101. Smeld-fel, lelken, szavadat /Kis János/ Egyol-
daltó ének. Esotleges karhozatról ez sem tud.

102. Te, ki eddig híven vezérletted éntemet /Kis
János./ A saját erő, feddhetetlen élet mutat rá a kelet-
kezés korára.

103. Dicsértessék, Uram /UZ 254-Rdt 164-Dt 4. Isme-
retlen XVI. századi szerző. Kis János./ Kimarad a 8. lo.
vers. A többire még rá lehet ismerni, de azonos verssor
nincs. A szövegben lényeges tartalmi változtatás, ill.
rontás nincs.

104. Vedd, Uram, vedd kedvessen Szent házadso-
mat /Kis János./ Nagyjából elfogadható, csak a vége a
szokott hibás entudat.

105. Előbb, mint hegyek lettenek /Kis János/ Nem
rossz, bár itt-ott homályos.

106. Nem ember'tenátsin járok /Auf Gott und nicht
auf meinen Rat. Gellert Keresztély. Kis János. Azonos
eredetű Rdt 299 és Gy 319./ Morális.

107. Oh mint elszoktad rejteni /Fürwehr, du bist
o Gott verborgen. Szerző ismeretlen. Kis János/ Nem rossz.

108. Örvendj, Oh lelken, Istenben /Zu Gott, o See-
le, schwing dich auf. Reckené, Medem Erásábet. Kis János./
Az atlagosnál jobb ének.

109. Itt e' világon ámbár szenvedek /Kis János/
Morális.

110. A'ki Istenben helyhezettél /UZ 257-Rdt 166-Dt
373. Wer nur den lieben Gott lässt walten. Neumark György. Kis János
Béni kezdet: ki csak Istenre dől át hagyja/ A Rdt-szöveg
8-9 /UZ 8-11./ versszak kimarad. A többiben akad azonos
verssor is, egyébként újra írta Kis János az éneket, több
helyen az eredetitől eltérőleg. Nem rossz azonban így sem.

111. Az Isten él, mit bántódom /UZ 250-Rát 159.
Lebt Gott, wie kann ich. Szerző ismeretlen. Kis János./
Meglehetősen erős átdolgozás. A tartalmi mondanivaló
lényegesen nem változott.

112. Ember, minden bajodot /Christ, alles, was
dich kränket. Neander Kristóf. Kis János./ Az átlagosnál
jobb ének.

113. Komor szemmel nézzsz az égre /Du blickst voll
Unmut im Gesicht. Wächter János. Kis János./ Az ének eleje
jó, a vége rossz: "A' virtus csak próbáltatik, Vésképp'
el nem nyomtatik, utébb győzdelmes lesz."

IV. Az emberi természetnek méltóságáról
és végső céljáról.

114. Mindenható Isten, ki tud ditsérni Téged'
Allmächtig grosser Gott, wer kann dich gnug erheben. Hil-
ler Pálóp. Kis János./Elfogadható. /Azonos eredetű: Rát 173./

115. Uram, mely nagy méltóságos /Wie wichtig ist
doch der Beruf. Diterich János. Kis János./ Némi synergis-
mus van benne, különben elfogadható.

116. Tudom, hogy sirba tétetem /Ich fühle, dass
ich sterblich bin. Utz János. Kis János./Azonos eredetű:
Rát 175./ A halhatatlanság dícsőítése mellett akad jó
gondolat is az ének.

117. Hogy a' jobban épüljön /Kis János./ Naív, ill.
elbizakodott ének.

118. Ha megvizsgálom, Uram... /Kis János/ Racionális,
rossz ének.

V. Az emberi romlottságról.

119. Mely számtalanszor vétkezem /Ach wie viel Bö-
ses wohnt in mir. Sturm Kristóf. Kis János./Azonos eredetű:
Rát 179./ Egy rossz sortól eltekintve megfelelő /Te segélj
jobbá lennem/.

120. Az embert jóvá alkottad /Der du kein Böses
tut, du schufst den Menschen gut. Diterich János. Kis János./
Az utolsó vers elrontja itt is az előzők jó mondanivalóját.

121. Én Uram 's Istenem /Mein Gott, dir ist bewusst.
Diterich János. Kis János./ Megfelelő.

VI. A' megváltásról.

122. Mely ditső élted példája /Welch hohes Bei-
spiel gabst du mir. Rambach János után Diterich János. Kis
János. Azonos eredetű: Rát 183./ Jézus példája elegendő az
ének szerint a helyes életre.

123. Ditsérjük, hívek, jó Istenünket /Dt 355. Az 1-2.
vers: auf Christen, lasst uns unsern Gott. Diterich János.
Kis János./ Elfogadható. /Azonos eredetű: 130-Rát 578-Dt 119./

124. Te, a' ki értünk meghaltál /Kis János/ Nem rossz.

125. Mely bölgség derült /Heil uns aus unsrer
Sündennot. Diterich János. Kis János./Azonos eredetű: Rát 180./
A német eredeti Diterich-átdolgozása: 123. és 130./ Nem rossz.

126. Istennel megbékéltető /Du, den uns Gott zum
Mittler gab. Diterich János. Kis János./ Elfogadható. *Aranyos u. Rát 187.*

127. Jézus, emberi szeretet' Tökéletes példája
/Vorbild wahrer Menschenliebe. Rambach János után. Kis János/
Megfelelő.

128. Schol nints olly bölts tanító /Kein Lehrer ist dir Jesu, gleich. Rambach János után. Kis János. /Aranyos es.: Rdt 182. Elfogadható.

129. Melly hasznos volt, Oh Jésus, életed /Zathureczky Samuel. /Racionális köntösben akad jó gondolat is.

VII. Adventi énekek. (Rdt 578-Dt 119.)

130. Jer Keresztények' szent Karja /Auf Christen lasst uns unsern Gott. Diterich János. Kis János. Azonos eredetű: 123. A német szöveg első formája: 125. és Rdt 130. /~~Rdt 578-Dt 119~~ Egy versszak morális, a többi megfelelő.

131. Örvendj, lelkem, vigadj szívem /Kis János/. A 8. vers morális, a többi megfelelő.

132. A' nagy Isten áldassék /UZ 12-Rdt 10-Dt 109. Rdt 22. Gott sei Dank durch alle Welt. Held Henrik. - Kis János. /Régi kezdősor: Áldott az Égek Ura/ Némi kapcsolat van a régi szövegekkel, azonban csak egyes versszakokban. A régi szövegeknél tartalmilag szegényebb.

133. Emberek, készüljétek /Rdt 579-Dt 112. Mit Ernst ihr Menschenkinder. Thilo Balint. Kis János. Régi szövegek: UZ 17-Rdt 12.: Embereknek serege. Az énekeskönyv dallamjelzésként még a régi kezdősört közli! / Kis János újra fordítja és egy morális verssel megtoldja az éneket. Verselése jobb a réginél. Tartalmilag is elég hasonló.

134. Oh miképp' fogadjalak /UZ 26-Rdt 16-Dt 111. Wie soll ich dich empfangen. Gerhardt Pál. - Kis János. /Az 1-2. vers kapcsolódik a régi szövegekhez. A többiben csak néhol lehet gondolathasonlóságot felfedezni. Az új szöveg sem rossz, bár a régi jobb volt.

135. Áldott az élet' Istene /Rdt 580-Dt 107. Lob sei dem allmächtigen Gott. Weisse Mihály ökve. - Kis János. Régi szöveg: UZ 13-Rdt 11.: Áldott legyen a' nagy Isten. / Az új fordítás rövidebb; itt-ott morális.

136. A' bűnös világot Isten úgy szerette /Rdt 581-Dt 116. Kis János. A Hecker-Diterich féle: "Also hat Gott die Welt geliebt" énekekkel nem azonos! / Néhol morális.

137. Méltó vagy, Jesus, örök dicséretre /Nie kann mein Herz, dich Jesu, gnug erheben. Heeren Henrik. Kis János/ Nem rossz.

VIII. Karácsonyi énekek.

138. Boldog örömnap derült r'ánk. /Rdt 582-Dt 139. Kis János. / Két versszak racionális.

139. Magasztaljuk Istenünket /Auf, freude dich mein Geist in mir. Diterich János. Kis János. / A vége morális.

140. Keresztények, örvendjétek /Lobt Gott, ihr Christen, freuet euch. Hermann Miklós után. Kis János. Az eredeti régi szövege: UZ 35-Rdt 23-Dt 134.: Dicsérd Istent, keresztényiség/. Nem rossz.

141. Hívek nagy Nevét tiszteljük /Zathureczky Samuel/ Nem rossz.

Rdt 37-Dt 140

142. Hívek, jer buzgó lélekkel /Lasst uns mit ehre furchtsvollem Dank. Kraft Izsák. Kis János. / Az eredetinek szabad felhasználása. Jobb az eredetinél. A régi szövegén jelentéktelen módosításokat eszközöl.

143. Dicsőség legyen Istennek /Rdt 39. Ehre sei Gott in der Höhe. Niemeyer Ágost. Eigen János. Kis János. /~~Régi szöveg~~ Kis János a régi szöveget meglehetősen átdolgozta, több helyen azonban pontos átvételek is vannak. A szöveg tartalmilag megfelelő. Egy helyen jobb Ziganánál: "és azt a jók bé is vették" helyett "és szavát sok ez'rek bevették."

144. Hívek, zengjünk dicséretet /Rdt 28.b. 111. UZ 37-Rdt 24-Dt 136. Lasst uns unsern Gott lobsingeln. Gerhardt Pál után Meander Kristóf. Kis János. / Előbb szövegről: "Hídj 's jobbitd-meg életedet" s csak ezután teszi hozzá "Jesusod, Orvosod Meggyógyít tégedet."

145. Kegyes Hívek, Buzgó szívek /Zathureczky Sámuel / Nem rossz.

146. Jesusunk, születésedet /Rdt 583. Zathureczky Sámuel. / Nem rossz.

IX. Vizkereszt napi énekek.

147. Az ember féradhatatlan /Rdt 42-Dt 171. Tattay Pál. Kis János. Régi szöveg: Oh melly sok ember tudatlan. / Kis János néhány sort és kifejezést átvész a réciből, egyébként -néha eltérő tartalommal is- átdolgozza. Az új szöveg simább, a régi valamivel tartalmasabb.

148. Jesus hűséges tanítónk. /Rdt 44-Dt 170. Lernt den teuren teuren Lehrer schätzen. Szerző ismeretlen. Zigan János. Kis János. / Valamivel többet tart meg ebben az éneken a régi szövegből, mint az előzőnél és a tartalomban sincs lényeges eltérés.

149. Hagyj el, ember, e' világot /Rdt 45. Wohlauf mein Herz, verlass die Welt. ~~Régi szöveg~~. Zigan János. Kis János. Régi szöveg: Hadd-el szívem e' világot. / Az átdolgozás a lényegét nem érinti. (Laurenti után Schlegel János)

X. Bűnti énekek.

150. Ha bűn miatt félelem /UZ 99-Rdt 64. Wenn meine Sünd mich kränken. Gesenius Justus. Kis János. Régi kezdősor: Ha bűneim sebhótnak. / Akad azonos verssor is. Az átdolgozás annyira megy, hogy náhol ró sem lehet a tartalomból sem ismerni a régi szövegre. Egyes helyeken független az új szöveg a régiéktől -s nyilván az eredetitől is-. Különösebb tartalmi romlás nincs azonban az új szövegben sem.

151. Jesus, ha szenvedésedet /UZ 103-Rdt 66-Dt 184. Jesu, deine tiefen Wunden. Heermann János. Kis János. Régi szöveg: Jézus, sebednek mélye / Racionalizált, tartalmilag is egészen megváltoztatott szöveg. Hogy Kis János készítette-e ki annyira ezt a szép éneket, vagy ő csak valami német feldolgozást fordított le, tisztázandó kérdés.

152. Erző szívek! Buzgó Hívek! /Zathureczky Sámuel / Az 1. vers gyenge, a többi jó.

153. Jesus, hozzád emelkedünk /Rdt 584. An deine Leiden denken wir. Niemeyer Ágost. Kis János. / Nem rossz.

154. Lelkem ald mély tisztelettel /Rdt 79. Ich danke dir für deinen Tod. Scheffler János után Bruhn Dávid. Szűcs István. Kis János. / Régi szöveg: Imádlak mély tisztelettel. / Erősen átdolgozott szöveg

155. Emberek között, ki legjobb velél /Rdt 80-Dt 189.
Du bester aller Menschenkinder. Sturm Kristóf. Szűcs István.
Kis János./ Az 1. verset stilizálja, a többit átformálja.
Külső formáját tekintve az új szöveg jobb a réginél. Tartal-
milag nincs lényeges különbség: hiányos mindkét ének.

156. Te, világnak megváltója /Du, der Menschen
Heil und Leben. Szerző ismeretlen. Kis János./ Az utolsó vers
fogadkozásától eltekintve tartalmilag jó, formailag is meg-
felelő ének.

157. Véghetetlen irgalom! Drága kegyelmedet /Kis
János./ Tartalmilag jobb, formailag gyengébb az előzőnél.

158. Jesus! melly rettenetes Végső hartzolásod
/Wie glücklich hat die Stunden der bangen Leidensnacht.
Münter Boldizsár. Kis János./ Elfogadható.

159. Ha súlyos szenvedésedet /Denkt mein Geist
an jene Stunden. Fayr szerint Garve Bernát. Kis János.
Azonos eredetű: Rdt 78-Dt 183./ Nem rossz ének.

160. Jesus, szenvedésedről /UZ 104-Rdt 67-Dt
181. Jesu, deine Passion. Birken Zsigmond. Kis János./
A szöveget átdolgozza. Lényeges változtatás, hogy az 5.
versből a pokol említését kihagyja s elgyengíti a verset:
"Büntetését a bűnnek bár retteghetem".

161. Nevét a' nagy Úr Istennek /UZ 90-Rdt 59.
Kis János./ Néhány sor van csak az 1. versen kívül, ame-
lyik kapcsolódik a régihez. A régi 6, ill. 5 versszak
helyett az új 10. Tartalmilag nem rossz, ha a régihez
az 1. versen kívül nem sok köze van is.

162. Elszunnyadtál, Te ki adtál /Rdt 84. Zur
Grabesruh entschlieffest du. Rist János és Franck Sala-
mon után Schlegel János. Kis János. Régi szöveg: El-nyugod-
tál.. /A régi szövegből néhány sort átvesz itt-ott, álta-
lában azonban új feldolgozást /vagy fordítást?/ ad. Tar-
talmilag az új szöveg jobb.

163. Jesus, a' szeretetnek Ki remeke voltál /UZ
112-Rdt 70-Dt 177. O Haupt voll Blut und Wunden. Clairveauxi
Bernát-Gerhardt Fél. Miskey Ádám. Kis János. Régi szöveg:
Oh Pál tellyes sebekkel./ A régi szöveghez kapcsolódik
a 3./Rdt 2./5-6./Rdt 5-6./ vers; az UZ-hez azonban ezek
sem. A többi egészen új szöveg. Nem rossz, de az eredeti-
től elmarad.

164. Oh gyötrelmes, Oh gyászos halom /O Golgatha,
zu deinen Höhen. Loder Frigyes-Niemeyer gost. Kis János./
Nem rossz ének.

165. Te, ki büntelen szenvedtél /Rdt 585-Dt 191.
Zathureczky Sámuel./ Elfogadható.

166. Oh Jesus, embereknek Kegyes Megváltója /O hilf
Christa, Heil der Welt. ~~Zathureczky Sámuel~~ Zathureczky Sámuel/
Egy versszakos kis ének, de épp ezért hiányos. Weisse Mihály ékve

167. Keresztedhez mennem /Hin, an dein Kreuz zu
treten. Fank Gottfried. Kis János./ Általában nem rossz,
az utolsó vers azonban kissé öntelt: "Vég hartzát, mint
mi megvívja". Ilyen egyszerű közvetlenséggel Jézus keresz-
thalálát az ember halálával nem lehet összehasonlítani!

168. Szentség' példája, Jesus, nem vétettél /UZ 118-Rdt 72-Dt 182. Herzliebster Jesu, was hast du verbrochen. Augustinus után Heermann János. Kis János. Régi szöveg: Szerelmes Jéhus.../ Itt-ott kapcsolódik a régi szövegekhez: 1-2./régi 1-2/ 4./régi 3./ vers kivételével egészen új szöveg tartalmilag is. A jelzett versek sem azonosak a régivel. Tartalmilag elmarad az eredetitől és UZ-tól, a Rdt szöveggel körülbelül azonos értékű.

169. Jesus' végpróját Oh szívem vizsgáljad /Rdt 586. Kis János./ Magyar. morális.

II. Husvétli ének.

170. A' halál' meggyőzőjének /Rdt 105-Dt 220. Ihm, dem Todesüberwinder. Sturm Kristóf. Kis János./ Néhány szó eltérés van a két közlés között. A megváltás és kegyelem hiányzik az énekből. Más hibák is akadnak benne.

171. Keresztények! örvendjétek /Dt 209. Der Auf-erstehung Tag erschien. Szerző ismeretlen. Kis János./ Nem rossz.

172. Jesus Kristus feltamadott /Kis János/ Az 5. vers üntelt, morális, a többi megfelelő.

173. Jesus a' siron erőt vett /Dt 222. Kis János/ Hibás az alap gondolat: ha Jézusra nézünk, magától megoldódik minden nehézség.

174. Hívek, Jesust ditsérjétek /Dt 219. Frohlockt dem Herrn. Schiebeler Dániel után Diterich János. Kis János/ Morális, racionális.

175. Jesus éll már halálom /Mein Heiland lebt, des Todes Macht. Diterich János. Kis János./ Filozófiai halhatatlanság-gondolat és helytelen értelmezésű viszontlátás-emlégetés.

176. Él Jesus, bizodalman /UZ 570-Rdt 99-Dt 213. Jesu, meine Zuversicht. Lujza Henrietta. Kis János. Régi szöveg: Jéhus, én bizodalman./ Az ének racionalizálására néhány jellegzetes változtatást közlök:

UZ: 2.v.: A' fű tagját hogy hagyás, és magához nem voná.	Cy: 2.v.: 'S ha példáját követem, Leszen örök életem.
4.v.: De azt bizonynyal mondom, Hogy a' földből fel-ébredek, Az örök ditsőségben Véle lé-szek mennyégben.	4.v.: De az nem fog kárt tenni Halhatatlan jobb részemnek. Ehez rothadás nem fér, Ez Teremtőjéhez tér.
5.v.: Akkor épen e' bérrel, Szépen én környül-vétetem, Jésust látom szememmel, Ha fel-támad az én testem, Abban látom vég nélkül Jéhusom' két-ség kívül.	5.v.: Akkor ditső szemekkel Látom Istenem' nagyságát, Az idvezültt Szentekkel Méltób-ban áldom jóságát, 'S hirdetem, mit tett velem A' végetlen kegyelem.
8.v.: Nő hét bátran legyetek, Jéhusom tart, én tsontaim, Oh ne keseregjétek, Virágoztok én tetemim, Arkangyalnak szá-vára Fel-keltek nem sokára.	7.v.: Hittel nézem síromat, Mert él lelkem' megtartója, Üsz-veszedi poromat Mítem' bölts-alkotója, Mindenható szavára Felnyílik sírom' szája.

A 2. versben Jéhus helyett az ember lesz a cselekvő, a 4. versben a halál-feltámadás ellentétből a halhatatlanság dic-sőítése lesz; az 5. versből a biblikus, de primitív fogal-mazású testtélétel és újjáéledés gondolata teljesen kimarad;

a 8. vers kissé naív hangú, de félreérthetetlenül határozott feltámadáshitéből a racionalizmusnak is megfelelő általános feltámadáshit lesz; nem is szólva arról, hogy a kihagyott naív rész helyett másikat illeszt be: a feltámadás nem azt jelenti, hogy az Uristen összeszedi a porunkat; a saját sírját pedig a legritkább esetben nézheti az ember! Ezekent a jellegzetesebb eltéréseken kívül is jóformán nincs egyetlen azonos verssor sem a régi és új szövegek között. A Rdt-szöveg inkább az UZ-hoz áll közelebb.

177. Ildd lelkem, fő joltévódet /Erinnre dich mein Geist erfreut. Gellert Keresztély. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 101-Dt 218./ Halhatatlanság, hamis üdvbizonyosság emlegetése teszi az éneket a párhuzamos szövegnél értéktelenebbé.

178. Jesus, halál' meggyőzője /Beliczay Jónás/ Tartalmilag jobb az előzőnél, de néhány egyetlen kifejezés teszi gyengévé az éneket.

179. Jesus éll' már általa idvességem' reménylhetem /Jesus lebt, mit ihm auch ich. Gellert Keresztély. Zathureczky Sámuel. Azonos eredetű: Rdt 106-Dt 216./ Zathureczky a német szöveg utolsó verseit használja csak fel. Morális.

XII. Ildozói énekek.

180. Jesus példás buzgósággal /Dt 234. Kis János/ Nem rossz.

181. Jesus, új élet' szerzője /Beliczay Jónás/ A racionalis-moralis 2. vers kivételével elfogadható.

182. Kiknek Jesushoz hív' a' szívetek /Dt 233. Auf, Christen auf, und freuet euch. Neander Kristóf. Kis János/ Elfogadható.

183. Jesus atyjához költözött /Dt 228. Mein Heiland schwingt sich voller Tracht. Crot Joachim. Kis János./ Nem rossz.

Rdt 116-

184. Egék' egébe költöztél /Dt 232. Über aller Himmel heere. Münter Boldizsár. Kis János./ A korábbi szövegtől csak néhány szóban tér el. Nem rossz.

~~XXXXXXXX~~ XIII. Pünkösti énekek.

185. Nem kérek málandó jókat /Nicht um ein flüchtig Gut der Zeit. Müller után Neander Kristóf. Kis János./ Racionalis, ha akad is benne jó részlet. /Azonos er.: Rdt 126-Dt 240.

186. Isten' Lelke! hál' adásunk /~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ Kis János./ Nem rossz.

187. Hívekt' szent nap került r'átok /Dt 245. Anbetung sei dir, Gott gebracht. Sturm Kristóf. Kis János./ Az utolsó versben előbb kér értelmet és utána csak Szentlelket. Különbön elfogadható.

188. Ildott szent lélek, Vezérünk /Dt 242. Kis János. Az éneken felismerhető Luther: Komm heiliger Geist, Herre Gott c. énekének hatása. Egy a közvetlen forrás mi volt, nem derült még ki. / Nem rossz, bár a 2. versben túlságosan racionalis. / ~~azonos eredetű a következővel.~~

189. Isten' Lelke, téged' kérünk. /Rdt 131-Dt 244. Komm heiliger Geist, Herre Gott. Luther Márton. Szűcs István. Kis János. Azonos eredetű: UZ 179-Dt 236; Gy 182-Dt 242./ A Szűcs-szöveget több helyen átalakítja. A Luther-ének még régi szöveg: Isten Lelke, hív vezérünk.

határozottan felismerhető az új változatokban is, ha természetesen ezek nem is trükk el az eredeti tartalmi gazdagságát.

190. Keresztények, örvendezünk /Rdt 130-Dt 247. Tag der Erleuchtung uns gebracht. Schlegel János. Kis János./ A korábbi szöveget néhol megváltoztatja. Nem rossz.

191. Te bús szívek' Vigasztalója /Geist vom Vater und vom Sohne, der du unser Tröster bist. Hoffmann Gottfried. Zathureczky Sámuel./ Az 1. és 4. verset használja fel 2-2 versszakra bontva. Nem rossz.

XIV. Keresztény Anyaszentegyház.

192. Megtartod, Jesus, tett ígéretedet /Ewig, Herr Jesu, wird dein Wort bestehen. Diterich János. Kis János. *Aranyos st.: Rdt 186.*
Racionális.

193. Jesus, Te gyászos ügyünket /Rdt 189-Dt 268. Sohn Gottes, du hast dich der Welt. Szerző ismeretlen. Kis János. Régi szöveg: Jé'susunk, idvésségünkre/. A régi szövegből néhány verssort és kifejezést elvesz, egyébként új fordítás /vagy csak stilizálás?/. Jó ének.

194. Terjeszd, Oh Jesus, lelki Országodat /Herr Jesu, lass dein Gnadenreich auf Erden. Semper Ernő ? *stón*
Ulber Keresztély után. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 187-Dt 267./ Racionális, hibás ének.

195. Ellenséged pusztítani /Die Feinde deines Kreuzes drohn. Münter Boldizsár. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 188-Dt 266./ Racionális, rossz szöveg, *néhol megfelelő ~~szöveg~~*

196. Isten' felséges adományja /Rdt 587-Dt 357. Religion von Gott gegeben. Thiess Otto. Kis János./ Racionális, rossz ének.

197. Ha Kristus maga oltalma /Rdt 588-Dt 365. Wenn Christus seine Kirche schützt. Gallert Keresztély. Kis János./ Kissé morális.

XV. Az Isten' Igéjéről.

198. Add értenem, Jó Istenem /Kis János/ *unkorunk*
Morális.

199. Ditsérlek, Uram, a' mig élek /Rdt 589. Kis János/
Kissé racionális.

200. Bóldog nép az, kinek megadat /Rdt 590. Heil deinem Volke, dem du dich. Szerző ismeretlen. Kis János./ Racionális.

201. Uram, megdicsőítetted /Rdt 591. Kis János./ Az 1. vers elrontja a többit is.

202. Ha romlott szívednek ohajtod jobbulását /Soll dein verderbtes Herz zur Heiligung genesen. Gallert Keresztély. Zathureczky Sámuel./ Sok jó gondolata mellett is alapjában racionális-morális.

203. Hál'adatos szívvel /UZ 269-Rdt 307. Sztárai Mihály. Kis János./ A Rdt szövegből kihagyja a 4. 8. verset, a többit majdnem azósszerint közli. Néhány helyen gyengébbek az új szövegek Sztáraiénál.

204. Itt vagyunk beszélednek /Liebster Jesu, wir sind hier. Clausnitzer Tibiás. Kis János. Azonos eredetű:

UZ 217-Rdt 202-Dt 293./ Tartalmilag megvan a kapcsolat a rézivel, ha különben csak néhány szó egyezik is.

205. Uram, im' megjelenünk /Rdt 205-Dt 295. Herr, vor deinem Angesicht: sind wir hier. Schickeler Daniel. Kis János. Régi szöveg: Uram mi meg-jelenünk/ A régi 1-2. verset több helyen megváltoztatja, a 3.-at egészen újra írja /vagy fordítja?/. Megfelelő.

~~Rdx~~ XVI. A' Keresztségről.

206. Mindnyájan, akik részt vettünk /Kis János/
Nem rossz.

207. Kik megkeresztelkedtünk /Kis János/ A hangsúly ebben énekekben már az ember cselekvésén, ígretén van és nem Istenén.

208. Megkeresztelkedtem, hogy Tüged' /Rdt 218. Ich bin getauft nach Jesu Lehren. Rambach János ? után Diterich János. Zsigán János. Kis János./ Régi szöveg: Megkeresztelkedtem.../ Az utolsó verset kihagyja, a többi itt-ott megváltoztatja. A változtatások némol gyengítik a régi szöveget.

209. A' Jesus' híve lettem megkereszteltetésemmel /Zathureczky Samuel/ Kissé racionalis.

A keresztségről szóló énekek közös hibája ebben az énekeskönyvben is, hogy keresztelés alkalmával nem használhatók, mert csak a rég megtörtént keresztelésre emlékeznek vissza. A fogadóknak is nagy szerepe van bennük.

XVII. Az Ur' vatsorájáról.

210. Lelkemi Jesusodat, Legfőbb gyámolodat /Dt 309. Halt im Gedächtnis Jesum Christ. Günther Cirják. Kis János/ Urvacsorai énekek egészen használhatatlanul rossz, bőíti énekek 100 évvel ezelőtt talán megfelelt volna. Morális, racionalis.

211. Idött Jesus, kinos haláloznak /Dt 311. Ich will mein Jesu, dich und deinen Tod bekennen. Szerző ismeretlen. Kis János./ Morális tankötemény.

212. Jesus, mennyei Vezérem /Kis János/ Nem rossz.

213. Jesus, buzgó tisztelettel /Voller Ehrfurcht, Dank und Freuden. Münter Boldizsár. Kis János./ Elfogadható.

214. Lelkem, több hívek' nyájával. /Dt 310. Schicke dich, erlöste Seele. Lehmus János után. Kis János./ Erősen átdolgozott, nem rossz szöveg.

215. Megváltóm! ki én értem /Jesus Christus hat sein Leben. Szerző ismeretlen. Zathureczky Samuel./ Rövidített szöveg. Az 1-2. vers jó, a 3. a kihagyások miatt legyözebben lógó, összefüggés nélkül odillesztett, egészen más jellegű, nem rossz versszak.

216. Jesus, lelken' világa /UZ 284-Rdt 249. O Jesu, meine Wonne. Kis János. Kis János./ Az első sor kivételével alig van valami kapcsolat a két szöveg között, annyira meg-rövidítette /13-ból 5 versszak maradt! / és átalakította. A tartalomban is kevés kapcsolópont fedezhető fel. Nem rossz az új szöveg sem, ha az egész cselekvéséről többet tésztel is fel, mint szabad volna.

217. Járulj, hív keresztvénség /Nacht mit Andacht
im Gemüt. Starke Gotthelf. Kis János./ Nem rossz.

XVIII. A' megtéréseiről és törvélmességeiről.

218. Te n'lad keresek, Szent Isten, segítségem
/Dt 336. Kis János./ Nem rossz.

219. Szüntelen bartzolnak velem /Dt 337. Kis Já-
nos./Morális.

220. Megnyugtattja bús lelkeket /Kis János. Azon-
os eredetű: Gy 232./ Racionális.

221. Jó Isten, törvényed ellen /Kis János./ Nem
rossz ének.

222. Esmérsz, Úram, engemet kívül belől /Rdt
243.b. Kis János./ Itt-ott racionális, általában megfe-
lelő.

223. Hogyha hallogatnam igaz megtérésemet /Rdt
592. Willst du die Kusse noch. Gellert Keresztély. Kis Já-
nos. Azonos eredetű: Rdt 244./ Jó gondolatok racionális
keretben.

224. Sebes sietéssel repülnek /Ach Herr, wie
mancher von den Tagen. Neander Kristóf. Kis János./ Nem
rossz.

225. Istentől ki félretér /Rdt 597. Zathureczky
Sámuel./ Morális.

226. Úram, ha jól megvizsgálom /Dt 338. Kis János./
Elfogadható.

227. Szívemet hozzád emelve /Zathureczky Sámuel/
Elfogadható.

228. Szemeimet én te hozzád, Isten, felvetni félek
/Kis János./ Az egyéni képesség nagybecsülése látszik
ezen az éneken is.

229r. XIX. A' hitről.

229. Minden jók' külféje /Kis János/ Nem rossz.

230. Hit nélkül lehetetlen /Rdt 594. Herr, ohne
Glauben kann kein Menach. Busch Péter. Kis János./ Racio-
nális.

231. Szent Úr Isteni nevedet magasztalják 's hi-
tsérik /Kis János/ Racionális és jó részek keverednek
benne.

232. Tiszteletet ad bús szívemnek /Azonos ere-
detű e 229c. énekkel. Kis János./ Jellenző az 5. vers: A'
virtus' hív szolgáltságban Lelkem életét találja, 's ha
véletlen esem hibában, Atyám kegyelmét ajánlja...

233. Serkenj, lelkem, hűségére Istennek, ki te-
remtett /Rdt 595. Kis János./ Kissé morális.

234. Isten, Téged' Atyámnak Nevezlek hitemmel
Kissé morális.

XX. A' keresztény Embernek az életbéli
bőldogsége.

235. Jó Isten, ha félcélmedben Járak, lévén ke-
gyelmedben /Kis János/ Morális.

236. Oh mally bőldog itt is már /Rdt 596. O
welch ein selig Leben. Grot Joachim. Kis János/ Nem rossz.

237. Melly boldogul foly életem /Wie sanft fließt nicht mein Leben hin. Grot Joachim. Kis János. *Aronos et. Ralt 52*
Nagyon morális, rossz ének.

238. Ha veled, Uram, vagyok békességem /Bát 597.
Mit dir, o Böhmer Friede haben. Diterich János. Kis János. / x Bűnbocsánat Jézus engesztelő áldozata nélkül nem lehetséges. Az ének pedig Jézust nem említi

239. Az Úr az én örökségem /Dt 18. Auf ewig ist der Herr mein Teil. Klopstock Frigyes. Kis János. / Bűnbocsánat, megváltás említése nélküli jutalom- és üdvösségszóra.

XXI. Halotti énekek.

240. Foly az idő 's a' sírhoz /Rát 538-Dt 540.
Meine Lebenszeit verstreicht. Gellert Keresztély. Kis János. / Eleje morális, közepe megfelelő, vége racionális.

241. Melly büszke az ember, míg él /Rát 539-Dt 539. Wie sicher lebt der Mensch, der Staub. Gellert Keresztély. Kis János. Régi szöveg: Melly gyarló... / A 7. verset újra írta, a többin egy-két szóban változtat. Nagyon morális.

242. Utas vagyok e' világban /Dt 536. Wir sind nur Pilger in der Welt. Klopstock Frigyes vagy Löwe János. Kis János. / Előszadható.

243. Közelget kimúlásom /Der letzte meiner Tage. Münter Boldizsár. Kis János. / Önhitt, rossz ének.

244. Mikor majd a' halálnak Lészek én-is áldozatja /Wenn einst mein sterbend Auge bricht. Münter Boldizsár. Kis János. / Itt sincs szó arról, hogy kárhozat is lehetséges; különösképpen, miután bűnbocsánatról, megváltásról szó sincs az énekben.

245. Melly málandók a' Világ' javai /Bt 548. Kis János. / Fogány elmerengés a málandóságon, nem keresztény ének.

246. Gyorsan siet életem napja' lenyugtára /Kis János. / Az 1-6. versre az előző megjegyzés vonatkozik. Az utolsó kettő pedig a már ismert hibás üdvbizonyosság.

247. Végül örömet el nem kerülhetem /Dem Tode kann ich nicht entfliehn. Grot Joachim. Kis János. Azonos eredetű a 400. énekkel / Bűnbocsánat, megváltás nélküli üdvbizonyosság; racionális vonatkozásokkal tele.

248. Melly hirtelen, reménytelen felnek esztendéink /Dt 538. Kis János / Öntelt, hibás ének.

249. Mit busulsz, hogy e' halálnak Lészessz ragdományja /Was sorgst du ängstlich für dein Leben. Gellert Keresztély. Kis János. / Morális, racionális.

250. Élet' Ura, türedékenységgem /Du Herr und Vater meiner Tage. Senft Lejos után Diterich János. Kis János. * Alapjában jó ének, de Diterich és Kis János hat á-sa érződik több helyen. * *Aronos et. Ralt 703*

251. Mi, kiknek szent itt az ivetek /Kis János / Majánem jó ének. Csak néhány javításra lenne szükség.

252. Úrsz. add hóliunkat /Zathureczky Samuel/.
Morális.

B. Temetési énekek.

253. Temessük-el a' testet mor. /Kis János/ Racio-
nalis, rossz ének.

254. A' testet nyugvo ágyába /Dt 549-Dt 558. Nun
bringen wir den Leib zur Ruh. Lieblich Ehrenfried. Kis János.
Régi szöveg: Le-teszszük nyugvo ágyába/. A régi szövegből
kimarad a két utolsó vers. A 7. verset a rövidebbi versziót
egy szó eltéréssel, a többi egészen átdolgozza /vagy újra-
fordítja/. A zárvorsók elhagyása szegényítés.

1. Kiadédek' temetésekor.

255. Elmegy, kedves gyermek /Dt 514-Dt 564. Kis
János./ Racionális.

256. A' gyenge virág már biabójában /Dt 561. Auch
Rosen welken und verechwinden. Szerző ismeretlen. Kis Já-
nos. Csak az 1. versszak, a többi ismeretlen eredetű/. Rossz
ének! Isten felelősségre vonása és a gyűlekezet megrikatása.

257. Oh kemény halál, kemény nagy igája /UZ 584.
és 585. Dt 565. Szerző ismeretlen. Kis János./ Kis János a
rövidebb változat 1-4. versét beszéli fel és illeszt hoz-
zó 3 új versszakot. A régihez az 1-4. vers még valamennyire
kapcsolódik, de az újak már egészen függetlenek mindkét vál-
tozattal. Az új szöveg öntelt, racionális.

258. Ki itt tavasszón ~~lát~~ látod sárgulni /Kis Já-
nos./ Racionális-morális.

~~258~~ 2. Ifjak' temetésekor.

259. Ti földi vándorok! Elmúlendó porok /Zathurecz-
ky Samuel/. Morális.

260. Erzékeny bánatos szív /Kis János/ Racionális.

3. Öregek' temetésekor.

261. Bóldog halál! te dicső jutalma /Zathureczky
Samuel/. Hiányos ének. Hiányzik belőle az, amiért a kezdő-
sort énekelni lehet: a megváltás.

4. Hosszas ~~szűk~~ szűk után kimúltak temetésekor.

262. Dicső bóldogság! immár slayertelek /Zathureczky
Samuel./ Halott-beszéltető, racionális ének.

5. Hirtelen halál által kimúltak temetésekor.

263. Halandó lélek, mely hirtelen /Zathureczky Sa-
muel./ Elmélkedés a halálról, megtoldva a morális önmegiga-
zítás gondolatával. 150. 172

6. Szerentséltlenül kimúltak halálokkor.

264. Tű a' kik perbe szállatok /Kis János./ Morális.

7. Közhasznú embernek vagy érdemes Előljárónak
halálokkor.

265. Hát már végképpen letetted /Dt 573. Kis János./
Racionális ének.

B. Kedveseink' halála eránt- való viaszbalta.

266. Megfoghatatlanok, Oh Isten! utaid /Zathureczky
Samuel./ Ebből az énekből is hiányzik az alap: a megváltás.
Mégvan viszont benne a helytelenül értelmezett viszontlátás.

XXII. A' feltámadásról.

267. Miképp a' falevelek megszáradván lehullanak /Dt
581. Abgestreift, wie dürres Laub. Szerző ismeretlen. Kis

János./ A feltámadás-üdvösségről mondták feltétele: Krisztus és a megváltás hiányzik az énekből. Ezt moralizmussal igyekeznek pótolni.

268. Halhatatlanság reményje /Gedanke, voller Seligkeiten. Koppe János. Beliczay János./ Ugyanaz a hibája, mint a többinek: halhatatlanság, viszonylatlan, önteltség. Itélet, kirhozat lehetőségéről nincs szó, az csak a bűnösökét érheti. Már pedig a racionalizmus embere nem tartotta magát annak.

269. Uram, beszéddé állandó /KS 95-Dt 562. Herr, du bist meine Zuversicht. Sturm Kristóf. Beliczay János./ Az utolsó két vers tartalmilag helyes, értékes, a többi rossz, az említett hibákkal telet. Azonos eredetű: Rdt 552.

270. Ha majd a földi életetek. /Nach einer Prüfung kurzer Tage. Cellert Keresztély. Beliczay János. Azonos eredetű: Rdt 566-Dt 597./ Morális.

271. Mi a' halál' éjtszakája /Beliczay János./ Jó gondolatok mellett az említett hibák.

272. Feltámadaz még /Dt 585. Aufersteh, ja auferst stehn. Klopstock Frigyes. Zathureczky Samuel./ Jobb az előzőknél, de még hiányos: a megváltás itt sem kerül szóba.

XIII. Az Itéletről.

273. Lelkemet, testemet, Uram, 's mindenemet /Herr, ich bin dein Eigentum. Münterholdiszár. Beliczay János./ Majdnem jó ének. Néhál kissé morális. Azonos eredetű: Rdt 557.

274. Te, ki ditsőségekben élsz /Beliczay János./ Ez az ének is csak majdnem jó. Az 5. vers synergizmusa lerontja az előző versek tartalmát mondanivalóját.

275. A' sok ezernyi ezerek /Sie stehen da, die Millionen. Szerző ismeretlen. Beliczay János./ Szól ugyan arról, hogy nem mi szerezzük meg az üdvösséget, de nem elég határozottan. Az önmegváltást nem zárja ki egészen.

276. Haláltól mentés nem tesz /Beliczay János./ Morális; az említett hibák ugyancsak megtalálhatók benne.

277. Uram, nagy itéleted /Beliczay János./ Nagyon morális.

278. A' sirt teendessen nézhetem. /Kis János./ Hiányos ének. Jó részletek vannak benne, de az alapja öntelt moralizmus.

XXIV. Az Örök életről.

279. A' halál' hartzán nem félek /Des Todes Graun, des Orbes Macht. Spalding János. Kis János. Csak az 1-2. v., a többi ismeretlen eredetű./ Morális.

280. Keresztények! Örvedjétek, örökké tart életetek /Beliczay János./ Öntelt, hibás ének.

281. Örökké-valságra lettünk /Zathureczky Samuel. Ich bin zur Ewigkeit geboren. Hermes János. Azonos eredetű: Rdt 564./ Morális.

282. Zárja bár holt testemet /Dt 560. Zathureczky Samuel./ A megváltás nélküli üdvözülésről szól.

283. A' szent boldogság lelkeket eltölti... /Dt 598. Mein ganzer Geist, Gott, wird entzückt. Fritsch Ahasverus után Diterich János. Beliczay János./ Racionális.

Harmadik Szakasz.

Az ízei Kereszténység' Gyakorlásáról.

I. Köszönetesen.

284. Mit használ kereszténységem /Rdt 265-Dt 437.
Was hilft es mir ein Christ zu sein. Weisse Keresztély.
Kis János./ Néhány helyen javít a régi szövegén.

285. Egyedül ez boldog, ki az Úr' tanácsán jár
/Wer Gottes Wege geht, ist selig schon auf Erden. Gellert
Keresztély. Kis János./ Az alap rossz és ezért a különben
jó ének is morális lesz.

286. Uram, ki nyerhet mennyben örökséget /Wen
wird, o Gott, die Wonne der Erlösten. Cramer János. Kis
János./ A kezdő sor kérdésére nem a megváltással felel, ha-
nem moralizálással.

287. Add, Uram, örömmel kövessem /Rdt 598. Kis
János./ Morális.

288. Ne véld ezt még Kereszténynek /Kis János./
A Jakab-éle hit-cselekedet kapcsolat megéneklése. Morá-
lis jellegét fokozza, hogy többször is szél az értatlan-
ságról.

289. A' kegyességnél főbb jó nints /Kis János./
Néhol racionális.

290. Isten, ki vagy idvezsége /Ach höchster
Gott, verleihe mir. Rist János. Kis János. azonos eredetű:
Rdt 266./ Alapjában véve jó ének, itt-ott hallik a morali-
zálás felé.

291. Ha szentül töltvén életemet /Rdt 599. Kis
János./ Morális.

292. Jer, Isten' népe, néki hálát adjunk /Kis
János./ Morális.

293. Kegyes Isten, Te megbotsátd /Wie teuer,
Gott, ist deine Güte. Bahrdt J.F. azonos eredetű: Rdt 264./
Morális.

294. Jertek, Jesustól magától /UZ 342-Rdt 255-Dt
428. Kommt, ihr Christen, kommt. Heermann János. Kis János.
UZ-kezdet: Jer halljuk-meg keresztények; Rdt-kezdet: Jer
tenéljük-meg az Úrtól/ Kimarad az Rdt-5. vers. Az új szö-
vegben a Rdt tartalmára rá lehet ismerni, a szövegre már
nem. Az átalakításoknak természetesen semmi közük nincs
Heermann, vagy az UZ szövegéhez, ami a tartalom rovására
megy.

295. Nints virtus nélkül szívnek ékessége /Rdt
600. ~~xxx~~Zathureczky Sámuel. A későbbi kiadásokban "virtus"
helyére "erény" kerül./ Morális.

296. Keresztény vagy, mondd /Rdt 268-Dt 434.
Du sagst, ich bin ein Christ. Hasslocher Adám. Szűcs Ist-
ván. Zathureczky Sámuel./ Kimarad a 3. vers. A többi ver-
set vagy egészen átdolgozva, vagy néhány szó eltéréssel
veszi át Zathureczky, különösebb tartalmi változtatás nél-
kül.

II. Isten eránt-való kötelességünkről.

1. Az Isten' emlérete.

297. Téged' Isten, megemélni /O Gott, der du
mein Schöpfer bist. Cramer János. Kis János. Azonos eredet-
ű: Rdt 271./ Jobb a párhuzamos szövegénél, mert egy helyen

legalább szól a váltásról, ha elég mellékesen, de még-
is csak megemlíti.

298. Uram, Te, nagy 'S felsőres vagy /Mein Gott,
du wohnest zwar im Lichte. Schmolck Benjamin után. Kis
János. Azonos eredetű: Rdt 269./ A párhuzamos szövegnél
ez is az előbbi oknál fogva jobb. Racionális részek azért
akadnak ebben a szövegben is.

2. Az Isten' Fellelme.

299. Az Isten' Ffui fellelme Kútfeje a' böltse-
ségnek /Willst du der Weisheit Quelle kennen. Zollikofer
György, vagy Weisse Péter után Cramer János. Kis Já-
nos. Azonos eredetű Rdt 275. és 276./ Racionális.

300. Előtted, oh Mindenható! A' por mit kevély-
kedik. /Kis János/ Racionális.

301. Kit az emberi tekintetnek fellelme meg nem
tántorit /Wer keine Furcht vor Menschen kennet. Cramer Já-
nos. Kis János./ Ha valaki is elmondhatta volna magáról joggal
ezt az éneket, felesleges lett volna a megváltás!

3. Isten eránt-való szeretet.

302. Ki ne szeretné Tégedet /Kis János./ Racio-
nális.

303. Szívből szeretlek, Ur Isten, Tégedet. /Kis
János./ Nem rossz.

304. Böldösgöm' Istene, Te vagy fő gyönyörű-
ségem. /Rdt 281-Dt 433. Habe deine Lust am Herrn. Schmolck
Benjamin. Szűcs István. Kis János./ Az 1. versben csak né-
hány szót változtat meg, a másik háromban azonban csak egy
azonos sor van, a többit - részben a tartalom megváltozta-
tásával együtt - egészen átalakította. Morális.

305. Minden tökéletességek' Kútfeje /Quelle der
Vollkommenheiten. Münter Boldizsár. Kis János./ Racionális-
morális.

306. Uram, tellyes szívől szeretlek /Zathureczky
Samuel./ Morális.

4. Isten erántvaló engedelmesség.

307. Melly böldög az Uram, Ki enged törvényednek.
/Gott, deinen heiligen Befehlen. Grot Joachim. Kis János.
Azonos eredetű: Rdt 288-Gy 309./ Morális.

308. Ha Uram, tetszésedet tévén, eldom nevedet
/Kis János./ Az utolsó félvers jó, a többi morális.

309. Uram, törvényedet sinér-mértékül veszem
/Gott, deinen heiligen Befehlen. Grot Joachim. Kis János.
Azonos eredetű Rdt 288. és Gy 307./ Rossz ének. Ezöl Já-
zus engedelmisségéről, megváltásáról s mégsem ehhez, hanem
a törvényhez kíván ragaszkodni!

5. Az Esküvésnek szentül-való megtartása.

310. Igaz bírójá éltetnek, Te, ki látsz mindene-
ket. Du schauet mein Schöpfer und mein Herr. Heym János
Kis János. Azonos eredetű: 311./ Racionális.

311. Isten, ki a' azívet vizsgálod /Du schauet,
mein Schöpfer und mein Herr. Heym János. Zathureczky Sá-
muel. Azonos eredetű az előző énekek/. Az előző 1. és
utolsó versből készült. Gyenge ének.

312. A'ki az Urnak nevével Viszszaki... /Wer Gottes Namen frech entweicht. Szerző ismeretlen. Kis János. / Nem rossz.

6. Az Istenben való bizodalom.

313. A'ki bizik Istenben /Wer auf seinen Gott vertraut, angestigt sich durch keine Sorgen. Szerző ismeretlen. Kis János. / Nem rossz.

314. Panaszkodol sorsod terhére /Du klagst und fühlst die Beschwerden. Gellert Keresztély. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 344. / Kisé morális.

315. Mind jó, s' mit Isten térszen /OZ 439-Rdt 292-Dt 376. Was Gott tut, das ist wohlgetan. Rodiger Samuel. Kis János. / Majdnem teljesen új szöveg. A tartalomra rá lehet ismerni, bár több helyen függetlenül ez új a rdt 31.

316. Jaji e' földi életünk helyes siralommal /Kis János. / Ha Jézus szent vallása helyett megváltását említené, jó ének lenne.

317. Uram, kiben lenne másban kivüled, bizodal-
mam /die János. / Nem rossz.

318. Máltán vársz télem bizodalmat /Kis János. /
Nem rossz.

319. Ez ércsz világ Urára /Auf Gott und nicht auf meinen Ret. Gellert Keresztély. ~~Zathureczky~~. Azonos eredetű: Rdt 299. és Gy 106. - A késői kiadásokban: Az egész... /
Nem rossz.

7. Jesus erant-velő szeretet

320. Jesus, szent világhosságon. /Rdt 282-Dt 417. Herr Jesu Christ, mein Trost und Licht. Rist János. Szücs István. Kis János. Régi szöveg: Uram Jézusok léveztöm/. A régi 2. és 5. verset többé-kevésbbé megtartja, a többi helyett újat ír. elfogadható.

321. Bűnösöknek Megváltója /Dt 418. Kis János. /
Itt-ott morális; különben az ének nagy része jó, tartalma ének.

322. Ne jönnék esmérlek, Jésumon, de kérlek /Kis János. /
Megfelelő.

8. Imádság.

323. Jévoltođ, Isten, tovább ér /Rdt 301-Dt 34. Gott, deine Güte reicht so weit. Gellert Keresztély. Báday Gedeon. Kis János. / Az 1. versben alig alakít valamit, a többiben alig hogy valamit, annyira át dolgozza /vagy újrafordítja?/. A kapcsolat a két szöveg tartalma között merőben azért.

324. Mind eddig megszerítettél /Bis hierher halfst du mir mein Gott. Lindner János. Kis János. / A 3. vers kivételével elfogadható, az túlságosan üntelt.

325. Isten! Ol szent Isten! /OZ 346-Rdt 304-Dt 29. O Gott, du frommer Gott. Heermann János. Kis János. /
Az utolsó vers kimarad, a meghagyottakat többé-kevésbbé átalakítja külsősebb tartalmi változtatás nélkül.

326. Hozzid, nagy Isten, felemelni /Rdt 307.b. ~~xxxxxx~~ Zu dir, o Gott, das Herz erheben. Grot Joachim. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 310. / Nem rossz.

327. Kérlek Téged' Istenemet /Rdt 309-Dt 35.
 Ich komme vor dein Angesicht, verwirf... Gellert Keresztély. Szűcs István, Kis János. / Kibővíti egy új 5. verssel, a többi vagy változatlanul /pl. az 1./, vagy egészen átírózva /pl. a 4./ közli. Az új szöveg valamivel tartalmasabb a réginél. X majdnem

328. Járálj Istenhez gyakorta 's örömet /Komm betend oft und mit Vergnügen. Gellert Keresztély. Kis János. / Elfogadható.

Kis János.

329. Fiú kegyes szeretettel /Rdt 302. Matkovich Pál. Régi szöveg: Úr Isten, ki vagy oly Valóság. /Az 1-3.9. verset kihagyja, a 7-8.-at összevonja, ezzel a terjedelmes, de jobb Matkovich-szövegből a Miatyánk-parafrazist könnyen felismerhetővé teszi. A meghagyott verseket görödékenyebbé alakítja.

330. Ha én az Istent szeretem /Kis János. / Az ének alapgondolata jó, de több hiba csúszott bele mégis az énekbe. "Ha én az Istent szeretem, úgy az Isten-is szeret" a sorrend rossz: Isten szeretetének nem az én szeretetem a feltétele. Némi hajlandóság található a moralizálásra is.

331. Isten, midőn felbuzdultt szívemmel /Zathureczky Sámuel. / Nem rossz.

332. Add, mély tiszteléttel Nyissam mindankor számat /Kis János. / A második parancsolat versbe szedése. Nem rossz.

333. Valami-olta ég 'a föld áll /Kis János. / Itt-ott morális dicséret.

9. Dicséret és magasztalás.

334. Felséges Isten, éltünknek Királyja és Atyja /Dt 21. Kis János. / Nem rossz.

335. Oh ki ne áldana Tégedet, Örökké-való /Kis János. / A kiélezett bűnös-istenfélő ellentét /a farizeus imádságát/ kivételével elfogadható.

336. Jo az Úr, ti ég, föld, halljátok /Dt 16. Der Herr ist gut, ihr Himmel höret. Utz János, Kis János. / Kisebb javításokkal elfogadható.

337. A' bölts Igazgatót, Amé' Mindenhatót /Kis János. / Nem rossz.

338. Mely kimondhatatlan jó vagy, Isten /Wie gross ist des Allmächtigen Güte. Gellert Keresztély. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 151-Gy 91-Dt 13. / Nem rossz.

339. Jövöltödt, Isten, Szívvel, szójjal hirdetem /So lang ich atme, Gott, will ich. Schiebeler Dániel. Kis János. / Nem rossz.

340. Szeretnek Istene 's Atyja /Kis János. / Elfogadható.

341. Tégedet illet, joltéví Atyám, imádsom. Du bists, dem Ehr und Ruhm gebührt. Gellert Keresztély. Zathureczky Sámuel. / Nem rossz.

342. Hogy ne dicsérném az Istent /UZ 243-Rdt 312-Dt 7. Sollt ich meinem Gott nicht singen. Gerhardt

Pál. Kis János./ A 4-5. verset összevonja, a 7.-et kihagyja, a többit is egészen átdolgozza, úgyhogy a régi-egymástól már szintén eléggé eltérő- szövegekhez csak a még felismerhető váz kapcsolja. Különbösebb rontás a Rdt-szöveghez viszonyítva nincs az új változatban.

343. Örökké-való jósnak Fogynatatlan Kíttfeje /Kis János./ Racionális.

344. Hogyan tiszteljelek Téged? /Kis János. Az 1. vers: Womit soll ich dich wohl loben. Gotter Lajos./ Nem rossz.

345. Valamim van mindenem /Rdt 327-Dt 19. Gy 356. Dt 459. Was ich nur Gutes habe. Gellert Keresztély után Diterich János. Kis János./ Az 1. vers még kapcsolódik a régihez, a többi már egészen független tőle tartalmilag is. Egy kis fatalizmus akad a 2. versben, különben elfogadható.

346. Csak homályban zenghetem távát /Kis János./ Nem rossz.

10. A' Babonáságnak távoztatásáról.

347. A' hamis vélekedéseket /Zathureczky Sámuel./ Racionális.

348. Bűnös kíváncsisággal Ne kémleld a' jövődöket /Forsche nach der Zukunft nicht. Szerző ismeretlen. Kis János./ Erősen racionális, még az ördög hatalmát is tagadja!

349. Ments-meg, Uram, engemet Babonáskodástól /Lass mich den Aberglauben. Grot Joachim. Kis János./ Racionális.

III. Magunk orant-való kötelességek.

1. Magunk' megismerése.

350. Ki vagyok én? Oh! add jól megértenem /Wer bin ich, welche wichtige Frage. Diterich János. Kis János. Azonos eredetű Rdt 322./ Nem rossz.

351. Te, ki felékesítetted Okossággal lelkemet /Den Geist, der in mir forscht und denkt. Niemeyer Ágost. Kis János./ Morális. *megjegyzés: Rdt 323.*

2. Magunk' szeretete.

352. Te akarod, jó Istenem, Hogy magamat szeressem. /Du willst es Herr, mein Gott. Hochmuth C.M. után Diterich János. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 324. Gy 353./ Racionális-morális.

"Szűcs István.

353. Te rendelted, Uram, Hogy magamat szeressem. /Azonos eredetű az előző énekkel. Kis János. Régi szöveg: Uram! Te akarod.../ Több-kevesebb alakítással, ill. átdolgozással közli. Különbösebb javítás, vagy rontás tartalmilag nincs.

3. Alázatosság.

354. Ha az Istent szeretem /Bin ich mit festem Mute Gott und der Tugend treu. Szerző ismeretlen. Kis János./ A morális hangulatú énekben akad egy kifogástalan versszak is: 7.: "el nem érhetem, Hogy mikor ítéltetem, Tiszta legyen életem." Kivételesen ritka ez a hang.

355. Lelkem, testem, mindenem /Rdt 319. és 327- Gy 345-Dt 19. és 459. Dir dank ich für mein Leben. Gellert Keresztély után Diterich János. Kis János./ Az ének

szerkesztés és átdolgozás eredménye. Az 1. vers Rdt 319. 1.-ből, a 2.4.5. Rdt 327.3-5., a 3. Rdt 327.3., a 6. Rdt 327.6. versszakokkal mutat részben tartalmi, részben néhány sorra, szöfűzésre szorító szoros kapcsolatot. Nem rossz.

356. A' minek örül életem /Was ich nur Gutes habe. Gellert Keresztély. Zathureczky Sámuel. Azonos eredetű: Rdt 327-Gy 345. és 355./ Nem rossz.

357. Hogy másokat meghalladok /Zathureczky Sámuel./ Morális.

4. Lelkünkéről való gondoskodás.

358. Add, óh Uram, jól megessmérnem /Lehre mich, Herr, recht bedenken. Freylinghausen János után Bruhn Dávid. Kis János./ Racionális.

359. Lelkem' méltóságát /Dt 456. Herr, meiner Seele grossen Wert. Diterich János. Kis János./ Az ismert ferizeusi szembeállítás: a bűnösök-én. Akad azért jó részlet is az énekben.

360. Sokszor azjved türehetetlen /Oft klagt mein x Herz, wie schwer es sei. Gellert Keresztély. Kis János./ Erősen morális.

5. A' jó lelki-cseméret' megtartása.

361. Óh melly boldog annak az élete /O welch ein unschätzbares Gut. Rist János után Diterich János. Kis János./ zonos eredetű: Rdt 526./ Morális.

362. Mit rettegek, ha életem /Kis János./ Morális.

363. Ha él'tem feddhetetlen /Zathureczky Sámuel./ Morális.

6. Magira-való vigyázás.

364. Lelkem, vigyázz serényen /UZ 423-Dt 457. Ma-che dich, mein Geist bereit. Freystein Burkhard. Kis János. Régi szöveg: Lelkem, oh készülj serényen./ Kis János visszatér az ének régi dallamához s ezzel az UZ szöveg-száma alkalmatlan. Egyébként is sok alkalmatlan részt talált, mert kihagyta a 3.4.8.10.11. verset. A meghagyottakra is csak nehezen lehet ráismerni. Kár volt a tartalmas régi szövegért; sokkal erőtlenebb az új.

365. Ha, Uram, szent törvényedre /Dt 458. Wenn ich, o Gott, von dir geführt. Münter Boldizsár. Kis János./ Nem rossz.

366. Keressétek serénységgel /Rdt 329-Dt 436. Ringet ernstlich Menschenkinder. Szerző ismeretlen. Kis János./ Az 1. verset néhány szó megváltoztatásával, a többi néhány megtartásával közli. Tartalmi különbség nincs lényeges.

7. Mértékletességről.

367. Testemet-is, Uram, Te teremtetted /Mein Leib ist dein Geschenk. Cramer János. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 334./ Racionális-morális.

368. Hal'adatos lélekkel /Kis János./ Nem rossz.

369. A' testet szükség táplálni /Des Leibes wartea und ihn nähren. Diterich János. Kis János; 4-C.v.: Zathureczky Sámuel./ zonos eredetű: Rdt 335./ Racionális.

370. Az ép test, egészség 's erő /Kis János./ Bár-mely pogány testkultusz, vagy modern sportimádó számára alkalmas, hiszen Istenről semmiéle formában sincs említés!

8. A' szabados gyönyörűségekkel-való élés módjáról.
371. Az Isten öröm' Istene /Kis János./ Racionális-morális.

372. Nem tiltja az öröm' Atyja /Zathureczky Sámuel./ Racionális.

9. Tiszta élet.

373. A' vétkes gyönyörűséget /Rdt 337-Dt 465. Sei aller Wohlust Reiz zu wehren. Gellert Keresztély. Kis János./ Az utolsó vers kivételével szözszerinti átvétel. Morális.

374. Tiszta szentségü Atyám! /Zathureczky Sámuel./ Moralizálás.

375. Óh ártatlan szív'; mennyei dísz' ídes nyugalma /Kis János./ Morális.

10. A' földi jókkal helyessen való élés.

376. Az egész élő nagy világnak /Gott, deine weise Macht erhielt. Münter Boldizsár. Kis János./ Megfelelő. *Aranyaság 3*

377. Add, hogy híven sáfarkodjam /Lass mich; o Gott, gewissenhaft. Hávecker János után Diterich János. Szücs István. Kis János. ^{Rdt 338} Régi szöveg: Add Uram! a' földi jóknak/. Kimerad a 2. vers, a többiben akad néhány azonos verssor és kifejezés, különben egészen új szöveg. Néhány kisebb hibától eltekintve megfelelő.

378. Boldog, ki szerez nagyobb kintseket /Rdt 339. Wohl dem, der besser Schätze liebt. Gellert Keresztély. Szücs István. Kis János./ Az 1-2. versben alig változtat, a többit átdolgozza. Morális.

379. A' ki a' virtust híven szereti /Wer sich mit Ernst der Tugend weiht. Grot Joachim. Kis János. Későbbi szövege: Aki az erényt.../ Morális, racionális.

11. A' Munkásság és hivatalbéli hűség.

380. Ha közhasznú munkában folyik-le életünk /Zum Fleisse ward das Leben. Hartmann Gottlieb. Kis János./ Racionális.

381. Nem henyélni - munkásságra /Dt 452. Zur Arbeit, nicht zum Müsiggang. Borchward Ernő. Zathureczky Sámuel. Csak az 1. vers! Nem rossz, bár hajlik a moralizmus felé.

12. Az idővel böltsen való élés.

382. Gyorsan folyó időmet /Rdt 342-Dt 453. Kis János./ Néhány betű változtatásával veszi át. ~~XXXX~~ Morális-racionális.

383. Hová futsz olly gyorsan, életem? /Rdt 343-Dt 454. Wo eilt ihr hin, ihr Lebensstunden. Liebich Ehrenfried. Kis János./ Ebben is csak néhány betűt változtat meg /nem helyesírási eltérést/. Morális.

13. Megelégedés.

384. Megnyugszom, Uram, a' Te tetézéseden /Dir hab ich mich ergeben. Hippel Tivadar. Kis János./ Nem rossz.

385. Ne engedő, óh Uram /Rdt 346. Lass mich doch nicht, o Gott. Gellert Keresztély. Kis János./ Egy szó kieserélésével veszi át. Racionális.

386. Miért gyötörném lelkemet /Was ista, dass ich mich quäle. Gellert Keresztély. Zathureczky Samuel./ Megfelelő.

387. Isten, idvezségem /UZ 449-Rdt 353-Dt 375. Boze stvoritel. Ismeretlen szerző. Kis János. Régi szöveg: Teremtő Istenünk./ Kimarad a 4.9x./UZ 12/ vers, a 7./UZ 1a./ pedig kárakará 5. versszak lesz. A kezdősor átalakítása mutatja az ének átalakításának mértékét: néhol van csak azonos kifejezés, vagy szófűzés. Már a Rdt kihagyta a szövegből a megváltásról szóló verseket, Kis János már lényegesen nem renthattott tovább.

14. Békességes-tűrés.

388. Ne tsüggdj-meg, szívem, erős légy /Sei Seele ruhig, unverzagt. Helmbold Lajos után. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 359./ Megfelelő.

389. Ha életem' terhe fáraszt /Dt 385. Will mich, o Gott hienieden. Freylinhausen János. Kis János. ~~Magj~~ ^{Azonos} nem jó ének /egy kis moralizmus csúszott csak bele./ ^{er.:Rdt 355.}

390. Mi e' földön az én életem /Rdt 360. Was ist mein Leben hier auf Erden. Borchward Ernő. Szűcs István. Kis János./ Az 1. verset stilizálja, a többi egészen át dolgozza. Az új változat is megfelelő.

391. Jövevény vagyok és zsellér /Rdt 356. Bin Pilger bin ich in der Welt. Sturm Kristof. Szűcs István. Kis János./ Az 1. verset stilizálja, a többi újra költi. A megváltás említése nélkül szól a bűnöktől való szabadulásról.

392. Sok jókban részes voltam /Ich hab in guten Stunden. Gellert Keresztély. Kis János. Későbbi szöveg: ...részesültem. Azonos eredetű: Rdt 357./ Majdnem jó, csak a kegyelem említésénél volna a bűnbocsánatról is, mert így a kegyelem említése másra vonatkozik.

393. Kegyes Isten, ki jövöltödből /Kis János./ Morális.

394. Sokszor a' jók sirnak /Rdt 172-Dt 387. Ort blühh Verbrecher auf. Gramer János. Kis János./ Az utolsó 4 sort újra írja, a többiben csak egy-két szót változtat meg. Az alag gondolat jó, a kifejtés azonban kissé morális.

395. Légy tsendes szívvel, légy békével /UZ 398-Rdt 348-Dt 374. Gib dich zufrieden. Gerhardt Pál. Kis János./ A Rdt utolsó versét elhagyja, egyébként elég kiméletesen alakítja ezt az UZ figyelembe vétele nélkül.

396. Uram, hallgass-meg buzgó kérésemben /UZ 451-Rdt 354. Ach Gott, erhör mein Seufzen. Schechs Jakob. Kis János. Régi szöveg: Uram, hallgass-meg az én inségemben./ A 2-3. vers helyett egészen mást ír, semmi köze a régihez, de nem rossz. Egyébként a mondanivaló s több helyt a szöveg is nagyjából azonos.

397. Istent ne sérts, /Entehre nicht, mein Herz mit Klagen. Köhler Benjamin után Zollikofer György. Zathureczky Samuel./ Condolatpárhuzamok találhatóak a jelzett szöveggel. Nem rossz. *1. még a 466. indult is!*

398. El ne tsüggedj, légy végig hív /Kis János./
Itt-ott morális.

15. Halálhoz-készülés.

399. Halandóság-martaléki /Dt 534. Beliczay János./
Ha az utolsó versben nem említés a szenteket, poény elmékedésnek is beválnék, keresztyén éneknek semmiképp sem.
Rossz ének.

400. A' sirt el nem kerülhetem /Dem Tode kann ich
nicht entfliehn. Grot Joachim. Beliczay János. Azonos eredetű a 247. énekkel./ Morális.

401. Fogyton fogy napjaim' summája /Rdt 529-Dt 543.
Jetzt leb ich, ob ich morgen lebe. Híppel Tivadar. Kis János./
Az 1. versben két kis változtatás van, a többi változatlanul közli. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ Ha az utolsó vers mondanivalóját jobban kidomborította volna, így tartalmasabb lenne, így azonban több morális, racionális részlet teszi használhatatlanná az éneket.

402. Szemem' akár merre vetem /Dt 537. Zathureczky
Sámuel./ Kissé racionális.

403. Ember, mi vagy /Dt 533. Zathureczky Sámuel./
Majdnem jó, Kissé morális.

404. Óh melly hirtelen, melly reménytelen t'het a'
vég-óra /Zathureczky Sámuel./ Racionális-morális.

405. Te, élet' és halál' Ura Tartod lehalhatunkat
/Zathureczky Sámuel./ Racionális.

IV. Felebarátunk eránt-való kötelességek.

1. Közösséges felebaráti-szeretet.

406. Ha ki azt állítja, hogy az Istent szereti
/Rdt 371-Dt 443. So jemand spricht, ich liebe Gott. Gel-
lert Keresztély. Kis János./ Kihagyja a 2-7. verset, a
meghagyottakban csak egy-két szót cserél ki, kivéve a 2.
/régit 8./ versszak végét, amit újra ír. Morális.

407. Te, ki tsupa szeretet vagy /Der du die Liebe
selber bist. Miller Pülöp után Diterich János. Kis János./
Racionális. Jézus több, mint csak példa!

408. Szent, szent tűz a' szeretet /Heilig, heilig
ist das Band. Roche János. Kis János./ Racionális. A "do
ut des" elv vezeti a felebaráti szeretetben!

409. Emberek' szeretetére Atyánk, melly sok ösz-
tönt ad /Dt 444. Kis János./ Racionális.

410. Add meg feltételében /Herr, esgne mein Bestre-
ben. Cramer János. Kis János. Azonos eredetű Rdt 368./ Mo-
rális.

2. Felebarátunk' lelkérel-való gondoskodás.

411. Add azon szép boldogságot /Lass, o Jesu, mich
empfinden. Cramer János. Kis János. Rdt 373. Régi szöveg:
Add oh Jé'susi érezhessen./ Egyes verseket majdnem válto-
zatlanul, másokat a felismerhetetlenségig átalakítva vegz
át. A régi szöveg ferizeusi öntudata változatlanul megvan
az új szövegben is.

3. Felebarátunk' élete, vagonja és betsü-
lete eránt-való gondoskodás.

412. Életünk és egészségünk /Zathureczky Sámuel./
Racionális.

413. Melly drága előttem én tulajdon életem /Rdt 376. Kis János./ Néhány jelentéktelen változtatással vette át ezt a morális éneket.

414. Ha felebarátod' jó hírének 's nevének /Sucht du des Nächsten Ehr und Wirkungskreis. Paulmann János. Kis János. Régi szöveg: Ha ember társadnak Betsületét vizsgálod./ A 2. verset pontosan átveszi, a többiben csak legfeljebb néhány szó, vagy a tartalom azonos. Az új változat is éppúgy morális, mint a régi.

415. Add, Uram szentségeseknek Tartsam mások' jussait /Allen meiner Brüder Rechte. Cramer János. Kis János./ Morális.

416. A'ki tud böltsen hallgatni /Vorsichtige Verschwiegenheit. Grot Joachim. Kis János./ Racionális.

417. A' nyelv, mellyel beszélhetünk /Die Zunge, die vernehmlich spricht. Hüvecker János. Kis János./ Racionális.

418. Uram, másnak betsületét Add ériznem, mint életem. /Zathureczky Sámuel./ Racionális.

4. Nyajasság.

419. Nem mord komor, nem ellenkező /Rdt 380. Nicht mürrisch, finster, ungesellig. Cramer János. Kis János./ Racionális.

420. Taníts, oh életem' Atyja, Jesusomtal példát vennem. /Kis János./ Morális.

5. Igaz-mondás és egyenes-szívűség.

421. Add, Uram, az igazságnak /Dt 464. Lass mich, höchster, darnach streben. Diterich János. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 382./ Racionális. morális.

422. Boldog, a'ki beszédében /Wohl dem, der richtig wandelt. Bruhn Dávid. Kis János./ Racionális. Morális.

423. Uram, Te igazságnak Istene 's ditső fényje vagy. /Kis János./ Racionális.

424. Intésed, Uram, számtalan, Hogy soha igazságtalan. /Kis János./ Morális.

425. Uram! értésünkre adtad /Rdt 377. Kis János. Régi szöveg: Szent törvényedben meg-hagyta./ Morális.

6. Könyörületesség. *Rdt 387*

426. A'ki sok földi jókkal bir /Wer dieser Erden Güter hat. Gellert Keresztély. Kis János. ~~Azonos eredetű: Rdt 387~~ / Morális. *Néhány jelentéktelen változtatással kélir.*

427. A'ki földi jókkal bir /Wer des Lebens Güter hat. Utz János. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 385./ Morális.

428. Irgalmasságoknak Atyja, Úgy alkottál engemet /Kis János./ Morális.

429. Egy Urunk van és egy Istenünk /Dt 448. Zathureczky Sámuel./ Racionális.

7. Barátság.

430. Zengedezz, nyelven' szózatja /Rdt 379-Dt 451. Auf, erweche, mein Gemüte. Niemeyer Agost. Kis János./ Elfogadható.

431. Óh Isten, melly nagy kegyelem /Rdt 373.
O welch ein Segen ist ein Freund. Cramer János. Hrabovszky György. Kis János./ Némileg átalakítva közli. A tartalom változatlanul rossz.

432. Ha Isteni törvényeknek megtartom rendszabását /Zathureczky Sámuel./ Racionális.

8. A'hál'adatosság.

433. Költönség igazság törvényje /Zathureczky Sámuel./ Racionális.

434. A'kik engemet szeretnek /Kis János./ Kissé racionális.

9. Szelídség és békesség-szerettség.

435. Ne gyűjts, óh ember, fejedre /Dt 462. Verbittern laß, o Gott, mein Leben nicht durch Haße. Madre János. Kis János./ Racionális.

436. Hogy tselekedettel tégyek /Mich deiner Gnade zu erfreun. Szerző ismeretlen. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 388./ Morális.

437. Isten, ne hagyj megbántóimnak Roszszért rosszal fizetnem /Zathureczky Sámuel./ Racionális.

438. Felebarátim, szent fogadást tesztek /Kis János./ Racionális.

10. Más vallásnak eránt tartozó türelem.

439. Áldassék az Úr! fénylik már sugára /Lobsingt dem Herrn, denn seine Macht. Cramer János. Zathureczky Sámuel./ Racionális.

11. Jó példa-adás.

440. Ki öröm'im' teremtetted /Von dir, der meine Freuden schuf. Heche János. Kis János./ Racionális.

441. Mit ér a' szájban pengő hit /Zathureczky Sámuel./ Racionális.

12. Másokért-való könyörgés.

442. Minden felebarátunkért /1-2.v.: Für unsern Nächsten bitten wir. Cramer János. Kis János./ Azonos eredetű: Rdt 311./ *Non rom.*

443. Isten, örökké áldassál /Kis János./ Megfelelő.

13. Az élő és élet nélkül-való teremtés eránt tartozó kötelességről.

444. Teremtényidet add, Uram, betsülnünk /Herr, lass mich stets die grosse Pflicht bedenken. Szerző ismeretlen. Zathureczky Sámuel./ Racionális.

445. Keresztény! azt gondolá-meg jól /Die Tiere, deren Herr du bist. Pfarrer János. Kis János./ Racionális.

Negyedik Szakasz. Különös esetekre való

Hál'adások és könyörgések.

I. Külömb-külömbféle élet-rendek.

1. A' Fejedelemért.

446. Az Úr rendelt Királyokat /Dt 507. Kis János./ Szervilis újjongás. Racionális.

447. Az Isten kegyességének legditsőbb rajzolatja /Kis János./ Az 1. vereszek szervilis hangja után megfelelő. Könyörgés a királyért.

448. Nagy Isten, Fejedelmünknek /Gott, deiner Stärke freue sich. Cramer János. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 391. / Elfogadható.

2. A' felsőségért.

449. Igazságot szolgáló Bólts Magisztrátusokat /Erhalt uns Herr die Obrigkeit. Diterich János. Kis János. Későbbi szöveg: ...főhatóságokat. Azonos eredetű: Rdt 392. / Elfogadható.

3. A' Lelki-Tanítókért.

450. Jesus, hitünk' fejedelme /Rdt 393. Kis János. / Néhány szó eltéréssel közli a régit. Elfogadható.

4. Hazi Gazdák' éneke.

451. Ur Isten, vig szívvel tisztelünk /Rdt 394-Dt 468. Im Stillen wollen wir dich ehren. Eschenburg János. Kis János. / Majdnem változatlanul veszi át ezt a moralizmus felé hajló éneket.

5. Szolgaké, Szolgálóké.

452. Isten, hogy én szolgáljak /Du heisst mich ändern dienen. Lavater János, vagy Cramer János. Kis János. A német eredeti 1. verse: "Gott, deinen weisen Willen; ki-maradt. Rdt 395. közli azt is. / Morális.

6. Új Házassok' össze esküdtetésekor.

453. Te, ki az embert kedvelvén /Gesegnet lass a stets sein durch dich. Szerző ismeretlen. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 396-Dt 466. / Elfogadható.

7. A' Házassági Rendé.

454. Te kaptaszd-össze szívünket /Von dir Gott sind des Ehestands Freuden. Talán Waldau György után Cramer János. Kis János. Azonos eredetű Rdt 398. / Morális.

455. A' Házasságnak szerzője /Rdt 399. Du selbst verordnetest die Ehe. Szerző ismeretlen. Szűcs István. Kis János. / Az első két sor felcserélésén kívül alig változtat a régi szövegen. Racionális-morális.

8. Terhes Asszonyé.

456. Vilég' Teremtője /Rdt 400. O Schöpfer aller Welt, sei hoch von mir gepriesen. Szerző ismeretlen. Zigan János. Kis János. / Néhány szó különbség van a két magyar szöveg között.

9. Szüléké.

457. Uram, minden gyermekemben /Rdt 401. Herr, die Kinder, die ich habe. Schlosser ~~Leicht~~. Zigan János. Kis János. /Több helyen megváltoztatja a szöveget. Morális.

458. Szülék, nagy a' ti tisztetek /Gross ist, ihr Eltern, eure Pflicht. Cramer János. Kis János. / Versbe szedett pedagógiai tanácsok, de nem keresztény ének.

10. Gyermekké.

459. Isten, néked szentelem /Dir, Gott, sei mein Dank geweiht. Schlegel János. Zathureczky Sámuel. Azonos eredetű: Rdt 402-~~459~~ / Racionális.

460. Ti, kiknek jó szülék körül /Kinder, die ihr noch im Kreise. Schaller R.A. Kis János. Az 1.v.: Zathureczky Sámuel. / Moralizálás Isten megemlézése nélkül. Hiányos, rossz ének.

461. Az Isten keményen hagyja /Mif' hast du
Bester, dein Gebot. Cramer János. Kis János. 3.v.:
Zathureczky Samuel./ Morális.

Anonim es.: Rdt 403.

11. Özvegyeké.

462. Oh Bröm' Kütfejo /Rdt 404-Dt 477. Dich,
bester Freund, den Gott mir gab. Szerző ismeretlen. Zi-
gón János. Kis János./ Itt-ott megváltoztatott szöveg.
A racionális siratójellege azonban érintetlen megmaradt.

12. árváké.

463. Megfosztattam szülőimtől. /Rdt 405-Dt
475. Ich armes, vaterloses Kind. Szerző ismeretlen.
Kis János./ Néhány kisebb eltérés van a Kis János
féle szövegben. A morális sirató-jelleg megmaradt.

II. Ez életnek Változásaiban.

1. Világi szerentsében, vagy jó napokban.

464. Atyám! az áldást, melly vidítja /Rdt 406.
Von dir, o Gott, kommt aller Segen. Diterich János. Szűcs
István. Kis János./ Több helyen alakít. Morális.

465. A'ki gazdag tárházából Táplál minden éle-
tet /Kis János./ Nem rossz.

2. Szegénységben és szükségben.

466. Ne terheld panaszszal azt Istent /Enteh-
re nicht, mein Herz mit Klagen. Köhler Benjamin után
Zollikofer György. Kis János. Hasonló condolatok a
397. énekben is vannak./ Racionális, morális.

467. Mind jó, mind bal-sorsomban /Rdt 407. Kis
János./ Racionális.

3. Egészségben.

468. Uram! földi áldásid között /Rdt 408. Wen
Gott Gesundheit hier verleihst. Küster Eliszér. Szűcs
István. Kis János./ Néhány helyen alakít a szövegben.
Racionális.

469. Téged' dicsérlék, idvezségem /Rdt 409.
Szakonyi József. Kis János./ Itt-ott stilizálja a szö-
veget. Nem rossz az új szöveg sem.

4. Betegségben.

470. Tudom, kegyes Atyám, Tszak annyi esetek
/Rdt 410-Dt 479. Nicht mehr, als meine Kräfte tragen.
Bürde Samuel. Kis János./ Két szót cserél ki másra.
Nem rossz, bár jutalomvárásról ábrándozik.

471. Ha szerentsénk mosolyog r'ánk /Wie wa-
nig wird in guten Stunden. Levater János. Kis János./
Nem rossz.

5. Felgyógyuláskor.

472. Miképp' emeljem-fel Hál'adásra szívemet
/Rdt 411. Mit welchem Dank, o Gott. Reckené, Medem Erzsé-
bet. Kis János./ Változatlan köbálás. Morális.

6. Akármely nyomoruságtól való megmenekedés után.

473. Tanéked, Uram hálót adok /UZ 542-Rdt 477-
Dt 56. Ismeretlen magyar szerző. Kis János./ A megváltoz-
tatott /Rdt/ szöveget nem veszi figyelembe, az UZ-szöveg
az alap, de Kis János is átdolgozza. A 4-5. versből az
ördög és kísértés említése kimarad. Helyette valamilyen
morálismust illeszt be az énekbe.

7. Utazáskor.

474. Te holdogitsd útamat /Rdt 412. Beglücke meine Reise. Heeren Henrik. Kis János. / Néhány szó különbség van csak. Racionális.

8. Utazás után.

475. Aldassd, Isten, hiv védelmem /Rdt 475. Dank sei dir Vater Meines Lebens. Heeren Henrik. Kis János. / Pontos közlés. Racionális.

III. Közöséges Jótéteményekről.

1. A' természetnek javairól.

476. Valahol ember a' földet laktatja /Rdt 414-Dt 515. Soweit die Menschen deine Welt bewohnen. Cramer János. Zigan János. Kis János. Régi szöveg: A'hol csak ember... / Kihagyja a 4. verset, a többi alakítgatja. Más szavakkal, de a régi szöveg hibája itt is megvan: automatikus üdvoztetés.

2. Aratásban.

477. Járuljunk buzgó hál'adással /Rdt 416-Dt 523. O dass doch bei der reichen Ernte. Lieblich Ehrenfried után Diterich János. Zigan János. Kis János. Régi szöveg: Oh vajha az Áldott aratás. / Kimarad az 1-2. vers, a többiben is elég sokat alakít. Elfogadható.

478. Menjünk buzgó lélekkel /Kommt, lasst uns Gott lobsinzen, und Preis und Dank ihm bringen. Cramer János. Kis János. Azonos eredetű: Gy.68. és Rdt 417-Dt 524. / Morális.

3. Szük aratás után.

479. Szegények' vigassága. /Rdt 419-Dt 525. Du bester Trost der Armen. Hiller Fülöp után Schlegel János, vagy Stresow Konrad. Beliczay János. Azonos eredetű: Rdt 450-Gy 495. / A többé-kevésbé átalakított új szöveg sem rossz.

4. Szüret után.

480. Bort-is ad az Úr számunkra /Kis János. / Nem rossz, bár az ének újjongása "még bort is" kissé molsyrs indítón hat.

5. Békesség' megnyerésekor.

481. Jertek, az ég' 's föld' Urának /Rdt 424. *Dt 574* Gott, unser froher Lobgesang. Teller Vilmos. Zigan János. Kis János. Régi szöveg: Jer, a' Seregek' Uránk. / Néhány szó megváltoztatásával közli. Racionális.

482. Uram, vedd imádásunkat /Herr Gott, wir preisen deine Macht. Rist János után Paulmann János. Kis János. / Azonos eredetű: Rdt 425. / Nem rossz.

6. Dög-halál után.

483. Hozzád, Szabadítónk, Járulunk hál'adással. /Rdt 426. Wir kommen Helfer, dir Gesang und Ruhm. Gensch Kristóf. Zigan János. Kis János. / Kiasó átalakítva közli. A 4. vers megőrizte értékes mondanivalóját, a többi sem rossz.

7. Víz áradás után.

484. Dicséret 's dicsőség /Rdt 427. Lob, Ehr und Dank sei dir. Cramer János. Zigan János. Kis János. Régi szöveg: Dicséret, tisztesség... / Alighanem új fordítás Kis Jánosé, a közben-közben található azonos sorok véletlenül is azonosnak lehetnek. Kis lefordítja az utolsó verset is,

amit Zigan figyelmen kívül hagy. Racionális.

8. Esső után.

485. A' hervadt mezők vigadnak /Rdt 428-Dt 527. Mit mildem Regen sinket Erquickung... Wüster Bol-dizsár. Kis János./ A régi racionális szöveget pontos-san közli /egy s kötőszócskával bővíti csak./

19. Égi háború után.

486. Felséges Isten! tőlünk imédtassál /Kommt, lasst uns Gott und seine Gröss erheben. Gramer János. Kis János. Azonos eredetű: Rdt 429./ Racionális.

IV. Közönséges Nyomorúságokban.

1. Közönséges Nyomorúságok' elfordításáért.

487. Emberek, Népek, Országok /Der Mensch, der Fürst, ein mächtig Land. Szerző ismeretlen. Kis Já-nos./ Azonos eredetű: Rdt 430./ Racionális.

488. Szent Isten, szánd-meg népedet /Nimm von uns Herr, du treuer Gott. Thymus-Klae György, ill. Me-lanhton Fülöp után Moller Márton. Kis János. ~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXX~~ UZ 483-Rdt 432./ Kihagyja az 1. és 7. /UZ 1.6.3./ verset. Kis János a Rdt szöveget veszi alapul, de több be-lyen alakít rajta. A kétszeres átdolgozás természetesen az ének értékének rovására megy.

~~XXXX~~ 2. Különös Nyomorúságok' elfordításáért.

a/ Hadakozáskor.

489. Szent Isten! kegyes színeddel /Rdt 434-Dt 511. Hast du denn ganz dein Angesicht. Szerző ismeret-letlen. Kis János./ Két szó különbséggel közli. Elfogad-ható.

490. Ne hagyj-el minket Isten! mi Istenünk /Rdt 435. Herr, unser Gott, lass nicht zu Schanden werden. Meer-mann János. Kis János./ Pontos átvétel. Megfelelő ének.

491. Adj békességet Hazánkunk /UZ 996.lap-Rdt 436. Verleih uns Frieden gnädiglich. Luther Márton. Zathu-reczky Sámuel./ A Rdt-szöveget kissé átalakítja.

b/ Dög-halálkor.

492. Isten! Te vagy nekünk óltalmunk /Rdt 437. Du Gott, bist unare Hilf und Mecht. Szerző ismeretlen. Zi-gán János. Kis János. Régi szöveg: Isten! te vagy a' mi ól-talmunk./ Többé-kevésbé átalakítja. Megfelelő az új is.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

493. Rettegünk, Urunk, Istenünk /Rdt 438. Beküm-mert treten wir vor dich. Szerző ismeretlen. Kis János./ Elfogadható.

c/ Marha-dögében.

494. Uram, büntető kezedet /Rdt 439. Herr, er-schrecklich im Gerichte. Szerző ismeretlen. Zigan János. Kis János./ Többé-kevésbé átalakítja. Látszik, hogy me-zőgazdasági termelésre, állattartásra berendezkedett or-szág voltunk. A betegséggel, szegénységgel kapcsolatban a bűnbánatnak olyan hangjával nem találkozunk az énekes-könyvben, mint éppen ennél, a marhavész idejére írt ének-nél!

d/ Drágaságban.

495. Szegények' táplálója /Rdt 440. Du bester Trost der Armen. Hiller Fülöp után Schlegel János, vagy Stresow Konrad. Zigan János. Kis János./ Némileg átalakítja. Nem rossz.

Aranyos u.: Rdt 419-447-452.

496. Felséges Istenünk! Ne kelj-ki ellenünk /Rdt 441. Es züchtigt deine Hand. Bruhn Dávid. Kis János./ Változatlan közlés. Az utolsó vers kivételével jó.

e/ Őgi háborúkor.

497. A nagy Isten tsattogtatja /Rdt 442. Gott donnert und sein Erdkreis wankt. Burmann G.E. Perlaky Osvid. Kis János./ Kimarad a 2. vers, a többiben néhány alakítás van. A farizeusi ellentét /a bűnösök- de én/ érezhető az énekekben, különben jó lenne.

498. Az eget bésetétültek /Rdt 443-Dt 529. Der hohe Himmal dunkelt sich. Lavater János, talán Bruhn Dávid átdolgozása. Beliczay János. Régi szöveg: Bé-setétültek az eget./ Ahhoz képest, hogy Beliczay énekének jelzik, elég sok alakítás van benne. Nem rossz. mindkét helyen

f/ Tűzi veszedelem után.

499. Uram! erőd mindent tehet /Rdt 444. és 445. Gott, dessen Macht des Feuers Kraft. Cramer János. Zigan János. Gott, der des Feuers schnelle Kraft. Szerző ismeretlen. Szerkesztő: Kis János./ A szerkesztés menete: 13. vers 444. l.a. és 445. l.b., 2. v. némi kapcsolatot 445. 2. v. 3. vers új, 4-8 vers 445. 3+7., 9. vers 444. 4. Az ének ebben a változatban sem rossz, sőt az új 3. vers még javít is rajta.

g/ Viz áradáskor.

500. Uram! most is jó vagy /Rdt 446. Du herrscheest weis und gut. Szerző ismeretlen. Kis János./ Pontos átvétel. Nem rossz.

h/ Szárazságban.

501. Oh igaz és szent Istenünk! /UZ 497-Rdt 448. Ach Herre, du gerechter Gott. Sieber Justus. Kis János. UZ-kezdet: Oh igaz ítélő Isten./ Kis János már a Rdt-szöveget veszi alapul s közli néhány változtatással.

502. Nagy hatalmú jó Istenünk! /Rdt 449. Gott, von grosser Macht und Güte. Bässler János. Zigan János. Kis János./ Több, a lényegét nem érintő alakítás van az új szövegben. Elfogadható.

503. Te, ki uralkodol mennyen, földön, tengeren /Rdt 450. Herr, allerhöchster Gott im Himmel. Diterich János. Zigan János. Kis János. Régi kezdet: Felséges Ur Isten! Mennyen, földön, tengeren./ Néhány változtatással közli. Elfogadható.

504. Hozzád bús szívvel járulunk. /Rdt 451. In unserm Kummer kommen wir. Szerző ismeretlen. Kis János./ Pontos átvétel. Elfogadható.

1/ Sok esszézésben és értalmatlan nyelvi idősben.

505. Uram! sirunk, sóhajunk /Rdt 453-Dt 528. Schmerz und Klage füllt das Land. Bässler János. Kis János./ Pontos átvétel. Nem rossz.

Hozzá-adás.

1. Templom-szenteléskor.

506. Hálaadást 's tiszteletet /Rdt 601. Dank und Anbetung bringen wir. Szerző ismeretlen. Sikos István./ Nem rossz.

2. Leleki-tanító' beavatásakor.

507. Szent hivataljához adj erőt /Rdt 602-Dt 488. Gib, Gott, dem Lehrer Glück und Kräfte. Szerző ismeretlen. Sikos István./ Nem rossz.

3. Predikáció-előtt.

3. Prédikáció-előtt.

508. Uram, bontsd ki r'ánk lelkedet /UZ 221-Rát 204-Dt 291. Herr Jesu Christ, dich zu uns wend. II. Vilmos szász-weimari herceg. Sikos István. Hári szöveg: Uram Jé'aus, fordulj hozzánk./ A tartalom nagyjából azonos, de azonos veresert már nem találhatunk.

509. Halló-meg, Atyánk, kérésünket. /Sikos István./ Nem rossz.

510. Mi Urunk's édes Atyánk /UZ 220-Rát 203-Dt 292. Otte n'is mily Fene. Bosák Kelemen. Rimay János. Sikos István./ Sikos már a Rát-szöveget veszi alapul s azt alakítja át némileg. KS 161

4. Prédikáció után.

511. Boldog, a'ki hallgatja /Rát 603-KS 162-Dt 298. Selig sind die Gottes Wort hören und zugleich beehren. Schmolck Benjamin után Diterich János. Zathureczky Sámuel ~~XXXXXXXXXXXX~~ Megfelelé.

512. Az Urnak légyon hála! /Gott sei Preis und Dank gebracht. Cramer János. Sikos István./ Racionális.

513. Adá Istent! vége vagyon /UZ 222-Rát 211-Dt 299. Nun gottlob, es ist vollbracht. Schenk Hartmann. Sikos István./ A szöveg itt-ott változtatott.

5. Gyermeknek a'Szent Vatacorával való előszöri élések.

514. Feladod' az'kiből Nézz szent Pind' nyíjjára /Rát 604-K 167-Dt 305. Blick auf uns von deinen Höhen. Szerző ismeretlen. Sikos István, vagy Zathureczky Sámuel ?/ Morális.

515. Ma újra hűséget fogadok /Rát 605-Dt 306. Herr, dirn gelob ich neue Treue. Sturm Kristóf. Sikos István./ Racionális.

6. A' Hallgatók' kötelességeiről.

516. A' tanítói Rend Töled Van... /Rát 606. Das Amt der Lehrer, Herr, ist dein. Cramer János. Sikos István./ Racionális; ha akad benne jó gondolat is.

7. A' kereszténynek méltóságáról.

517. Örök hála Istenemnek /Rát 607. O Gott sei Dank, ich bin Christ. Heche János. Sikos István./ Racionális.

8. A' Haza' szeretetéről.

518. A' nemes lélek szórnozásra. /Rát 608. Der edle Geist hebt sich vom Staube. Horstiger L.G. Zathureczky Sámuel./ Racionális.

9. Az 6 esztendő' utolsó napján.

519. Hajdósunknak egy része /Dt 196. Sikos István./ Racionális.

Reformáció ünnepére /1879. óta/

520. Erős vár a mi Istenünk /UZ 454-Rát 185-KS 192-Dt 256. Ein feste Burg ist unser Gott. Luther Márton. Székács József./ Meglehetősen jó fordítás, a későbbi fordítás synergizmusa nincs meg benne.

Ház Gyámintézeti ünnepre.

521. Mely boldogok mi, Oh nagy Isten /Rát 611-KS 217-Dt 275. Wir können dich, o Gott verehren. Székács József. Karsay Sándor fordítása Sántha Károlynak a Rát 1864-es

saját tulajdonát képezett példányának bejegyzése szerint./ Alapjában véve jó ének, csak a "do ut des" oly árnyék a varázslat utolsó versében.

1908.-ban újabb toldalék került az énekeskönyvhöz.
Ének a házról.

522. A királyért, a háziért / Szerző ismeretlen./ Magyarokodó frázisok, ünneplés, hazug hazafiaskodás és vas-kos szövegizmus teszi használhatatlanná az éneket.

Ének a tanév megnyitáskor.

523. Hozzád zeng, Isten, énekünk / KS 219-öt 493. Sánta Károly./ A Kovács Sándor közölte szövegétől az 1. vers egy s szócskával, a 3. egy jelentéktelen stilizálással, a 2. pedig sajtóhibaként kihagyott 3 szótaggal tér el. Lendület, de a célon ismeretlen is túllendülő ének.

Ének a tanév bezárásakor.

524. Aldott, Aldott, Aldott az Isten / KS 220-öt 494. Sánta Károly./ Megfelelő ének.

6. /47./ A nagy-gyűri énekeskönyv faszafordító értékelése.

Az énekeskönyv nagyjából egységes. Látszik rajta, hogy Kis János még a szerzőtársak énekeit is legelőbbis átdolgozta. Olyan kiálló ellentét az egyes éneknek theológiai tartalma, vagy külső formája között, mint a kerületi énekeskönyv énekeinél, itt már szinte nem is fordul elő.

Az énekeskönyv nemcsak a címében "új", hanem tartalmilag is. Az "Új Zengedező Kennvei Kar"-ból 2 éneket vesz csak át, további 35 pedig a kerületi énekeskönyv közvetítésével kerül át belőle. A kerületi énekeskönyvből ezenkívül átvessz még 127 éneket, a többi mind új szöveg. Ezek között van 87 olyan, amelyik más fordításban már megvolt a kerületi énekeskönyvben is. Gyakorlatilag ez azt jelenti, hogy az első kiadása 519 énekének 71 százaléka az új énekeskönyvhöz tartozik. Az ÚJ-ból átvett, ill. végeredményben onnan származó 29 százalék is nagyrészt annyira átdolgozott, stilizált, vagy rontott, hogy tulajdonképpen az énekeskönyv anyagának túlnyomó többsége új, csak néhány ének akad benne, amelyik még valamit áment a régi tartalomtól. A részletes feldolgozás mutatja, hogy csak egészen alváltva akad olyan ének, amelyiket tartalmazni lehet minősíteni.

Az énekeskönyv egységes jellege az énekeskönyv előszavában elegetett "józanabb s tisztább buzdítás"-nak, érted: a felvilágosult, racionalis-morális, színtelen, szokáskeresztényeségnek felelt meg. Már az énekeskönyv bevezetésében is határozottan látszik a racionalizációs szándék, ill. a hűségeseen követett minta, a pozsonyi német énekeskönyv hatása.

Az énekeskönyv racionalizmusa és moralizmusa a részletes feldolgozás futólagon áttekintése után is nyilvánvaló. Csak az újabb énekeskönyv bevezetésével jött anyagi megterheléstől való féltés, ill. a lokálpatriotizmus meggyarapodhatja az énekeskönyv hosszú életét 1911 után is.

7. /48./ A kerületi és nagy-nyári énekeskönyv
új anyagának jellemzése.

A 18. század közepén, ill. elsődik felében Kámtországban általánosan elterjedt az énekek átdolgozása. Az átdolgozások a világnézeti változással voltak kapcsolatban. Az átdolgozások szokása nemcsak a reformáció, orthodoxia és pietizmus énekanyagát érintette, hanem ismételten is előfordult, hogy egykorú énekeket dolgoztak át új változatra. Ez mindig az önállóság, a saját belső tűz hiányát jelentette s az eredmény többnyire az volt, hogy az a belső tűz, ami a korábbi szöveget értékesítette, az új változatban már kialudt.

A racionalizmus-moralizmus időszakának énekköltőit Koch kézikönyve három csoportba osztja: a moralizáló tanító értelmi vallásosság énekszerzői; a morindító, patetikus érzelmi vallásosság képviselői és a régi, kegyességet áhítatonni igyekvők. Ezt a három csoportot a magyar szövegekben is megtalálhatjuk, bár a zöm az első csoportba tartozik. A második csoportba tartoznak Klotzok és Gramer, valamint a harmadikba tartoznak lieblich /hogy csak a kiemelkedőket említsen/ énekei is a magyar fordításban /ill. átdolgozásban/ inkább az első csoportba kerülnek.

A régi anyag átdolgozásának szempontjait az első rész I. mellékletében közölt énekeskönyv-előszó elég világosan mutatja. A kerületi énekeskönyv előkészítő munkáival kapcsolatban a kéziratok között az egyik bíráló a 452. énekekkel kapcsolatban a következőket jegyzi meg: "Ebben az énekekben, és a mint fájdalommal látom, többekben is már mind igaz meghagyatott a régi hibás gondolkodás, kivált az ördög hatalmáról, kísértetiről-való ó Testamentomi képzelődés. A' mellyet bizony kér volna még több századokra is előrkösztenünk a' keresztények között. Ideje, hogy mi tisztában és áldott vallásunk lelkével egyszerűbb módon kezdjünk, magunk közönetsesebben 'a a' községet is ugy tanítsuk gondolkodni' s az Istent tisztelni.- ezen jere tzielő szándékból változtattam el a' feljegyzett verseket. Így nem csak a' versek jobbak, hanem talán a' gondolatok is. Tsupán ebből a' tzielből, t. i. az igazság és a' vallás tudományjának tisztasága eránt való buzgó szeretetemből fogok minden következőkötő jegyzéseket tenni. /Bár csak sokat ne kellene tenni./ Itélje meg azután a' ki ilyen tzielből, és ilyen lélekkel kivén a' közzéért valamit tenni, vagy tetetni."

Sikses lévén "A zoltérok helyes értékelése" e. tanulmányában a református énekeskönyv racionalizált anyagáról szólva rámutat a következő szempontokra: a hitvallási és dogmatikus elemek szándékos kihagyása, a doxológiai elmaradása, idegenkedés minden zsidó és ószövetségi elemről, angyal, szán, ördög, pokol említéséről; a theologiai tartalom elsekélyesítése, az ész mindenhatósága.

Ugyanezt pontról pontra megállapíthatjuk a múlt század eleji evangélikus énekeskönyvekről is. A hitvel-

lesi és dogmatikus anyag kihagyása az énekeket szintetizálóvá tette. A racionális énekesanyag zöme olyan, hogy bármelyik felekezetet használhatta, sőt elég nagy számban volt olyan ének is, amelyik a zsidóságnak, vagy bármely pogány vallásnak megfeleltethető.

Kérdéstelen, hogy a régi énekek között volt olyan, amelyiknek a megértéséhez világszerte ember számára szinte bibliai lexikonra volt szükség, annyira telve volt -különböző szövevényei- bibliai személy-, hely-, és növénynevekkel. Az alkalizációknál azonban a másik végletbe estek. Zárójelként nélkül kihagyják Adám-évt, a patriarkátusokat, Dávidot, a prófétákat. Nem törődtek azokkal, hogy az szövevényekkel példák az énekekben nem a bibliaismeret rítortatására voltak voltak, hanem Isten igéreteinek, hatalmának, gondviselésének Isten történetekkel való bizonyítására. A bibliai képtől, hasonlatoktól való irtózás annyira ment, hogy pl. tölti énekből kihagyják a szenvedéstörténetet.

Legjellegzetesebb azonban a theologiai tartalom elszélesítése mind a régiektől átöröközött, mind pedig az új szövevényeknél. A személyes tartalom főbb jellemzőit az alábbiak:

A hangsúly eltolódik Istentől az emberre. A régi énekek zömében Isten volt a Központ, az újabb énekekben már az ember. Ebből természetesen következik a fokozott öntudat, a saját értéknek oly nagyra becsülése, amely még azt is lehetővé teszi, hogy Isten előtt eselt fével állítsa az ember.

Ének theologiai következménye az önmegváltás, legfőbb esetben a synergizmus. Az ember cselekszik, Isten legfeljebb csak segít egy kicsit. Az ember igyekszik és igyekvésének következménye a különösen sokat hangsúlyozott jó lelkiismeret. Istennek sokszor csak annyi szerepe van, hogy a derék, becsületes, törvénytisztelő, vallásos embert katalépszésszerűen megjutalmazza. Ez a jutalmazás egyik legjellegzetesebb vonása a kor énekeinek.

A bűnről, büntetésről, kárhozatról általában nem nagyon szólnak. Ha pedig szólnak, akkor is csak másfél tapasztalatban. Az énekeszöveg önmagáról egészen elvontan ismeri be, hogy ő is bűnös. Általában mély megvetéssel, legfeljebb szánakozással az "a bűnösök"-ről és szembesítik velük önmagát, esetleg "a jókat". A farizeus és publikánus példázata jellemző erre a stílusra.

Az énekek krisztológiai sabból következőleg teljesen hiányos. A megváltás, megváltó kifejezések legtöbbször csak színtéleltetők tartalom nélkül. Nem is sokat fordulnak elő. Amellett többé-kevésbé a Mester, bölcs tanító, példaképünk stb. megjelölések. Krisztus jelentősége az énekek tekintélyes részében egyáltalán semmi; vagy valami személytelenül elvont Ur-ról, vagy általában Istentől szólnak; de akkor is a lényeg gondos elnévelésével. Az Jézust említik, általában a példaképeket hangsúlyozzák. A tölti énekek kivételével alig szólnak szenvedéséről, megváltásáról. Ha szólnak is, nem a megváltáson van a hangsúly, hanem a békeszerzésen, a példán, amit mi emberek -ha igyekszünk- követhetünk is. Ez az önmegváltás is az említett hangsúly-eltolódás következménye. Isten, ill. Jézus segítette mit és hogyan kell cselekednünk, mi pedig,

mint az 5 értelmes gyermekel, ezt azépen megtesszük. hogy ehhez a magunk ereje nem elegendő, hogy a néha követésekre az erőt ugyancsak felülről kapjuk, a leg-ritkább esetben kerül azoba.

Az eschatológia egészen hibás. A halállal kapcsolatos énekek egy része pogány; semmi, de semmi köze nincs a kereszténységhez. Merengés a viládságon, siránkozás az elválás miatt és boldog reménykedés a halál utáni viszontlátásra, ahol mindent folytatathatunk, aminek itt a halállal vége szakadt, csak éppen baj és nyomorúság nélkül. Az ítélet és kérhozt is csak "a bünsük"-re lehet fenyegető. A "jók"-nak becsületos igyekezettel kiérdemelt jutalma epakis az üdvösség lehet. A döntő nem a kegyelem és megváltás, hanem az érdem, a jó lelkiismeret.

Az emlitettekkel kapcsolatban a ezettől függetlenül is sokat emlegetik az értelmet, bölcseséget, józan-ságot. Az értelem és bölcsesség sokszor a hit helyett kerül azoba. Ez tart meg, ez képesít magasabbronó életre, ezzel vivjuk ki magunk számára Istennek elismerését.

Az énekek tárgyalásánál csak a kirivó esetekre hív-tam fel a figyelmet. Az énekek nagy részénél -mint már a Köt anyagával kapcsolatban emlitettem- nem a meglévő mon-danivaló, hanem a hiányzó az, amit kiforgathatunk!

Az énekek eredeti szövege sok éneknél már nem ke-rült elő. Lehetséges, hogy ezek az énekek -legalábbis részben- eredeti szerzemények, vagy oly erős átölozozi-sok, hogy eredetinek tekinthetők.

A közölt német szövegek szerzőire vonatkozó adatok részben még bizonytalanok. A kor énektömeget a Koch kézi-könyv csak nagy vonásokban ismerteti, az egyes korabeli éne-keskönyvek pedig szerzőket vagy egyáltalában nem közölnek, vagy egymástól esetleg eltérően. Nincs tisztázva, hogy az eredeti szövegeként jelzett ének önálló ének-e, vagy pedig csak valamely más énekek átölozása.

Az eredeti szövegek felismerésénél nehézséget jelen-tett az, hogy az átölozók néha csak néhány versszakot ra-veztak ki a német énekből s abból alakították a magyar szö-veget. Különösen szerette ezt Zathureczky Sámuel, akinak énekei javarészt rövid, néhány versszakos énekek. Többször csak hasonlóságot lehet valamely német szöveggel megállapi-tani, máskor szó szerinti fordítást.

Az énekek magyar feldolgozait a kerületi énekeskönyv egyetlen kiadása nem jelzi, ellenben Karsny Gábor idézett tanulmányában felsorolja őket. A győri énekeskönyv VI. ki-adásából kezdve csillagozással jelzik Kis János, Zathurecz-ky Sámuel, Beliczey Jónás, ill. Székács József énekeit /Si-kos Istvánt említés nélkül hagyják/. Ettől a csillagozással jelölt szerzőutalástól csak ott tértem el, ahol azt Zathu-reczky Ádunokójának a győri egyházközségi levéltárban meglé-vő levele indokolta tette. Az erre vonatkozó adatokat Hor-with öklös levéltáros ír volt szíves közölni velem.

I./ az illegális háber-toldalék /1865/ 2. /28./ melléklet.

Toldalék névellyeknek különbe kivadásokra.

Az Imádságról.

570. Jehovahi tsak náked éneklek /Gy 920-Dt 422.
Dir, dir Jehova, will ich singen. Grassellius Bertalan./
Az 5-6. verset kihagyják, a többi néhol igen erősen át-
dolgozzák.

Idő közben.

UZ 994. lap

571. Légy irgalmas, óh Istenem. /Készítők: ~~XXXX~~
XXXX/ Tartalmas kis fohászoklás, bár a régebbival jobb.
Gyermeknek el-tanítottáskor.

572. Bálts Terentínki te képedre. Nagyjából jó.
A viszontlátás-gondolat helyese kifejezése: "Óh halandó!
mind egy készültetek, hogy mennyben egygyütt örüljétek!"

573. Életünk benned, óh világ. /Eredete ismeret-
len./ Az eleje jó, utána a halott búcsúzik.

Imádság után, mikor az udverből az halottal
el-akarnak indulni.

574. Fogjátok már e' kis koporást. Jó ének.

Arva gyermek felett, a' kinek más valaki jól
gondját viselte.

575. Gondviselő Atyánk! Te minden sorunkban.
Moralizálásba szálljó.

Későbbre gyermeknek el-tanítottáskor

576. Hints maradás lakásunk itten, hanem tsak
szállásunk. Tartalmilag nem rossz.

A' Tenetében.

/Olyan gyermeknek hátán a' sírjánál, a' kinek
hátlán igen keseregnek a' szülei./

577. Jer tegyük-bé már nyugovó ágyba. Tartal-
milag ez is megfelelő ének

II./ A brassai illegális toldalékok/1858. 1902./

Második toldalék több ének-gyűjteményből
összeszedve.

I. A' Fejedelem születése Ünnepen.

609.a. Partsa Isten! Gyja Isten Császárunk 'a
a' kőházat. Szervilis ének. A későbbi kiadásokban már
kicsérülték. ~~XXXXXX~~

609.b. Az Isten kegyességének /Gy 407. Kis János/
II. Reformáció Ünnepen.

610. Három század elrepült! Kiseb hangzatos, de
ezért nem rossz.

611.a. Te, ki kezdetben szültél. Jó gondolatok
akadnak ebben az énekben is. Később kicsérülték:

III. Gyémántzeti Ünnepen.

611.b. Mely boldogok mi, óh nagy Isten /Gy 611-
Gy 921-Dt 275. Székely János/

III. /IV./ Serkentés a' Bibliának olvasására.

612. Hol Biblia nincs a' házban. Buzdít a biblia-
olvasásra, de a lényegre nem mutat rá, egyoldalú, hiányos
ének.

IV. /V./ A' babonáságnak távoztatásáról.

613. A' hamis vélekedéseket /Gy 347. Zathureczky
Sámuel./

614. Bűnös kiváncsisággal /Gy 340. Forsche nach
der Zukunft nicht. Szerző ismeretlen. Kis János./

V. /VI./ Más vallások iránti türelenről.

615. Idának az Úr fénylik már sugára. /Gy 439.
Zathureczky Sámuel./

VII./VII./ Az élők 's élet nélküli teremtségek iránti kötelességről.

616. Teremtényidet add, Uram, becsülnék /Gy

444. Zathareczky Samuel /

VII./VIII./ Halotti énekek.

A. Biznál vagy templomban.
Gyermek felett.

617. Eltétém virágomat a' földnek porába. Szenti-
mentális; racionális.

618. Elmégy kedves gyermek /Gy 255-Pát 614-Dt 363./

619. A' gyenge virág már bimbójában /Gy 256-Dt 561./

620. Ki itt tavaszán már látod sárgulni /Gy 258./
Mindhárom ének His János szövege.

621. A'melly érit vértől várva. /Eredete ismeret-
len./ Arva gyermek halálára írt érzéletes ének.

Mirtelen vagy szerencsétlenül kimúltak felett.

622. Jól tudom, Oh kegyes atyám! /G Herr, mein Gott,
ich weiss es wohl. Szerző ismeretlen./ Erősen átdolgozva.
A halálról szólva többek azt mondja: "Azonban szent fel-
szógnak mindenkép szót fogadok, Bűlcs atyai tetézésednek
Engedek és helyt adok; Hiszen, hogy magához fogadok 's
boldog örök életet adsz, Akármikép haljak meg." A gondo-
lat első része nevetséges, folytatása butelt farizeusság,
a vége pedig nem igaz, ~~hiszen a halál után mi a miénk?~~
A lényeg ~~az~~ az, hogy a halál árjában Krisztussal
vagyunk-e, vagy sem! *Leitl vinnt nem nöl er ént.*

623. Elborúlt a' föld határa. /Eredete ismeretlen./
Kérhozatról ez az ének sem tud. A halál után mi a miénk
fel Istenhez.

Öngyilkos vagy megcsélt 's gyermekágyban megholt
személyek felett.

624. Ember, az ítéletet meggyed az igaz bírora.
/Eredete ismeretlen./ Túlságosan egyszerű: "Nézd Jézust a'
Golgothán, 's idézzél az a' sír után."

B. Kiszérő énekek.

625. Sírón innen életem Olyan mint az álon. /Ere-
dete ismeretlen./ Racionális, rossz ének.

626. A' halál harcán nem félek. /Gy 279. Spalding
János után His János./

627. Zárja bár holt testemet /Gy 282-Dt 560. Zathu-
reeczky Samuel./

628. Énekeljünk ajkaink Elcsrednek nem sokára.
/Eredete ismeretlen./ Racionális, rossz ének.

C. A' temetőben.

629. A' sírhalem kitérta ajtaját. /Eredete ismeret-
len./ Automatikus üdvözülés, lélek-halhatatlanság, viszont-
látás.

630. Temessük el a' testet már /Gy 253. His János /

631. Zárjuk el már a' testeket /Eredete ismeretlen/
Racionális.

/VIII. Fohászokok./

632. Atya, Fia szent Lélek!

633. Szükségünk Nagy mértékben.

634. Istennel járni lakozni.

635. Nem vagyunk mi magunkéi /Kolosvári ref.ékv.

1837./

III./ A Zeidner-kiadások "Harmadik toldalék"-e.

I. Karácsonykor.

636. Oh nap, napja szent Brómaek /Dt. 141. Székács
József./

II. Bajtban.

637. Te, világnak megváltója /Gy 156. Du der Menschen Heil und Leben. Szerző ismeretlen. Kis János./
638. Jézus, a szeretetnek Ki remeke voltál /Gy 638. eredete: Oh fő, fellyes sebekkel, lásd 70. ének/ III. Jézus mennybemeneteléről.
639. Jézus, új élet szerzője /Gy 181. Beliczay János./

IV. Fünküstök.

640. Nem kérek málandá jokat /Gy 185. Nicht um ein flüchtig Gut der Zeit. Kezeli Kristóf-Kis János. Lásd még a 126. éneket!/
V. Az Isten igazjáról.

641. Add értenem, jó Istenem /Gy 198. Kis János/

VI. A feltámadásról.

642. Mikép a falevelek /Gy 267-öt 581. Abgestreift, wie dürres Laub. Szerző ismeretlen. Kis János/
VII. Az Isten félelméről.

643. Egyedül az boldog /Gy 285. Wer Gottes Wege geht. Gallert Keresztély. Kis János./

644. Uram, ki nyerhet mennyben örökséget /Gy 286. Wen wird, o Gott, die ewige der Erbschaften. Gruner János. Kis János./

645. Kegyes Isten, te megbocsátod /Gy 293. Wie teuer Gott, ist seine Güte Bahrát J.F. Kis János/

VIII. Az Istenben vetett bizodalomról.

646. Oh Uram, téged dicsérik /K 19. Székács József./

IX. Az áhitatosságról.

647. Biztos révben anyja keblén /K 20. Székács József./

X. Az örömek élvezéséről.

648. Az Isten öröme Istene. /Gy 371. Kis János/

649. Nem tiltja az öröm atyja /Gy 372. Zethu-reczky Sámuel./

XI. A felebaráti szeretetről.

650. Szent, szent tűz a szeretet. /Gy 408. Heilig, heilig ist das Band. Roche János. Kis János./

XII. A háladatosságról.

651. A kik engemet szeretnek /Gy 434. Kis János/

XIII. A jó példaságról.

652. Ki örömeim teremtetted /Gy 440. Von dir, der meine Freuden schuf. Roche János. Kis János./

XIV. A hazeszeretetről.

653. Isten, áldd meg a magyart /Kölcsey Ferenc/ Két -sajtóhibának is tekinthető- eltéréssel közlik.

654. Hazádnak rendületlenül /Vörösmarty Mihály/ Pontosan közlik a nincsenek tekintettel a dallam utolsó sorának szövegtöbbletére.

XV. Az 6 esztendő utolsó napjára.

656. Bujdosásunknak egy része. /Gy 519-öt 156. Sikos István./

657. Ime már az év lejára /Eredete ismeretlen./ Sok jó gondolat van benne, de következetesen arról szól csak, hogy én bocsátok meg mindenkinek; hogy az én bűnemet Istennek kell megbocsátania, hogy átvészélhessek, nem kerül azoha sem.

Hogy az ismeretlen eredetű, ill. nem a győri énekeskönyvből való énekek milyen forrásból kerültek a brassai kiadásokba, /talán csabai közvetítéssel?/ nem volt megállapítható.

3. /28./ melléklet

Az új Zeneosztály Kezanyel Kar kiharadt énekei.

Az egyházi esztendő ünnepkörének kihagyott énekeit az énekek tárgyelése során már közöltük. Most csak a továbbiakban kihagyottakat sorolom fel.

Vasárnap és közönséges napjai hymnusok.

201. Atya Istennek egy Via /BC/

203. Felséges Atya Ur Isten /BC/

205. Könyörödjünk az Istennek /BC/

207. Mindenkor téged', Ur Isten /BC/

210. Sok nyavalyánkban Atyánkhoz kiáltunk /Verafák:

Stephanus BC/

Invocatio.

212. Haligass-meg minket nagy Ur Isten /28/

213. Járuljunk el az Istennek szent Sínához.

216. Keresztények, kik vagyunk, jertek /Szegedi Gergely/

218. Könyörödjünk az Istennek szent Lelkénél /28/

219. Megasztaljuk Kereszténynek az Ur Istent.

Prédikáció után mondandó énekek.

224. én híveim, én szent népem.

226. Megjertek-ei békességel.

Carlus Boldog Aszszony napján.

228. Megasztalja az én életem az Urat /Magnificent

anima mea. /roza./

229. Megasztalja az én szívem az Urat mind éltiglen.

Szent Mihály-napjára.

230. a'ki vati segédelmét.

231. Ur Isten, téged' dicsérünk. /Karr Gott dich loben wir dallamra. Prédikáció ismeretlen./

Marton-napjára.

232. Ur János Kristus, Ne hagyj el-vevőnk /28-11/

A' Terentjáról.

234. Mennynek és Földnek nemes Terentője /BC/

235. A'zazalea földnek nagy bölts Terentője /BC/

236. Oh magas Mennynek szentséges Istene /BC/

237. Oh nagy hatalmú, Felséges Ur Isten /BC/

238. Anteri nem'nek Terentő Istene /BC/

Az Istennek és a' Jánosnak kegyességéről.

244. Jár dicsérjünk az Istennek Fiját /Batini Andras/

245. Jár emlékezzünk Keresztény népek /28/

246. Örvándjertek Kereszténynek /Wun freut auch lieben Christen gmein. Luther Marton./ 28/ 35/

247. Szent David Prófeta Éneklő Könyvének... /34/ 34/

Az Istennek gondviseléséről. 34/ 34/

248. Alugyal te kedves gyermek /Dahlat sanft und wohl. Kuba János/

256. Isteni hívek' közökléje /Verafák: Igassz esz Ur/

258. Meg-ne tsüggéji, oh jó Keresztény /Verzage nicht, o frommer Christ. Hermann Miklósnek tulajdonított ének./

259. Mindenek meg-helljék /V/

261. Oh én lelkem ne búsalakodjál

262. Oh kegyelmes Jánosunk.

264. Uraa, hogy minden én dolgom /Ich weisa mein Gott, dass all mein Tun. Gerhardt 261/ 28/ 34/ 189.

Az Isten igájáról.

265. El-bé magyunk nagy örömben /D 1590./

267. Éneklő-fel szívéd', Föld'-nyis'-d-meg.

268. ~~Halálkezzél híveldről, Ur Isten /V/~~
271. Mindenható Teledges Atya Ur Isten.
272. Oh Izrael, szerető nőrem!
273. Oh Ur Isten! tekints hozzánk /Ach Gott vom Himmel sieh herein. Luther Márton./
274. Szükség meg-tudunk idvességnek dolgot /szó/ a' keresztésgről.
275. Keresztény hitnek egy fűddzontosa.
276. Kristus Urunk Jordánhoz ment /Christ unser Herr zum Jordan ging. Luther Márton./
277. Oh Jézusom! néked hálat /O Jesu Christ, ich preis-se dich. Keitsch Keresztély/
278. Oh Istenem! midőn semmi tanácsot /O Gott, da ich gar keinen Rat. Hornschürer János/ az Ur vaterajéről.
279. Jézus Kristus, te vagy a' mi idvességünk.
280. Jézus Kristus mi meg-váltónk /Jesus Christus nostra selus-Jesus Christus unser Heiland, der von uns... Huss János-Luther Márton./
281. Jézus lelken' világényje /Herr Jesu, du mein Bräutigam. Szerző ismeretlen./
282. Im' szegény vendég most mágyek /Jetzt kom ich als ein armer Gast. Bieber Justus után. Dt 312./ a' természet romlottságáról.
283. Hogy Adam ki-széték a' Paraditsomból
284. Oh ki kielt oly igea szomorodott szoval.
285. Igen meg-vigasztalál, Isten atyámfia.
286. Gyarló emberekkel reddőzik az Isten /Szent György/
287. Jézus, bogyadított ereje /Dt 324. Jesu Kraft der klöden Herzen. Knorr Keresztély/
288. Meg-bíratunk, Isten, szüntelen tégedet /III-II/
289. Meg-hagyta nekünk, Ur Isten /Szent Molnár Albert/
290. Mennyi szót szal az Isten embernek /Ztárai Mihály./
291. Oh bídjad'tt lélek /Orbán János/
292. Oh ki késő futok lelken' orvoshoz.
293. Oh mely igea rövid volt lám e' világ! /szó/ a' szines keresztényesgről.
294. Hogy panaszkodik az hatalmas Isten
295. Miken vagynak most ollyatán emberek /Ztárai Mihály/
296. Verradj r'ám világom /Erleucht mich Herr, mein Licht. Buchfelder Ernő/ az igea penitentiáról.
297. Boldog az ilyen ember e' világon /Szegedi Gergely/
298. El-tévedtem, mint juh.
299. Miberősége Dávid Királynak /Martyáni Imre/
300. Jaj nekem szegénynek! Meg-essett embernek.
301. Könyvem' forrásai /Kézeli Király Irának tulaj-donított ének./
302. Meg-ne fedd; engemet /Balassi Miklós/ az az éneknek jelzett "Herr in deinem Zorn straf..." kezdetű ének "Englische Singschule"-ban megtalált szövege más.
303. Mindenható Ur Isten, mi bűnös emberek /V/
304. Oh Istenem! Mely sok vétkem /Dt 319. Ach Gott und Herr, wie gross und schwer. Rutilius Marton és Ha-ger János./

324. Oh Jaj nekem! mint rettenet /Neu mihi quem
territat. Szerző ismeretlen/
325. Oh Kegyelem! szép forrás /Dt 318. Herr Jesu
Christ, du höchstes Gut. Ringwald Bertalan./
327. Hatalmas Isten, nagy karakodban, kériet, ne
fedd meg engem /Szegedi Gergely/
328. Szegény fején dráma /Balassi Balint,
vagy Péczeli Király Imre/ K.S. 120. 24. 358
329. Teljes minden éltében /Dt 335. Straf mich
nicht in deinem Zorn. Albinus János. Torkos András./
331. Ur Isten! irgalmazz nekem /Irhare dich mein,
O Herre. Jeneviti János./
Az hitéből az megismeréséről.
333. Bizodalomnak Kristus által. /Verstärk: Bizodalom K/
336. Hatalmas Isten, könyörgök /Sermellői Nagy Be-
nefek./
338. Tanulj-meg te az Isten el-menni /226/
Az Isten keresetényi életéről.
339. A'ki akar idvezülni /228 171. változata/
340. A'ki helyt embernek jó hiti legyen. /Szerző Illés/
343. Jertek hozzám, Kristus mondja /Kommt her zu mir,
spricht Gottes Sohn. Titzstadt János, vagy Orthenwald György/
Dt 424./
347. Kegyes, gondviselő, könyörülő Isten.
348. Küveti vele népek sokasága /HG-II/
350. Oh kegyelemnek napja /Herr Jesu, Baudensonne.
Göster Lajos/
352. Oh szép Jásus! kedves élet /Schönster Jesu,
liebster Leben. Szerző ismeretlen. /Dt 413/
353. Jók hál-áddal mi most tartozunk.
Házasságról.
355. Jámor házasok meg-hallgassatok. /Béti András/
356. Istenem, Uram, néked hálát adok.
357. Kezdetben hogy Isten álmot képre teremté.
Birkáról.
358. Az Ur Isten ill minden Birkának gyülekezetekben
359. Botránad mennyből oh nagy Ur Isten /Bertalan Gé-
bor áneke: Gyökörbe való buzgó könyörgést. Dt 512./
Az Istennek 's Jásusnak szeretetéről.
360. A' Jásust szeretem /Ich hab ihn dennoch lieb.
/Szerző ismeretlen/
361. Jásus, te tudsz mindeneket.
364. Oh Jásus, Istennek fia /O Jesu, Jesu, Gottes
Sohn. Beckmann János./
365. Oh Jásus! szép világosság /O Jesu, Christ, mein höchstes
Licht. Arndt János után Gerhardt ill./
366. Szépek között leg-szebb, szíven viassága /Schön-
ster aller Schönen. Szerző ismeretlen./
Felebarátainknak szeretetéről.
368. A' jó hitű ember azelőtt e' világon /Kericsa Máté/
369. Boldog az ollyan ember é lalkében /Szegedi Gergely/
370. Melly igen jó lényen az egyenesség /Szegedi Gergely/
Haza meg-tagadásról.
372. Magaslatban szemelnet /Vásonyi Márton/
373. Mit háltok világunk /Was frag ich nach der welt.
Steffenkorn György/ Dt 412
377. Oh emberi gyarló neveztségek /Eben, seid homines
sumus./
378. Te világ szép ékesség /Dt 405. Du o schönes Welt-
gehäude. Franek János. Vásonyi Márton./

425. Hallgass' d-meg, Iyve Isten /DzF/
429. Ur Isten, mely aken vagynek
keresztnek titkáról.
430. Avagy elerjtes é, Jásus, előttem ortizdat
/Hast du denn, Jesu, dein Angesicht. Szerző ismeretlen/
431. An Istenem, mely nagy inszó /Ich Gott, wie
manches Herzleid. Bisivenuxi Bernát * Moller Márton/
433. Ezt érdemlen, Isten ellen /Ich habe verdient,
was will ich doch. Bernhardt 141/
434. Így kell-e még-is maradnom /Thurz. György
Nagyvénnek énske/
436. Irgalmazz, Ur Isten, iamron énnéken /István
Salk/
437. Istenem azalkedjél /Schwing dich auf zu dei-
nem Gott. Gerhardt 141/
438. Iste' d-meg, Uram, én igyemet. /D 1590/
440. Mit keseregsz olly igen, Oh én édes lelkem
/Was willt du dich betrüben. Deermann János./
441. Ne hagyj el-essenem, felséges Isten /Nagybányai
Matya./
442. Bona az Isten sujtól engem'
444. Keresztényeknek meirkezesükben Oh Jánoson,
mikor 1882-el./Senn wird doch mein Jesus kommen./zerak
ismeretlen/
445. Berkenj-fel, én lelkem
445. Szent David Király háborúságban.
448. Takints reám, Istenem! nyvalyában /Szegedi Ger-
gely/
450. Teak siralom és rajdalon 1837
452. Verj tovább-is szerelméddel /Fahre fort mit
Liebes-Schlären. Einold 1410/
anya-szentegegház háborúságban.
453. Iyve Isten, tarts meg minket /Dt 254. Erhalt
uns Herr, bei deinem Wort. Lather Márton./
456. Hogy jusszokodék az Anyaszentegegház.
458. Istenünkhez fobázkodvén /12-II/
459. Kristus, általmok Hiv keresztényidnek /Christe,
du Beistand deiner Kreuzgenen. Löwenstern Máté/
460. Segas égekben lakoz' felség /Dt 264. Es Mibély/
461. Mennybéli nagy Isten, hogy kieltünk.
462. Maked mennybéli Királyunk /Tatay István? Veresfők
viszéről: István/
463. Nézz mi reánk, Ur Isten, kegyelmesen
464. Oh mint keseregnék most a' keresztények /Szegedi
Kia István/
Dt 255.
465. Semmit ne bänkadjél /Zakharosi sorvath Andráis/
466. Sien, az Ur' lako helye /Dt 261. Sien klagt mit
Angst und Furchten. Deermann János/
467. Gulys terhat bünelaknek /Veresfők: euperintend
Gens. Dayr ezertit Muzai Gergely, vagy Szenci Tokote Ist-
ván/
468. Szükség Keresztényeknek tudakozni /Szegedi Gergely/
469. Földj-fel mostan, Ur Isten.
470. Töge' igazán, 's valiban /Tatay István/
471. Teak te benned, Uram Isten, vasron bizalmunk/220/
472. Zúgodik, dal-fül magában e' Világ/Zelemári László/
Közönséges nyomorúságban/
473. Émlékezzél, mi történnék, Uram! mi bajtunk /Hof-
greiff 1853. /D. 530
474. Hallgass-meg minket, Ur Isten.

475. Reserves szívvél Magyar-Országhoz mondhatjuk magunkról.
476. Mennynek és földnek neves Teremtője, te mindeneknek.../Derleky Józsefnek tulajdonítja Bayr. bolott már 226-nál megvan./
477. Milyen mi város inséiben /kenn wir in höchstem Mäten sein Caserarius Jochim-Eber 211/
478. Minden örömnök /in allen freuden, in allem Leid. Szerző ismeretlen./
479. Oh Felséges Isten! Gondag kegyelemmel /O großer Gott von Macht. Schnurr Holdizsár de Weber Jeremiás/
480. Sok inséjünkben borús kiáltunk /Ztárai Mihály/
481. Ur Isten, Irgalmaz nekünk /Litanie meior/
482. Vedd-ei, Ur Isten! rólunk harsogdot /aufer im-mensen, Deus, außer ihm. Thymus-Elee György és Malackh-ten Fulöp./
483. Hadakozásban.
484. Hekességnök Fejedelme /Du Friedensfürst, Herr Jesu Christ. Ebert Jakob./
485. Hallgass-meg mostan felséges Isten /20-II/
486. Jével, légy velünk, Ur Isten
487. Keresztényeknek Istene /220/
488. Nagy Ur Isten, ne hagyj minket /223/
489. Oh rettenetes Szent Isten
490. Tekints ránk immár, nagy Ur Isten mennyégből
491. Uraknak, Urá nagy Isten!
492. Ur Isten! kérünk a' te szent Szavadért
493. Szóhalálban.
494. Isten, életünknek világa /Ach Gott, du unsers Lebens Licht. Szerző ismeretlen./
495. Mi Urunk, Jézus Kristusnak /23-II/
496. Oh mennyei nagy Üresség
497. Oh te meg-haladó emberi nemzetsék.
498. Szerzésében.
499. Tekints ránk, Ur Isten
- Közösleges Hálá-ado áitáretetek.
500. A'ki az Istent meg-egértheti /200/
501. Ditsérd, én lelken, a' ditsédeknek nagy királyját /Ur lo. Lobe den Herren, den mächtigsten König der Ehren. Heander Jochim/
502. Ditsérd az Istent mostan, én én lelken
503. Ditsédtől helyeken mennyei paradizaomban /Kassali királyi Iure./ 243
504. Drága feloz az Ur Istent ditsérai. Skariona 244.
505. Keresztények, kik e' földön lakoztok. /200/
506. Mennyből nagy Isten, hallt adok nekéd.
507. Minden állat áitáér, Ur Isten, tégedet
508. Nagy háláadással megsztallak téged' én Istenem /Németi Perene/
509. Nagy öröme adaték én lelkennek.
510. Mo én lelken ánekeli/Du meine Seele singe. Gerhardt 241/
511. Ti Keresztények az Istent áldjátok /20/
- Hegzei énekek.
512. A' Nap támad, fut a' setétsék /Der Tag vortreibt die finstre Nacht. Weissé Mihály énye/
513. Atyám, mindenkor tégedet /Ich will, o Vater, al-lereit. Szerző ismeretlen./
514. Jézus Kristus, ezéi János Majnai /O süzore lusi-Alainne. 24/
515. Széked' elsibe jövök /Dt 48. Für seinen Thron tret ich hiermit. Hedenberg Rodó/

547. Isten után.
 547. Jézus Krisztusunk az Urunk vig kedvvel /auf, lasset
 uns die Herren. Szerző ismeretlen./
 548. Ur Isten, dicsőítséssel /Herr Gott, nun sei geprei-
 set. Szerző ismeretlen./
 Istváni énekek.
 551. "Már immár el-nyúlzott /K3202-Dt 36. Nun wie
 der Tag gesendet hat. Hertzog János/
 552. Jézus Krisztus, mi meg-valtonk.
 553. Krisztus, ki vagy Nap és világ, mennyországra ut
 igazság /versék: János/
 559. Krisztus, ki vagy Nap és világ, binket életé-
 ben ne hagyj.
 Holotti énekek.
 565. Dicsőítsétek, ti gyermekek
 566. Életeitek vége napját
 571. Jézus Krisztus én életem /Dt 555. O Jesus Christ,
 meine Lebens Licht. Lohr Márton/
 573. Immár el-jött az Úr /Gottlob, die Stunde ist kom-
 men. Herrmann János./
 578. Már bétájt veszek tőled /Dt 554. Valet will ich
 dir geben. Herberger Valerius./ *Doc. dtl.: Rdt 336*
 581. Mindnyájan kik Jelen vagytok
 582. Mit bízik e' világ /Dt 531. Our mundus militat.
 Japponus/
 584. Oh kemény halálnak...Jaj hogy tarhad /Gy 357/
 586. Oh kemény halálnak...im' mire juttats *- sz. sz.*
 588. Mivem szerint kivonom /Dt 553. Herzlich tut
 mich verlangen. Knoll Kristóf/
 589. Ének halandó, 's el-milanda /K322/
 590. Ének, Urunk, Urunk Isten, hogy mind meg-kell nélnünk
 /versék: Isch. II-II/
 592. Urunk, min vagyok nékem.
 Itélet: napjáról.
 594. "Már el-jő nagy haraggal /Dies irae, dies illa.
 Celenci Tamás./
 595. Az én életemnek minden idejében
 596. Bizony meg-lészen az idő /Dt 527. Es ist gewiss-
 lich an der Zeit. Celenci Tamás után Ringwald bertalan./
 597. Szerjél-vel, Világ, bűnei öbél.
 598. Kélek és intlek Mostan tégedet /II-II/
 599. Evangéliumot Isten adta.../Nott hat das Evange-
 lium. Alter Erasmus/
 600. Isten, könyörülj rajtunk /Ach Gott, tu dich er-
 barmen. Mäntzer H.E./
 601. Szeretények, kik Krisztusban bítok.
 602. Kérek és intlek Mostan tégedet /II-II/
 603. A Vigasztalok, ezt kiáltják /Dt 588. Machet auf,
 raff uns die Stimme. Nicolai Páló/
 Az Úrök kirhozatról. 604.
 Az Úrök életéről.
 605. Az Úrök élet mi legyen.
 Teléslek.
 Az Isten' igazságról.
 607. "ki megyes akarsz lenni
 608. " Oh nagy Ur Isten, sokig
 az Úr' veteorójáról.
 609. " Idött légy, Urunk Jézus, a' mennyországban
 610. " Urunk' rosszal tselkedtem /Dt 322. Herr, ich
 habe mißgundelt. Franck János./

- az igaz penitentziáról.
985.b. Keresztes János, hallá-meg /Kertész Kati/
az igaz keresztényi életéről. 986-988.lap
989.lap Imádságról.
Oh Aلدott Atya ör Isten /BC/
990.lap Örök Isten, figyelmekkel
közönsekessé hall-ado ditséretek.
991.lap Adjunk hálkat az Atya Istennek
991. " Ditséret legyen Istennek, Atya' fia' szent Léleknek.
Isten után.
992.lap Ditséret, Istennek, mákad
sztyéli.
992.lap Gondviselésedért, Urunk,
öröktársor.
994.lap Leholyt él'temből egy óra
" " Légy Irgalmas én Istenem
" " Az én lelkeim tsendes az Istenben /Meine Seele
ist stille zu Gott. Schade János./ A cím kimerült, csak
a lap felel szeszélyen jelzik: a' békess. tüdősz.
" " Keresztetetlen gyermekek halálát./csak lap-
szeszélyen közölt cím/
998.lap a' szent Isten nem köttetett /Gott ist nicht
ein gebudner Gott. Vogel János./
" " lelki vigasztalról /csak lapszeszélyen/
999.lap Mely nagy gond 'a félélem /Welch ein Sorg
und Puh. Bedinger János./
" " penitentziáról /1001.lap/
" " Kristus eszevedéséről
1003.lap János életem élete /Jesus, meines Lebens Le-
ben. Lombard Ernő/
1004.lap Keresztes János szelid Barány
1007.lap Oh szeszéleti keresztény ki halva szesz
" " air felett mondandó ének /1010.lap/
1013.lap LXXIV. Ditséret. Hogy Jéruzsalemnek drága
Templomat

4./29./ melléklet

Caszehesonlito táblázat az Rét és ÚZ ánakairól.

Csoport	Új Rét-	Közös Rét-ÚZ				Kimaradt ÚZ
		A	B	C	D	
Földszokás	1	2			13	
Évont	3	13			20	
Kardasony, vizkereszt	5	18	1		7	
		/egybead. s./				1
Újév	1	9			2343 /toldalak/	
Hójt-negyedt	7	22			11	
Évont	7	15			3	
Hannybemenetel	4	6			3	
Funkósd	6	9			3	
Szentheronang	-	9			3	
Istenről	10	4			17/	
Tereatás	2	1			5	
Gondviselés	3	12			7	
Az ember természet	4	3			11	
Váltság, megváltó	4	-			- /?/	
Egyház	4	4			17	
Isten Igéje	4	18			7+2 /toldak/	
Prédikáció után	-	4			2	
Keresztség	5	-			4	
Mit és megfigyelés	-	9			3	
Külföld	5	14			14+1 /told./	
Urvasára	2	4			4+2	
Igaz ker. élet	7	8			6+1	
Isten ir. kötelese.	13	5			- /?/	
Istenben v. bizodalom	2	7			- /?/	
Imádság	8	3			9+2 /told./	
Dicséret	4	6			12+2	
Magunk ir. kötelese.	25	-			- /?/	
Keresztviselésről	7	7			16+1 /told./	
Halálhoz v. készület	6	1			-	
Felbarat ir. köt.	22	-			3	
Vegyés alkalmai	61	3			2443 /told./	
Megyel	12	22			4	
Étel után	-	5			3+1	
Étel	14	11			4+1	
Érdl.-névnap	2	-			-	
Írjak-vének	7	1			-	
Halotti-tenetési	10	14			12+1 /told./	
Feltámadás	5	-			-	
Itélet	4	2			10	
Órsk élet	2	3			1	
Órsk kárhozat	1	1			-	

294

275

Kimaradt, ill. szétosztott ÚZ-nyes:

Vasárnapi...himnuszok, invokációk	10
Istennek s Jézusnak keresztéről	4
Színes kereszténynevekről	3
Megszüntetett ünnepek /Mária, Mihály, Márton/	7
Hozsátság, hírek	5
Isten és Jézus szertartásáról	4
Magányosságokról	0
Isten s Krisztus utáni életről	10
Reményekről	7+1
Dicsőség, lelki harc, lelki viadalok	

5. /30./ melléklet

Előzetes az új dallamjelzésekéről.

A dallamjelzések az egyes kiadásokban nem szorúak. Az első kiadás 131. számánál nem kisebb dallamjelzést, az utolsó már csak 49-nél nem. Az első kiadás 21. számánál a "Magános mattera", 7. számánál a "tulajdon n. tere" jelzést alkalmazza. Az eredeti dallamokat ezek között kell keresnünk, azinthey dallamjelzés nélküli, ill. "Magános mattera" megjelölés inas első szerepel más számánál dallamjelzéstől is. A felacról ugyan a jelzés nélkülit / /-ben közlöm

A dallamokat két csoportba közlöm. Az elsőben azokat a dallamokat sorolom fel, amelyeknek a szövege azonos kezdőszóval merve az énekcsoknyban, a másodikban pedig azokat, melyek kezdőszóval megváltozott, vagy az ének egyáltalában hiányzik. A dallamok után közlöm az elfordulás és jelzés számát; az első azin az első kiadásra, a második az utolsó-ra vonatkozik. Az utolsó kiadás toldalékaiiban elfordult dallamjelzéseket + jel-
lel közlöm a törzsszavag után.

/ / dallamok, max. 6 szóval:

dem siralmat esete in 31 2		
adjunk holt az Urnak /R/ 6		
Adj Ur Isten nekünk szentleket	-	/2/
A keresztényekben igaz vallás	/2/	2
5. Aki bízik, reménykedik	/1/	1
aki bízban esküszik	-	/1/
Adjuk az Urat	/1/	/1/
Alott az eget Ura	/1/	1
Alott légy irgalmas Ur Isten	-	/1/
10. A nap alont	1	4
A proféták megmondották	/2/	4
A pünkösdek jöles napján	/2/	/1/
Ava Isten légy velünk	1	/1/
Az új in írkozik	/1/	1
15. Az én Istenemben Bizon ...	/3/	5
Az Istennek, Atya, Fiú...	1	/1/
Az Istennek jötekezése	/2/	3
Boldog az olyan ember az Istenb.	/1/	/1/
Boldog az az, kik Tatent telik	/1/	/1/
20. Munkák hozza ki Isten	/2/	/1/
Deak te hozza, én Jézusom	/1/	1
Dicsőrd az Isten, te hív ker.	/1/	/1/
Dicsőrd Isten keresztények	/4/	5
Dicsőrd, adjad én leltem	/1/	/1/
25. Dicsőrd, Isten, tégedet	/6/	9
Dicsőrd mennyben Istennek	/2/	2
Dicsőrd fel az te én szívem	/7/	4
Én Isten	/5/	2 + 1
Eljött hozzánk az érvesség	/7/	21 + 1
30. El Krisztus, kőt mit bízodom	1	/1/
Előttes ellok drága Jézusom	/1/	1
Elvágortom életemet	1	1
Elákerzél meg, te gyarló ember	/1/	/1/
En dolgom biztas Istenre	/1/	/1/
35. Engem igazgat az égnek Ura	-	3
En Istenem, én bűnös ember	2	2
En leltem, mire csüggedez el	/2/	4

Erős várunk nekünk az Isten	/1/	1	+	2
A szomorú népet	2	2	4	1
40. Ez a szomorúságunk napja	/1/	/1/		
Ez esztendőnk megálljék	/4/	3		
Ha bünelm sebbetnek	/1/	1		
Hálat adjunk mindnyíjan az Úr	/1/	/1/		
Hálat adokk neked, mennybeli	-	/1/		
45. Híszunk mind egy Istenben	1	/1/		
Hogy naponként Őrem,	1	2		
Hogy ne álcázzam az Istent	/5/	5		
Isténben, Őrem	/2/	/1/		
Isténem, Igy velem	/1/	/1/		
50. Istenfőlk, mely boldogok vagytok	/1/	1		
Isten, én szent Isten	/20/	21	+	1
Istentől el nem állok	/5/	9	+	1
Jer álcázzák Istent	1	2		
65. Jer, mondjunk dicséretet	/1/	/1/		
95. Jer, bessenék el a teetet	/2/	2		
Jézus, én Isten fia	1	/1/		
Jézus, én bizodalomban	8	11		
Jézus, ki bűnös lelkeset	4	3		
Jézus, ki így nevezettél	-	/1/		
60. Jézus, ki mennybe fölmentél	-	/1/		
Jézus Krisztus dicséretessél	/1/	/1/		
Jézus Krisztus, Isten fia	/1/	/1/		
Jövel szemlélek Isten	1	1		
Jövel szemlélek Ur Isten	4	4		
65. Kegyes Isten, mely meggyelmes	/1/	/1/		
Kegyes Jézus, én imádságomra	/1/	2		
Kegyes Jézus itt vagyunk	4	5	+	2
Kereszténynek, Örvendjétek	/2/	/1/		
Készítsd meg a d, kedves Isten	/1/	1		
70. Ki csak Istenre bízott hűség	/44/	49	+	5
Krisztus adták halálra	2	2		
Krisztus értetlen bűnös	/1/	1		
Krisztus, Atya Istennek	-	2		
Krisztus feltámadt	/2/	/1/		
75. Krisztus feltámadott	-	/1/		
Krisztus, gyűlödelmes lettel	-	/1/		
Krisztus, te vagy életem	/3/	3		
Krisztus Urunknak áldott az.	/3/	15		
Letjük ezt naponként	/1/	/1/		
80. Letted Isten, szívünket	/1/	13		
Legy csendes szívvel és békével	1	1		
Letted, a mélt esztendőket	-	/1/		
Megeszteltek én téged	/3/	1		
Már elmegyek az örömbe	/1/	1		
85. Mennyben van a boldogságunk	-	/1/		
Mennyel király születék	/2/	/1/		
Mennynek, földnek barmotja	2	2		
Mind a földön az én öröm	/3/	7		
Mind a Jézus a keresztén	1	1		
90. Mi bizodal mind egy Istenben	/1/	1		
Minden a földön csak elmúlás	/1/	1		
Minden ember csak halandó	/3/	2		
Mind a, amit Isten tézen	/7/	7		
Wise bűnököl, ah te én szívem	/2/	/2/		
95. Mi Urunk a ódon Atyánk	/1/	1		
Méne így tetézük minékünk	/1/	/1/		
Nekünk születék mennyel király	/1/	/1/		

Ne szállj perbe én velem	/1/	/1/		
Oh Atya Istennek nagy szerelme	1	/2/		
100. Oh dicsősd, Urak felség	/1/	/1/		
Oh én bűnös, jaj mit tegyek	/4/	4	4	1
Oh feloldos Atya Isten	/1/	3	4	1
Oh Jézus Krisztus, mi édv.	/1/	1		
Oh Jézus, mi bűvöztünk	1	/1/		
105. Oh mily nagy az Isten jósa	2	2		
Oh mint dicsődjélek, Atyám	•	/1/		
Oh siralom, szívrajdalom	/2/	/2/		
Óroksé, oh mennydörögés szá	/2/	1		
Órúlj hívek keresével	1	/1/		
110. Órúlj mi szívünk	-	/1/		
Ózent törvényedben meghagyta	-	1		
Szerelme Jézus vajjon...	/13/	6		
Szívből szeretlek, én Istenem	/2/	2		
Szíven kegyelmeidet	/1/	1	4	1
115. Szíven megalkozván	/1/	/1/		
Tebenned bizon én Istenem	/3/	4		
Téged Uristen	/2/	/1/		
Teljes minden áltamban	2	2	4	1
Teneked, Urak hála adok	/2/	2	4	1
120. Terebnté Istenünk	/2/	2		
Uram, haligass meg az én íns.	1	1	4	2
Uram Jézus, fordulj hozzánk	/3/	1		
Ur Isten, légy kegyelme	/1/	/1/		
Ur Jézus, hozzád kiáltok	-	/1/		
Penti dallamok közül az első kiadás nem ismer 13				
dallamot, helyettük azonban az utolsó kiadásban nem				
ismert következő dallamokat szerepelteti:				
109. b. Adjunk hála az Urnak, mert árd.	/1/			
110. Az halált oh Jézusom	1			
Hittoknak megtartója	/1/			
A mi szívünk csak tehozád	1			
Az éj imádk előttünk áll	/1/			
Az ajzakai setétad	/1/			
115. Az Isten tündésből	/1/			
Az Ur az én há há szentoron	2			
Az Ur gondot viuel	1			
Id Isten, vége von	/2/			
Idott e menny és föld Ura	/1/			
120. A nap immer felvirradván	/1/			
Bízted minden átedat	2			
Dicsőret, tisztaság legyen	20			
Dicsőrdék Uram téged	2			
Dicsőrtenegek Uram	1			
125. Álek én, ez Isten mondja	/1/			
En lelken, hogyan tapsolnak	1			
En minden dolcaimban	14			
Fénylik e nap fényességvel	/1/			
Gyórtódik az én lelken	2			
130. Hala legyen Istennek	1			
Hála adok teneked	2			
Haligass meg minket Uristen	/1/			
Halljuk meg figyelmelesen	/1/			
Igen bírs, nagy Uristen	/1/			
135. Így Jézus-e Jézus e mennyből	1			
Isten téged áldunk	/1/			
Istentől választott népek	/1/			
Jör, mi dicsőrdjük, áldjuk	1			

Jézus Krisztus, mi kegyelmes hadnagynak	1
140. Jézus, mi ívvesádjunk	1
Jézust el nem bocsátom	/3/
Jóval mennyei szentlélek	/1/
Jóval szentlélek Uristen, Vigasztalj...	/1/
kegyes Isten, im jelentem	/1/
145. Keresztények, most örüljünk	/1/
Keresztényeknek serége	/1/
Ki tudja, mely közel vagytok	/2/
hagy irgalmas, Uristen miénkünk	/1/
Haradj velünk, mi Krisztusunk	/1/
150. Mely gyors az ember, míg él	/1/
Mennyből jöven az angyalok	/1/
Mi kegyes atyánk	/5/
Mint akarod, mind így legyen	/1/
Mint Isten akarja, legyen	/1/
155. Mostan, én szentlélek Isten	/1/
Mólandó világnak	/1/
Hagy mólandó szél magasztaljad	2
Havát a nagy Uristennek	/1/
Nyugodni megyünk	/1/
160. Oh felszedes nagy királyunk	/1/
Oh fő töltyes sebekkel	1
Oh jaj, nagy csapok	/1/
Oh keresztények, bizsatos	2
Oh mennyei nagy boldogság	1
165. Oh mennyeknek fényesség	/1/
Oh mi kegyelmes Krisztusunk	/1/
Oh mi urunk Jézus	/1/
Oh szent Isten, én megvallom	/1/
Oh te dicső szentháromság	1
170. Örök életnek köztéje	/1/
Örök ige, ki eljöttél	/1/
Örökké, örvendotes szó	/1/
Örülj szívem, vigadj lelkem	/1/
Senkit Isten el nem hagy	/1/
175. Szent vagy Örökké, Atya Uristen	/1/
Szíven szerint Uristen	1
Uram, ajtód előtté térgetek	/1/
Ur Isten, mennyei atyánk	/1/

Az előző kiadás a dallamjelölésekben nagyon rendetlen. A felsorolt nagyszámú dallamjelölés nélküli ének mellett akad több olyan, amelyiknél két dallamot is közölnek. Az pedig ismételtén is előfordul, hogy az énekeskönyvhez más dallamot írnek elő, de más énekeknel a dallamjelölésben az eredeti dallamtól megfordított ének kezdőszókat közlik. Ugyanast a dallamot különböző címen közlik /ill. nem közlik, mint pl. az "örökké, én mennyből" az "és" "...örvendotes szó" esetében/, a csak dallamjelölésben előforduló "szíven szerint kívánom" és "Oh fő töltyes sebekkel" esetében. Ebből látszik, hogy hasonló példákat lehetne bővebben sorolni. A nagyszámú dallamjelölés nélküli ének okozta zavarokat a helyrehozta. A későbbi kiadásokban így szűkítették ezen, hogy a himnuszok nagy részére röhöztek a "Isten szíveinket" és "Mennyből jövk most hozzátok" dallamokat, taljessen idgretlegrül attól, hogy az ének tartalma milyen jellegű dallamot kívánt volna.

A zavarot még eszt fokozta, hogy az énekeskönyv összeállításán során kikagytak, ill. felismerhetetlenségüké idgogtaz olyan éneket, amelyeknek dallamát haazodljt.

B/ Jelek dallamjelzésekben előforduló énekelemek.

... nap imárr elnyúlott	6	6		
Bizony meglátan az idő	5	32	4	4
Bocsáld én lelkem s dicsősd <i>ég.</i>	3	3		
Bocsáld helyeken	3	3	4	1
3. Ország Sölyg az Ur Istent dicsőrní	3	3		
... hozzá jobbjambon	4	4		
Jeneve, ezek neked énekek	4	4	4	3
Jertek hozzám, Krisztus mondja	5	5	4	1
Jézus, életnek	7	8		
10. Jézus Krisztus, én életem	6	11	4	1
Kerres Jézus légy velem	6	1		
Küldd az Ur isten	1	1	4	1
Már bocsáld vezessék tőled	1	3		
Mennyből jöved most hozzátok	2	25	4	1
15. Miatyánk, ki vagy mennyekben	5	9		
Mindenek meghallják	1	1		
Mint a szép hivatás patakra	27	28		
Most nyugosznak az erők	3	30		
Szívem szerint kívánom	5	14	4	1
20. Te világ szép árszága	3	3		
Tündöklő hajnali csillag	8	8	4	1
Uram, pusztul eselkedtem	3	9		
Vigyázzatok, azt kiáltják	4	4	4	2
Az én idém, mint a szép nyár	-	-	4	2
25. In látod virág voltál	-	-	4	1
Jézus, Istennak baránya	-	-	4	2
Mit bízik e világ	-	-	4	1
... menti az államból az első kiadás nap ismer kilenc				
dallamot, helyettük azonban a következőket közli:				
19. b. Ajjad lelkek Uradat /XIII. zsoltár címen/				1
20. a. Mennyből halljator nagy				1
A tiennak nagyán /LIV. zsoltár címen/				1
Az Ur szánakériszó pásztorom /e. yska: XVIII. zsoltár/				2
... tyának bölcsesége				2
... feltárazott gyönyörű napunk				3
25. Hát adok neked, mennyből Istent				1
... hirdetek tiaktok				1
... Isten, kinek készíltja				1
... Jézus, meggyártak ereje				6
... Jézus Krisztus, Istennak szent fia				1
30. Nag ne csüggedj, te jó keresztény				1
... Jézus, életem élete				3
... Mennyből felszágas Isten				1
... Mennyvel Miatyánk, Ur isten				4
... Micsin mi végső ügyben				2
35. Mikor Krisztus Bethlehemben				1
... Most jó népek				1
... Nyugozik már az erőkben				1
... Oh én Miatyám, tekintsd				1
... Oh felszágas Ur, mi kerres				1
40. Oh kerresed szép Iorrasa				5
... Oh Istennak, mely sok vétkem				1
... Oh Ur Jézus, kedves élet				1
... Semmit ne bántódjál				3
... Senkinek az Isten				1
45. Oh világosató jelenek				7
... Uram Jézus én tudom jól				1
... Uram, ki lésszen lakója				1
... Ur isten, dicsőrtessél				1
... Vedd el Uram, haragodat				2
50. Ur Jézus, hozzád kiáltok				1

enti kimutatás szerint az első kiadás 1784-
So = 228 dallamot, az utolsó kiadás 124 + 27 = 151-et
tart ismeretesen. A dallamjelzések -mint azt már emlí-
tettük- nem voltak egységesek. A különböző kiadásokban
is változtak, több eimen közöltek szonos dallamot, ért-
hető tehát, hogy a század végén a leggyegetőbb kérdések
egyike a dallamkérdés lett, mint azt a korábbi cikkek
nagy száma bizonyítja.

Itt, a dallamoknál kell megemlíkeznem az
énekeskönyvhöz csatolt passió énekeiről is. A különbö-
ző kiadásokban változtatták a passió szövegébe beillesz-
tett énekeket. Így pl. a "Jézus Istennek báránya" csak
a Reichard-kiadásoktól kezdve van meg.

6. /31./ melléklet.

Kimutatás a nagy-gyűri énekeskönyv dallamairól.

A kerületi énekeskönyv nagy hibáját, hogy az
énekek 23 százalékánál nem közöl dallamot az első kiadás-
ban, a nagy-gyűri énekeskönyv kezdetől fogva kikérüli.
A kerületi énekeskönyv másik hibájába, a szöveg nélküli
dallamok használatába már beleesik, sőt itt az arány is
sokkal rosszabb, mint a kerületinél. A különböző kiadások
dallamjelzései itt sem azonosak. Összehasonlítául az
első és utolsó kiadás /1811-1924./ dallamjelzéseit sorol-
lom fel.

A/ Dallamjelzés, amelyhez megvan a megfelelő szöveg:

Aldd Istent vége vagyon	1	-
Az éj im érkezik	2	1
Dicséretesek Uram	1	-
Dicsőség mennyben Istennek	2	15
9./ Elmúlt már az ó esztendő	1	-
Fogyton fogy napjaim sümája	-	5
Foly az idő s a sírhoz	5	2
Hogy ne dicsérsém az Istent	7	9
Imádandó Isten, ó gyújts...	1	1
10./ Isten, ki a szívet vizsgáled	-	2
Isten, oh szent Isten	8	26
Jézus, a szeretetnek	4	-
Jézus büszkes tanítónk	-	11
Jézus szenvedésedről	3	-
15./ Keresztyének, Örvendjetek	1	1
Légy csendes szívvel	1	1
Lelkemet első gondolatját	-	9
Mely büszke az ember	1	-
Mely hozzájáró a kegyelmes	1	1
20./ Mely nagy az Ur kegyelmeassége	5	5
Mi mindnyájan egy Istenben hiszünk	1	1
Mind jó, amit Isten tésszen	5	5
Mi Urunk a édes Atyánk	1	1
Oh miképp fogadjalak	-	3
25./ Örvendj, oh lelke, Istenben	3	-
Szent, szent, szent vagy Urunk...	2	1
Szívből szeretlek Ur Isten	-	1
Tenéléd keresek	12	-
Tenéked, Uram, halát adok	4	4

30./ Uj napvilágot szemlélek 1
 Uram, hallgass meg én imádságomban 9 9
 Uram, im megjelenünk 1

Fenti dallanorból az első kiedés 25-öt, az utolsó 22-t használ dallamjelzésként, vagy eredeti dallamként /magános notára, ismert notára" ill. az utolsó kiedésben, magános dallamra "megjelöléssel./

B/ Dallamjelzések, amelyeknek szövege hiányzik, vagy a fellismerhetetlenségig eltorzult

	Adám siralmas esete	3	
	Adjunk halát az Urnak	2	
	Adjunk halát mindnyájan	2	
	Aki bizik, ragaszkodik	1	
5./	Adjuk az Urat	2	
	Adott az eget Ura	1	
	A nap elment, oh Jézus	5	
	A nap immár elenyészett	4	
	Avagy elrejté-e Jézus, előttem	3	
10./	Az eget bezálik	1	
	Az éj im érkezik	1	
	Az éj immár elenyészett	1	
	Az én idém, mint a szép nyár	3	
	Az én Isteneben	2	
15./	Az Istennek jótetszése	2	
	Az Ur az én há házatorom	2	
	Az Ur gondot visel	1	
	Benned bízom Istenem	1	
	Bizony meglészen az idő	6	
20./	Bízom tebenned, szent Isten	4	
	Bizzad minden utadat	4	
	Bizánsok, hozzád kiáltunk	5	
	Búcsút vesznek a világtól	4	
	Csak halandó, elmilandó	1	
25./	Dicsérd én lelke a dicsőségnek...	11	
	Dicsérd Istent, keresztyénség	9	
	Dicséret, tisztesség legyen	8	
	Dicsérlék, Uram, tégedet	4	
	Dicsőség, mennyei felség	4	
30./	Dicsült helyeken	7	
	Ébredj fel, oh te én szívem	5	
	Élég immár	4	
	Eljött hozzánk az üdvösség	4	
	Előtted állok, drága Jézusom	3	
35./	Elvégeztem áldatemet	1	
	Embereknek serege	1	
	Engem igazgat az egetnek Ura	11	
	En Istenem, én bűnös ember	1	
	En lelke, mire csüggedsz el	6	
40./	En minden dolgaiban	4	
	Érte várunk nállunk az Isten	4	
	Érte vár nállunk az Isten	4	
	E szomorú napot	4	
	Ha bűneim sebhethnek	2	
45./	Ha Isten nem volna velünk	4	
	Ha Isten velünk, ki lehet	1	
	Hála legyen Istennek	2	
	Hálát adok tenéked	1	
	Hogy naponként, Uram	2	

50./	Hozzád fohászkojom Imálandó Isten, mindenek... Istenfőlk, mely boldogok vagytok Isten, hívek készítője. Isten, szívem neked adom	- 7 2 1 1 1 4	6 - 2 1 - 6
55./	Istentől el nem állok Itt vagyunk azent beszédnek Jehove, csak neked éneklek Jer, tessék el a testet Jézus bágyadtak ereje	1 13 2 10	- 13 2 -
60./	Jézus, életem élete Jézus, életemnek Jézus, Istennek báránya Jertek hozzám, Krisztus mondja Jézus, én bizodalman	1 1 4 15 11	- - 4 4 5
65./	Jézus, ki bűbös lelkemet Jézus Krisztus dicséretessék Jézus Krisztus én életem Jövel, Szentlélek Uristen Kegyes Jézus, itt vagyunk	2 3 4 4 5 6	3 3 3 3 9 6
70./	Készítéd magad, kedves lélek Ki csak Istenre dolgot hagyja Krisztus adatek halálra Krisztus az én életem Küldés az Uristen	17 1 2 -	17 1 5 1
75./	Jézus Krisztus, Isten fia Jézus, mi idvességünk Jézust el nem bocsátom Magasságban szemelnet Maradj meg kegyelmeddel	2 1 4 1 2	- - - - -
80./	Már bűbösöt veszek tőled Mennyből jövök most hozzátok Mennynek, földnek teremtője Miatyánk, ki vagy mennyekben Miközön eljön az én óram	2 5 5 6 3	- 14 5 6 -
85./	Miközön mi végső inségben Mi kegyes Atyánk Minden e földön csak elmilandó Minden ember csak halandó Mint a szép híves patakra	3 6 3 1 17	1 - 3 - 22
90./	Mire bűnködöl, oh te én szívem Mit bizik e világ Most nyugosznak az erők Oh dicsőség, mennyei Felség Oh emberi, gyarló nemzettség	4 3 3 1 2	4 - - 4 -
95./	Oh én bűnös, jaj, mit tegyek Oh felelő, nagy királyunk Oh jaj, hová legyek Oh kegyelem szép forrása Oh kegyelem Jézusunk	2 1 2 3 1 4	2 1 - - 4
100./	Oh síralom Oh te dicső Szentháromság Oh világosságnak Atyja Örökké, oh mennydörgés szó Örökké, örvendetes szó	2 2 1 2 2 4	- - - 6 -
105./	Örvendj egész föld Istennek /LXVI.zsoltár/ Semmit ne bűnködjél Szóked eleibe jövök Szépek között legszebb, szívem vigaságom Szerelmes Jézus, vajjon mit vétettél	2 2 2 1 2	1 - - 1 8
			10

110./ Szíven keserőséget	3	4
Szíven szarint kívánom	2	2
Tebenned bizom /én/ Istenem	6	6
Teljes minden éltében	5	5
Teremtő Istenünk	5	5
115./ Te világ szép ékességed	3	3
Vündöklő hajnali csillag	3	3
Uram Isten, siess	1	1
Uram Jézus, én tudom	7	7
Uram Jézus, fordulj hozzánk	1	1
116./ Vedd el, Uram, haragodat	2	1
Vigyázatok, azt kiáltják.	14	18

Fenti dallamok közül az első kiadás III-et, az utolsó csak 69-et használ. Összesen volt tehát az első kiadásban 156, az utolsóban 91 dallamjelzés.

A dallamjelzések -mint a kerületi énekeskönyv-nél is- nem egyöntetűek. Ugyanazt a kezdősort több változatban közlik /fenti felsorolásban csak az egyik változatot sorolom fel minden esetben./ Az "Erős várunk" dallamánál az első kiadás azonos kezdősorral jelzi mindeket dallamváltozatot, apró betűvel azonban közli, hogy a magyar /hosszabb/, vagy német melódia, ill. atrofák szerint éneklendő. Az utolsó kiadásban már ez a zavaró kettősség nincs meg, csak a rövidebb formát jelzik, nyilván az új dunántúli énekeskönyv hatására; a hosszabb dallamra írt énekek más dallamjelzést kaphak.

7. /32./ melléklet.

A kerületi és nagy-győri énekeskönyv kapcsolata.

A két énekeskönyv között a kapcsolat meglehetősen szoros. Az énekeket három csoportban sorolom fel. Az elsőben a kerületi énekeskönyvből a nagy-győribe több-kevesebb átdolgozással átvett énekeket, a másodikban a két énekeskönyv közös eredetű, de egymástól független szövegeződést, fordítású énekeit, a harmadik csoportban pedig a nagy-győri énekeskönyvből 1839-ben a kerületi énekeskönyvbe átvett énekeket. Az első csoport UZ-ban is meglévő énekeit jelzem (UZ-vel).

A/ Kerületi énekeskönyvből győribe átvett anyag:

Kerületi ékv. kezdősora, száma	győri ékv. kezdősora, száma		
Add, óh Jézus, érezhessen	373.	Add azon szép boldogságot	411.
Add, Uram, a földi jöknak	338.	Add, hogy híven ráferkódjem	377.
Add békességet földünkön /UZ/	436.	Add békességet hazánkknak	491.
A halál meggyőzőjének	105.	azonos	170.
5./A hervadt mezők vigednek	408.	"	485.
Akírmelýik napjét nézzem	519.	"	62.
Aki sok földi jókkal bír	384.	"	426.
Áldással Isten, én védelmem	413.	... hív védelmem	475.
Áldd Istent, vége vagyom /UZ/	211.	azonos	513.
10./A nagy Isten osztoztatja	442.	"	497.
Ahol csak ember e földet...	414.	Valahol ember...	476.
A ~~szépség~~ szépség			
A tűz, Uram, mint akarod	445.	Uram, erős mindent tehát	499.
Atyám, az éldést, mely vidítja	406.	azonos	464.
A vétkez gyönyörűséget	337.	"	373.
15./ az új én érkezik /UZ/	497.	"	49.

	Kérdleti ékv. kezdőszóra száma	győri ékv. kezdőszóra száma
	Az Isten él, mit birkodom /U/ 159.	azonos 111.
	Az Ur sok jót tesz velünk 415.	" 34.
	Bésetéültek az egek 443.	Az egek bésetéültek 498.
	Boldog, ki szeret nagyobb... 339.	... szeret ... 378.
20./	Boldogságom Istene 281.	azonos 304.
	Dicséret, tisztesség s hála 427.	Dicséret s dicsőség 484.
	Dicsőítsék, Uram /UZ/ 164.	azonos 103.
	Dicsőség legyen az Istennek 39.	" 143.
	Dicsőség mennyben Istennek /UZ/ 135.	... legyen ... 76.
25./	Egek égébe fölűztél 116.	azonos 184.
	Egy nap ismét eltűnt 496.	" 45.
	Eldúlt már az északendő /UZ/ 46.	" 57.
	Einyugodtél, aki voltál 84.	Elszunnyadtél, te ki eddél 162.
	Emberek közt; ki legjobb 80.	azonos 155.
30./	Én lelkeznék legelőtöbb... 478.	Nincs lelkeznék azívesebb 25.
	Felséges Istenéne kelj ki 441.	azonos 496.
	Felséges Ur Isten 450.	Te, ki uralkodol... 503.
	Fogyton fogy napjaim számaja 529.	azonos 401.
	Foly az idő s a sírhoz 538.	" 240.
35./	Cypran folyó ismét 349.	" 382.
	Ha bűnöm sebhettek /UZ/ 64.	Ha bűn miatt félelem 150.
	Hadd el szívem a világot 45.	... ember... 149.
	Ha embertárandnak becsületét 374.	Ha felebarátod jó hírének 414.
	Ha ki ezt állítja 371.	azonos 406.
40./	Háladó szívvel rólad. /UZ/ 207.	Háladatos... 203.
	Hívék, jár bűnő lélekkel 37.	azonos 142.
	Hogyne ócsáérném az Istent /UZ/ 312.	" 342.
	Hová futsz oly gyorsan... 343.	" 383.
	Hozzád más szívvel járulunk 451.	" 504.
45./	Hozzád, Szabadítónk... 426.	" 483.
	Ifjúsgom Teremtője 520.	" 63.
	Imádlak mély tisztelettel 79.	Lelkem Áld mély tiszte... 154.
	Isten Lelke, hív vezérünk /UZ/ 131.	Isten Lelke, téged kérünk 189.
	Isten, Oh szent Isten /UZ/ 304.	azonos 325.
50./	Isten, te vagy a mi oltalmunk 437.	... nekünk ... 492.
	Jér, a Seregek Urának 424.	Jertek az ég s föld Urának 481.
	Jér, az Ur kegyességát /U/ 48.	Az Ur nagy kegyességát 57.
	Jér, tanuljuk meg az Uról /UZ/ 255.	Jertek Jézustól magától 294.
	Jézus, én bizodalman /UZ/ 99.	Én Jézus, bizodalman 176.
55./	Jézus, hitünk fejedelme 393.	azonos 450.
	Jézus, hűséges tanítónk 44.	" 148.
	Jézus, lelken világa /UZ/ 299.	" 216.
	Jézus, sebeiédnek mélye /UZ/ 66.	Jézus, ha szenvedésedet 151.
	Jézus, szenvedésedről /UZ/ 67.	azonos 160.
60./	Jézusunk, idvességünkre 189.	Jézus, te gyászos ügyünket 193.
	Jóvoltod, Isten feljebb ár 301.	... tovább ... 323.
	Jóvevény vagyok és zsellár 356.	azonos 391.
	Keresztték szerénységgel 329.	" 366.
	Keresztyének, örvendezünk 130.	" 190.
65./	Keresztyén vagy, mondd 268.	" 296.
	Kérlek téged Istenemet 309.	" 327.
	Ki csak Istenre... /UZ/ 166.	Aki Istenben helyeztetél 140.
	Légy csendes szívvel, Isten /UZ/ 348.	... légy... 395.
	Letesáék nyugvó ágyába 549.	A teet ... 254.
70./	Ha já ha a halál éjében 507.	Mikor a halál éjében 37.
	Megfeszítettam jó atyámtól 405.	... szálléimtól 463.
	Megkereszteltettem ... 218.	Megkereszteltetted 208.

Kerületi ékv. kezdősora	száma	győri ékv. kezdősora	száma
Mely árva elöttem	376.	azonos	413.
Mely gyarló az ember...	539.	... blázke	241.
75./ Mi e földön az én életem	360.	azonos	390.
Mikép emeljem fel haladásra	411.	"	472.
Mind jó, amit Isten.../UZ/	292.	"	315.
Mind jó, mind balsorsomban	407.	"	487.
Mit használ kereszténységem	265.	"	284.
80./ Mi Urunk a édes Atyánk /UZ/	203.	"	510.
Nagy hatalmi, jó Istenünk	440.	"	502.
Ne engedd, oh Uram	346.	"	385.
Ne hagyj el minket...	435.	"	490.
Ne mord, komor a barátságatlan	380.	... nem ellenkez	419.
85./ Nevét a nagy Ur Istennek /UZ/	39.	azonos	161.
Oh igaz és szent Istenünk /UZ/	448.	"	501.
Oh Isten, mely nagy kegyelem	378.	"	431.
Oh mely sok ember tudatlan	42.	Az ember fáradhatatlan	147.
Oh miként roszadjalak /UZ/	16.	... mikép ...	134.
90./ Oh öröm kútfeje, Isten	404.	azonos	462.
Oh vajha az Aldott aratás	416.	Járuljunk buzgó hálással	477.
Betegünk Urunk Istenünk	438.	azonos	493.
Serkenj fel szívem, nyilj...	481.	"	10.
Sokszor e jók sirnak	172.	"	394.
95./ Szegények táplálója	440.	"	495.
Szegények vigassága	419.	"	479.
Szent Isten, kegyes színeddel	434.	"	489.
Szent Isten, te bizonyára	146.	"	88.
Vedd el Uram estoroját /UZ/	432.	Szent Isten, szánd meg	488.
100./ Szent törvényedben meghagytad	377.	Uram, érbésünkre adtad	425.
Szívem, buzogj halálkat	482.	azonos	11.
Te boldogítad útamat	412.	"	474.
Tőged ésszerűlek, ívésségem	409.	"	469.
Tenéked, Uram, hálát adok /UZ/	477.	"	473.
105./ Teremtő Istenünk /UZ/	353.	Isten, ívésségem	387.
Te vagy menny e föld teremtője	399.	A házasságnak szerzője	455.
Tudom kegyes Atyám	410.	azonos	470.
Uram, büntetés kezdőd	439.	"	494.
Uram e nap is már tőlem	515.	E napot is eltöltöttem	52.
110./ Uram, erőd mindent tehet	444.	azonos	499.
Uram, földi áldásid között	408.	"	468.
Uram, hallgass meg az én		... mag buzgó kéré-	
ingásemben /UZ/	354.	samben	396.
Uram Jézus, fordulj hozzánk	204.	Uram, Untad ki ránk lelkedet	508.
Uram Jézus, léveztöm	282.	Jézus, szent világoosságom	320.
115./ Uram, ma is éltetél	505.	azonos	36.
Uram, minden gyermekben	491.	"	457.
Uram, most is jó vagy	446.	"	550.
Uram, ~~mi~~ megjelenünk	205.	... in ...	205.
Uram, sirunk, a hajtunk	453.	azonos	505.
120./ Ur Isten, ki vagy oly valóság	302.	Földi kegyes szeretettel	329.
Ur Isten, vig szívvel	394.	azonos	451.
Valamim van mindennem	327.	"	345.
Világ teremtője	400.	és: Lelkem, testem, mindem	355.
125./ Zengedezz lelken szozatja	379.	azonos	456.
		"	430.
B/ Azonos eredetű,		egymástól azonban független énekek:	
A bölcseségnek fő kútfeje	276.	Az Isten földi félelem	299.
A nagy Istennek félelme	275.		

ku

kerületi ékv. kezdősora	száma	győri ékv. kezdősora	száma
A bölcs teremts Ur Isten	396.	Te, ki az embert kedvelvén	453.
Whitatosan felemelem	310.	Hozzád, nagy Isten...	326.
5./ Akinak hatalmában	395.	Aki földi jókkal bír	427.
Ha az élet terhe oszlogaszt	355.	Ha életem terhe fűrészt	389.
Aldott az égok Ura /UZ/	10.	A nagy Isten Aldassék	132.
Adjunk nélekat az Urnak	22.		
10./ Aldott legyen a nagy Isten /UZ/	11.	Aldott az élet Istene	135.
Az ember, király, országok	430.	Emberek, népek, országok	487.
Boldog sorsunk	180.	Mely boldogság derült ránk	125.
Dicsőrd Istent ... /UZ/	23.	Keresztvének, árvendjetek	140.
Életem napjaiban	357.	Sok jókban részes voltam	392.
Életünk ideje repül	512.	Napjaink repülnek	50.
15./ Ellenségid, Isten fia	188.	Ellenségid pusztítani	195.
Embereknek serege	12.	Emberek, közüljetek	133.
E málandóság idejére	566.	Ha majd a földi életetek	270.
En lelke, hogyne tessolnek	24.	Rívek, zengjünk dicsőretet	144.
reiséges Isten, felmagasztaltassál	429.	... tölünk ládassal	486.
20./ Gondold meg lelke, én is	106.	Lád, lelke, én feltervődet	177.
Ha buzgón a jól meggondolom	156.	Nagy Isten, ha hűsre det	96.
Ha léleken meggondolom	78.	Ha súlyos szenvedésedet	159.
Hogy kedvedben maradhessék	388.	Hogy eselekedettel tégyek	436.
Hogy testemet tartsam...	335.	a testet szükség táplálni	369.
25./ Imádsod, Uram legyen	494.	Serkenj fel szívem...	10.
Isten lelke, hív vezérünk	131.	Aldott szentlélek vezérünk	188.
Istenre s nem tanácsomra	299.	Nem ember tanácsán járok	106.
Jézus él a élek én is	106.	Éz egész világ Urára	319.
Jer, menjünk hív lélekkal	417.	Jézus él, már általa	179.
		Adjunk hőt Istennek	68.
		Menjünk buzgó lélekekkel	478.
30./ Kegyelmes Istenünk, téged	425.	Uram, vedő imádsunkat	482.
Kegyes Isten, mely kegyelmes	152.	Mely hozzá tőrd a kegyelmes	93.
Kegyes Jézus, itt vagyunk /UZ/	202.	Itt vagyunk beszélni	204.
Legdicsőbb ajándékodért	126.	Nem kérek málandó jókat	185.
35./ Ki vagyok én? Ez mely nagy	322.	... Oh add jól meggondolom	350.
Könyörgünk minden társunkért	311.	Minden felebotunkért	442.
Légy lelke, erős, ne oszlogedez	359.	Ne oszlogedj meg szívem...	388.
Megvirradt a im az én...	486.	Elmúlt az éjszaka s nem...	28.
Mely megbecsülhetetlen jó	526.	Oh mely boldog annak az élete	361.
40./ mely nagy Uram, kegyelmesség	264.	Kegyes Isten, te megbocsátod	295.
Mindenható Isteni előggé	173.	... ki tud dicsőrdni téged	114.
Minden hízas öröm Isled van	398.	Te képeslőted óssze...	454.
minthogy örökkévalóságra	564.	örökkévalóságra lettek	281.
			185.
45./ Oh fű, talján sebekkel /UZ/	70.	Jézus, a szeretetnek kincs	163.
Oh Jézusom, szent életedben	183.	Mely dicső életed pályája	122.
Oh mely nagy az Isten jóága	151.	Mely nagy az Ur kegyelmessége	91.
		Mely kimondhatatlan jó vagy	338.
Oh mely sok rossz lakik...	179.	Mely szentlősszor vétkezem	119.
Oh szent Isten, színed előtt	144.	Isten, ki természettedben	86.
Oh szent Isten, vonj engemet	485.	... vond szívemet	27.
50./ Oh szent teremts Istene	271.	Téged, Isten, megismerni	297.
Panaszkodol és érzékenen	344.	Panaszkodol sorsod terhére	314.
Segélj, Uram, engemet	368.	Aldj meg feltételemben	410.
Segélj, Uram, hogy barátja	382.	add, Uram, az igazságnak	431.
Szegények táplálója	440.	Szegények vigassága	479.
55./ Szegények vigassága	419.	Szegények táplálója	495.
Szent neved magasztalom	402.	Isten, néked szentelen	459.
Szerelmec Jézus, noha nem	72.	szentség példája, Jézus	168.

	kerületi ékv. kezdősora	száma	győri ékv. kezdősora	száma
	Tóged látván kisa reggel	479.	Új napvilágot szemlélek	14.
	Tenéked, én Istenem	319.	Lelkem, testem, mindenem	355.
60./	Terjessz a földön Jézus	187.	Trejessz én Jézus lelki	194.
	Testemet Uram, a életét	334.	Testemet is Uram, te...	367.
	Uram, add, hogy tetszésed	395.	Isten, hogy én szolgáljak	452.
	Uram, örüljön a király	391.	Nagy Isten, fejedelmeknek	448.
	Uram, sajátod vagyok	557.	Lelkemet, testemet, Uram	275.
65./	Uram, törvényednek...	288.	Uram, törvényedet...	309.
	Uram, te akarsz, hogy megamat	324.	Te akarsz, jó Istenem,	352.
			Uram, te rendelted, Uram...	353.
	Uram, te oly nagy fényességben	269.	Uram, te nagy a feladás	298.
	~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~	~~XXXX~~		
	A lélek, amely énbennem	323.	Te, ki feláldoztattad	351.

C/ A kerületi ékv-be 1839-ben a győriből átvett versek

	kerületi kezdősor	kerületi ékv. száma	győri száma
	A bűnös világot Isten úgy szerette	581.	136.
	Add Uram, örömmel kövessem	590.	287.
	Aldott, áldott a teremtő	574.	5.
	Aldott az élet Istene	580.	135.
5./	A nemes lélek szárnyazásra	608.	518.
	A tanítói rend tőled van	606.	516.
	Atyánk, áldjuk irgalmasát	370.	2.
	Boldog, aki hallgatja	603.	511.
	Boldog nép az, kinek magadat	590.	200.
10./	Boldog örömmel derültünk	582.	130.
	Dicsőrelek, Uram, amíg élek	589.	190.
	Dicsőültünk kincse végöráját	573.	5.
	Élmény kedves gyermek /1878-ban átvéve/	614.	255.
	Emberek, készüljetek	579.	133.
15./	Ember, im a szent a ártatlan	572.	4.
	Emeld fel, lelkem, gondolatod	138.b.	74.
	Emeld fel, lelkem, szavadat	577.	9.
	Feléd az ékiből nézz szent Ádám...	604.	514.
	Ha Krisztus maga oltalma	588.	197.
20./	Másként a tisztelgetet	601.	506.
	Ha szentül töltvén éltetet	599.	291.
	Ha veled, Uram vagyok	597.	238.
	Hit nélkül lehetetlen	594.	330.
	Hívek, zengjünk dicséretet	28.b.	140.
25./	Hogyha halogatnám	592.	223.
	Ismered, nagy Isten, felemelni	307.b.	326.
	Ismered, Uram, engemet kívül-belül	243.b.	222.
	Isten feléd az adomány.	587.	961.
	Istentől, ki félretér	593.	225.
30./	Jézus, hozzád emelkedünk	584.	153.
	Jézusunk születésedet	583.	146.
	Jézus végöráját én szívem vizsgáljad	586.	169.
	Jóra vezérlő mennyei fény	375.	7.
	Ha újra hűséget fogadok	605.	515.
35./	Héped kegyes atyja, Isten	371.	3.
	Nincs virtus /később erény/ nélkül...	600.	295.
	Ch mely boldog itt is már	396.	336.
	Örök halm Istenemnek	607.	517.

	Szerkény lelken büszkére Istennek...	595.	233.
40./	Szent hivataljához adj erőt	602.	307.
	Te, ki büntetlen szenvedtél	585.	165.
	Uram, téged áld szívem és szája	471.b.	19.
	Visszont az a nap virrad rám	518.b.	61.
	Készülj testem nyarodalmára	503.b.	40.
45./	Szent, szent, szent vagy Urunk Istendnk	576.	8.
	Uram, megdicsőítettéd csuda szeretetedet	591.	201.

Patika az A. csoporthoz:

	kerületi ékv.kezdőóra száma		győri ékv.kezdőóra száma
125./	A nap beavatlik innár	506.	szoros
	Szent Isten, kegyes szíveddel	434.	409.

Patika a B. csoporthoz:

	Az Ur maga az egy Isten	141.	Az Ur egyedül az Isten	80.
70./	Éltemnek Ura és Atyja	363.	Élet Ura, téredékenységed	250.
	Erzem, hogy vagyok halandó	175.	Tudom, hogy sirba hététem	116.
	Ha tovább halasztom	244.	Hogyha halogtatna	223.
	Imádsod, Uram, legyen	454.	Szerkény fel, szívem	10.
	Jézus, nincs hozzád fogható	182.	Sohol nincs oly bölcs...	120.
75./	Kegyelmes Istendnk, téged	425.	Uram, vedd imádsunkat	482.
	Közbemjáró Ur Jézusunk	181.	Istennel megbékéltet	126.
	Mely esendesen foly életem	525.	Mely boldogul...	237.
	Nagy Isten, azt te kxxxxxx	392.	Igazságot szolgáltat...	449.
	Oh Isten, ki bírod... /UZ/	492.	Isten, minden éldésem Atyja	31.
80./	Oh Uram, te irtad mélyen	403.	Az Isten keményen hagyja	461.
	Örökké megáll Jézusom	180.	Megtartod, Jézus, tett...	192.
	Uram, a nap is már töles	515.	E napot is eltöltöttem	52.
	Uram Isten, add azt nékem	266.	Isten, ki vagy idvossáram	290.
	Uram, törvényednek	288.	Uram, törvényedet...	309.
			és Mely boldog az Uram	307.
85./	Teljes minden életemben	523.	Te voltál teljes éltemben	64.
	U/ A nagy-győri ékvbe közvetlenül az UZ-ból átvett ének			
	győri ékv.			
	Lelkem, vigyázz szerényen	364.	Lelkem, ah készülj szerényen	423.
	Oh kemény halál...	257.	Oh kemény halál...	504. és 508.

